

viola p humilitatē: vt lilium p puritatem:
vt rosa p charitatē: p quā p nob se sangui
ne rubricauit. vñ merito dicitur: Eccl. i. Quasi
flos rosarū in dieb' vernis: ps. cij. Tan
q̄ flos agrī sic efflorescit.

Capitulum: LXXXVI

Q̄lus carnalis

et matrimonialis q̄ est inter cō
iuges assimilat cepe marino.

Quod primo ratione nocumenti: qz hmoī cepe
quando inuenit solū est morifex & vene
nosum. Tunc enī talis cēlus ē solus quā
do ē sine dei timore vel sine prudētie discre
tione: q̄bus omnis virtus & passio debet ef
se sociata. An cēlus q̄ est sine eis generat
suspitiones & tribulationes mortiferas et
venenosas ad litterā sequūtur quandoqz
veneficia et mortes. Iaco. iij. Si cēlus ama
rum habetis &c. Secūdo ratione medica
menti: quia reprimi eius malicia si i vino
et oleo aliquantulum dimittatur vt sic in
medicinis apponatur: quia si amor coniu
galis sit cum vino charitatis & cū oleo le
nitatis: nō nocet sed p̄dest multum. Et de
tali amore loquitur. Ap̄ls ad Ephe. v. di
cens. Viri diligite v̄ores vestras sicut et
ips̄ ecclesiā. Tercio rōne tēperamentis: qz
in tali cepe dnt̄ interiora ac exteriora abijci
quia interiora propter caliditatem nimīā:
exteriora vero propter siccitatem multum
sunt mortifera: sed medīa sunt temperata
et multum medicine accomoda. Sic a cē
lo matrimonij debet remoueri illud quod
est vitiosum interius. s. amor inordinatus
et carnalis. Item illud quod ē vitiosum
exterius vt in diuersa custodia: quam vn'
coniugum alteri ponit. Sed amor sine cē
lus temperatus & medium tenens lauda
bilis est et bon'. Et hic cēlus facit eos cō
cordes in bono: & ideo gratus ē deo & ho
minibus. Unde Eccl. xx. In tribus be
neplacitū est spiritui meo que sunt proba
ta coram deo & hominibus. Concordia fra
tra: amor proximorum: vir et mulier sibi
bene consentientes.

Explicit liber tertius de similitudinib'
rerum.

Incipit prologus. li. liij.

Interroga in

menta & docebūt te: volari
lia celi & indicabūt tibi: lo
quere terre & respondebit
tibi: & enarrabūt pisces ma
ris: Job. xij. Creator celoz & dñator aqua
ruz vniuersoz rex & dñs creature specialē
curā gerēs de hoīe: quē sua insignitū ima
gine ad sui fruitionē creauerat: r̄ r̄ oia q̄
p̄duxit humāis deputauit obseq̄s: vt nō
tātū ex eoz aspectu solacia capere posset:
sed ex eoz insig vsu vel famulatu varia il
li cōmoda vndiqz pueniēt. Ac r̄ inf ista
magnifica sue puidētie dicta volatilia celi
et pisces maris vt ex sacra scriptura colli
gitur: quodā p̄cipuo munere ad humane
vite comoda tripliciter ordinauit. Nā pri
mo ea constituit in obsequiū subiectiois:
et p̄ ex verbis scripture clarius intima.
vbi deus hominib' loquens dicit Gen. j.
Dominamini piscibus maris & volatilib'
celi. Decebat nāqz vt animalia cetera illi
subijcerent: qui naturalis rationis fasti
gio & puidētie gubernaculo omnibus pe
mittebat. Habent enī animalia cetera p ex
timationē vniuersalis & naturalis puidē
tie q̄ oīm agibiliū est rō: naturalē quandā
participationē: in homie vero viget per se
vniuersalis & naturalis prudētia q̄ omni
um agibiliū est rō directiua. Dē aut qd ē
p participationē subdit ei qd ē p essentiā:
quare pueniēs fuit q̄ oīa animalia homi
ni subderēt. An ps. viij. ait. Omnia subie
cisti sub pedib' eius oues & boues vniuer
sas &c. & vsqz ad semitas maris. Secūdo
qz dñs pisces maris & volatilia celi hoīb'
concessit in edulium refectionis. Siquidē
ante tempus diluuij herbas tātū & fruce'
arborum hominibus & alijs animalib' de
concessit in cibū dicēs eis: Gen. j. Dedi vo
bis omnē herbā afferentē semē sup terrā:
et vniuersa ligna que habēt in semetipsis
sementes generis sui: vt sint vobis in escā
et cunctis animantibus terre. Sed post
modum peracto diluuiū animalium con
cessus est esus: scilicet cum dominus di
xit: Gen. ix. Omnes pisces maris manū
vestre traditi sunt: et omne qd mouetur et
viuit erit vobis i cibū: quasi olera virētia
tradidi vobis omnia: excepto q̄ carnem

Liber quartus

est sanguine non comedetis. Hoc igitur indultum concessit dominus: tunc propter hominis fragilitatem ne vicis preterneret in tanta vastitate terre: tunc propter terrae infertilitatem causatam ratione diluuii: tunc etiam propter aeris differentiam varietatemque sic Alcumus testatur: quod fuit magister Caroli magni: an diluuii terra super terram non cecidit nec extitit pluuia: sed aquas fontium et rore copioso terra irrigabatur. An herbes suauiores erant et maioris efficacie ad nutriendum quam fuerunt post terram diluuii: quam aer ventus ac nubes et pluuias ac passioibus alijs distempat ac perturbat: sed pro tanto prohibuit dominus esse carniu cum sanguine mixtu: ut dum homo assumere vitaret sanguinem bestiarum: multo magis horreret effundere sanguinem humanum. An subditur in eodem capitulo. Qui cum quis fuerit sanguinem humanum suum detur sanguis illi. Tertio dedit dominus volucres celi et pisces maris in magisterium instructionis: quod ex verbis Job supra postulat euidens comprobatur. Sed enim Job. xij. Interroga iumentum et docebit te et asinum. Tunc enim aut iumenta aut volatilia celi: aut pisces maris quoniam cum eorum naturas aut morum subtiliter indagamus. Sed interrogata nos docent: loquuntur aut respondent: cum ex consideratione percipimus. Quomodo enim actus componere debemus. Et ideo de piscibus maris loquens beatus Ambrosius in libro de heremum dicit quod in signum sunt facti: ut in his nostrorum morum vitia videremus et caueremus ea. Quia propter post herbam et arborum iduertas similitudines restat huiusmodi in hoc quanto nobis opus libro de animalibus atque piscibus aliquid introducant exempla: ut non solum moribus ad aptentur. Ad autem mihi licuit de speciebus singulorum vel animalium vel piscium in huiusmodi breui tractatulo facere mentionem: ex eo quod innumera sunt animalium atque volatiliu genera: quos enim ut de volucris taceam: et marinoz natatiliu species dinumerare possit: aut eas suis nominibus singulas designare: An. Pro. c. iij. ait. Hoc mare magnum et spaciosum manibus. Et sic in libro Ambrosii. Multa sunt in mari genera piscium que in terra sunt animalium. Ex quo patet quod volatiliu et magis natatiliu species que a nobis cognoscuntur: parua quidem particula sunt respectu eorum que ignoramus. Ergo exemplum si non de omnibus de aliquibus saltem magnis famosis et notis inducemus: perstringentes materias singulas quibus adaptabuntur exempla sui modum in precedentibus habitum sub

ordine alphabeti. Capitulm: I

Abiecti et de

Aspiciunt a mundo suscipiuntur et nutriuntur a deo: cuius exemplum plura apparent in pulle aquile: quoniam multa grauedie aquila pullos nutrit: aliqui si tres pullos habuerit unum abicit que tunc alia auis que fulica de accipit et nutrit: ut dicit Ambrosius. Tunc aquila pullos proicit: cum mundus suum amatorem prosequitur et affligit: que tunc alia auis. scilicet propter gratiam misericorditer amplectatur: a mundo etiam coactus recedens sponte ad penitentiam venit. An sic Gregorius dicit: Mala que nos habemus promittunt ad deum nos ire compellunt. Ecce. xxxiiij. Quod abiectionem erat reducere. Item abiectionem et desperationem a mundo deus excelsus non timorret vel despiciat: sed eos de excelsis aspectat potius ad se trahit. Quod iterum excelsus ad se trahit: sed tamen in huiusmodi visus: ut cum in acre super mare ferat ut vix videat: inde tamen pisciculos in mari preterflatur: instar lapidis immo petit: pisciculos rapit: attrahit et comedit. Sic deus cuius oculi nuda sunt omnia et aperta: que uis in altitudine sue lucis nobis sit inuisibilis: que habitat inaccessibile quam nemo hominum videre potest. Ipse tamen pisciculos in mari existentes. id est despectos et humiles spiritum in mundo fluctuantes non despiciat sed respiciat in imo: ad eos uenit suo lumine illustrando: eosque ad se trahit suo amore inflammando: et quasi cibum comedit eos sibi per familiaritatem gratiam coniungendo et incorporando: Pro. xxxv. Quis sicut deus noster qui in altis habitat et humilia respiciat in celo et in terra? Ca. II

Abscondere de

Abest homo opera bona sua ut non illa diabolo per inanem gloriam et ostentationem corrumpat. Est enim diabolus paucis sicut que una galline sue parit ut frangat et comedat ut liberi libidini vacet: sed gallina ipsa una abscondit ut fuerit. Sic quod diabolus bona nostra conatur auferre nos debemus illa per humilitatem abscondere: sic illud Matthei. vi. Abscondite sicut in secreta tua. Sed quod sunt sicut gallina domus mesticas: que statim cum ouem emisit clamat et reuelat et ideo amittit: Esa. xxxix. Omnia que in domo mea sunt viderunt: non fuit res quam non ostenderit eis dixit Eccebie de nuncijs babilonis: et postea dictum est

et q' oia amitteret. Itē q' hō debeat ho na opa sua abscondere ppter timorē sup uenieris elatiōis vel tētaris inanis glo ric. Patet etiā exēplo ceti siue balene q' n̄ parit oua sicut multi alij pisces: s; parit vi uos fetus sicut dicit Amb. Quos qdē post q' peperit secū tenet et ducit: s; statim cum aliqd qd illis possit esse obnoxiiū vel terri bile supuēire sentit: eos aperto ore i ven trem suū recipit et abscondit: quousq; trā sferit oē piculū vel abscesserit et tūc eos q' sitā securos viuos et incolumes euomit. si cut idē Amb. dicit. In q' qdem aperte do cetur: q' bona nostra q' agim' etiā prop' timorē glorie aliqui debem' abscondere: et propter alioz utilitatē nōnunq; propala re. An et dñs noster qui discipulis alicubi dixit: Attendite ne iusticiā vestrā faciatis corā hoibus rē. Matth. v. Ipse etiā dixit: Sic luceat lux vestra corā hoib' vt vide ant opa vestra bona rē. in codē ca.

Capitulum III

Abstinētia di creta a cibis liberat hominē a putredine et ardoze libidinis. Est enī hō abstinēs similis pavoni culus caro tā dura est: vt vix putredinē sentiat nec facile coqui valeat: sicut dicit Ihs. Hāc profecto duriciem moralit' carnis discreta abstinētia facit et causat: vt nec putredinē resoluat fetore: nec libidinis vīat ardoze: cessat resolutio putredinis subtracta ma teria seminis. s. alimētis: et frigeicit flam ma carnis: cibozū remotis fomentis: sicut etiā lignis sbract' extinguit feruor ignis. Prov. xxvj. Cū defecerint ligna extingui tur ignis. Iobes Cassian' de institut' mo nachozum. Hūncq; inq't poterit ardentes cōcupiscētie stimulos imbibe: q'squis de sideria gule refrenare nō qrit. Et Ambro. dicit in sermōe de e gula: q' fames amica x/ ginitari est inimica lasciuie: saturitas ve ro castitatem pdit et nutrit illecebram.

Capitulum IIII

Abundātia pro speritatis sentire p'hibet vulne ra mētis. Cuius exemplū appa ret in ceto et in pisce balena q' tante est pin guedinis: q' qñ putif vulnera nō sentit nisi pinguedo ei' totaliter pforata fuerit:

sed qñ caro interior ledit facile capif. q' amaritudinē aq nō sustinēs litus petit et morif cito. Melur aut pinguedo piscis est abundantia p'speritatis q' qdē dū peccā tibus affluit: mētis vulnera siue dāna sen tire nō pmitit. An dñs atra hierusalē di xit: Luce. xix. Hūc quidē in hac die tua q' ad pacē tibi: s; abscondita sūt ab ocul' tuis. Sed tūc pctōz intrinsec' tangit cum tpalli aduersitate pcutif. Sūt enī mentiū vulne ra pctōib' q' extrinsecat: et eo q' spūalia in q'bus ledunt quasi reputant extranea. Sed cū in tpalib' q' magis diligit leduntur: quasi in intimis vulnerati affliguntur: cuius interdū vulneris amaritudinē non ferentes: vl' cōpuncti a suis peccatis litus penitētie qrit: vel lapsi i desperatiōis ba rattrū eternā mortē incurrit. Ca. V

Accidie vitiū et concupiscētie estus maxime nocent anie. Cuius exemplū ap paret in q'busdā piscib': q's vt dicit Aristo. in. vij. li. de aialibus immoderat' calor ni mium ledit. An dicit q' sūt pisces q' apud ascensū canticule moriunt' p calore. An pi sces in estate fugiunt a litozibus calidis i pfundū mare. Sicut nocet eis magnū frig' et maxime habētib' lapidē in capite sic cā eri et hmōi. Hāc talis lapis ex frigore cōge lat et sic de facili moriunt'. Quasi q' calor estatis feruor et flāma est cōcupiscētie car nalis q' nisi extinguat' interimit: iō fugien dum est in pfundū maris. i. ad abundantiam lachrymaz. puenientū ex amaritudi ne cordis vt lachrymaz refrigerium extri guar cōcupiscētie estū. Quasi h' yemis x'o frigus rigēs ē accidia spūs: q' habētib' la pidē in capite. i. duriciā in mēte p'cipue est mortalis. Hāc si cor de se durū est p accidie frigus amplius indurat. Et iō satis facill ter mortē cuiusdā desperatiōis inducit et i duratū obtenebrat. Zacha. iij. Non erit lux: sed frigus et gelu. Ca. VI

Actiua vita fre quentiā hominū et societate requirit: cōtēplatiua vero solitu dinem diligit. Unde tā actiui q' cōtēplati ui similes sunt auibus. Quarum quedā societate amat humanā: galline: galli: an seres: colūbe: cyconies: h'yrūdies et hmōi.

Capitulum I de... Abstinētia di... Abundātia pro... Actiua vita fre...

Liber quartus

Quam gallinis quiddē assimilant presidentes. i. plari quozū est subditos cōgregare et defensare quēadmodū gallina congregat pullos suos sibi alas vt rps de se dixit. Martij. xliij. Anseribus autē assimilant seculares potētes quozū est iusticiā et respublikē salutē diligentē custodire. Nā anseres vt dicit Ambr. in hexameron. xvj. sūt optimi loꝝ custodes. Sz anatib⁹ assimilant claustrales: q̄ q̄si ances morari debent in aq̄uis penitentiē et aq̄uā lachrymarū vl̄ sapientie sc̄pturarū frequētare. Colūbis autē qui cū simplicitate habēt fecunditatē frequēt pullificāsēs assimilant conjugatū qui pure ac simpliciter cōiugalē vitā ducūt. Et conys autē q̄ certo tpe cōgregant maria transuolando assimilant peregrinātes et precipe q̄ transmarinā peregrinationem frequētāt. f. ad terrā sanctā. Durūdinib⁹ autē clamoris et garrulositas assimilant predicatores: q̄ contra peccatores clamant et garrūt. Omnes ei hmōi et alij cōsimiles hominū frequētā volūt et nō solitariā vitā.

Quedā vero aues sūt q̄ hoim societate et cōhabitationē fugiunt: nec suos nidos hoies scire volūt vt aues q̄ vocant siluestres. Talibus siles sūt anachorite et viri cōtemplatiui q̄ hoim frequētā fugiunt et a mūdo sūt absconditi: in latibus et in solitudine morant. Ps. liiij. Ecce elongaui fugiētis et mansi in solitudine.

Hic actiui monent motu pisciū: sz cōtēplatiui motu atūū. Nā dū piscis natat in aqua cōtra cōrpe in longitudinem minorē se colligit: et iter se extendēs aq̄ue innitit quo nisi repellente aq̄s i anteri⁹ se ppellit. Nā vti q̄busdā pēnulis in natādo: sic autē in volando: sz tū allo mō: qz piscis natās pēnulas mouet a pte posteriori in anteri⁹ et q̄si q̄busdā brachijs siue remis aquā amplectens in anteri⁹ se extendit. Vitis vero mouet pennas sursum et collectū aere p ex pressaz alay amplitudinē cogit exire p partē posteriorē. Unde vuz aer a posteriori repellit eoz⁹ i anteri⁹ mouetur. Piscis autē natās i aq̄: ē hō sollicit⁹ et opusus in actiua vita q̄ tūc in minorē lōgiendinē se agrabit q̄ se ad humilitatē reduc: dicēs et sentiēs eū Apolto. Ego sū minim⁹ aploꝝ et. i. i. Corin. xv. Sic et dñs discipulos monuit dicēs. Luce. xvij. Cū oia bñ feceritis dicit: serui vtilis sum⁹. Sz nihilomin⁹ hūmilitatē q̄

adhuc post talē ptractionē. i. humilitatē ad bene agendū se extendat. Nā tali nistū. i. humilitatis et labori. ppellente diuina grā mirabiliter ad anteriora pficit: Nā iste sunt due pennule q̄b⁹ actiū pficit. f. humilitas et operositas: dūm ea q̄ retro sūt obuiiuitēs ad anteriora se disponit atq̄ extendit: vt sic ad modum piscis natantis a posteriori in anteri⁹ pficiēdo incedat. Sz tanq̄ autē volās in aere est hō eleuat⁹ in p̄tēplatiōe: q̄ tūc alas siue pennas intellet⁹ et affect⁹ sursum erigit cū cogitatōe et auditate ea q̄ sursum sūt sapit. Tūc autē aerē p expōsitiōē alay collectū postē⁹ emittit q̄ ex dulcedine quā cōtēplatiōe et affectione gustauit ad posteriora. i. tpalia p̄tēnda intendit: tūc aer a posteriori repellit i anteriori corpe mouet: qz dū mūdus plene despiciē: anim⁹ in spū alib⁹ stertit⁹ semp. pficiēdo. pficit.

Hic actiui assimilant auihus q̄ mozant in aquis. In q̄bus vt dicit Aristo. Natura ingenita est vt pedes haberent latos et clausos nō inf digtos diuisos. pp̄ natādi necessitatē. vt. f. languie pedū aquā ppensius pulsent: vt sic pulsus retro aq̄s q̄si remigando in anteri⁹ se extēdāt. Laudas autē breues habēt ne in natādo madefactiōe caude se ipeidiāt. Sic similiti etiā mō actiuis q̄ primoz necessitatē p p̄tētatis opa feruiunt cōpetit habere pedes latos. i. affectus expansos ad oēs pauperē clausos ad p̄tēti vel ad mūdani faueris appetitū et inter digitos nō diuisos. i. dissensionē et discordiā opoz. Et debēt habere hoies actiui digitoꝝ distinctio nē tū sine scissioe eoz⁹. i. debent habere opoz distinctioē: tū sine discordiā et dissensionē: qz tō aut latiori pede. i. largiori affectu aquā tribulatōis et necessitatē primoz ab eis ppellere nitunt: tanto ipsi copiosiori fructu in pficiēdo gradiunt. Caudā etiā debent habere breuē. i. celerē expeditionem agendorū vt nō p̄trahāt datum ā gustato. Nā sz Ps. ii. ij. Ne dicas amico tuo. i. rpo vl̄ paupi ei⁹ vade et reuertere et crispabo tibi cū statim possis dare.

Hic actiua vita requirit maxie puritatē intēctiōis: qz patet ex p̄plo merule q̄ cū vbiq̄ sit in penibus nigra: in achata inuenit cādda. Achata que interpretat foroz laborans actiuam vitam designat que requirit germanitatē cōtemplatiōis. Due enim foroz fuerūt

Cygnus
 Cygnus est avis aquatica
 et habet longam vitam
 et est in magna parte
 Europa...

Ardea
 Ardea est avis aquatica
 et habet longam vitam
 et est in magna parte
 Europa...

Falcones
 Falcones sunt aves
 que sunt in magna parte
 Europa...

Rachel ⁊ Iya. quarum p̄ma contēplatiua: sed a vero actiua significat vitam. Et alie due sorores in euāgelio. s. Maria magdalena ⁊ Martha: hoc idē figurare dicunt. Habet etiā actiua vita laborē actiōis. Cui ⁊ satagebat Martha laborās circa frequē ministreriū. erat ei sollicita erga plima rē. Est autē velut cādidā merula actiōis intentio mūda: ⁊ ideo candida merula. Achabie munda intentio est in opibus vite quā do min⁹ mundandā esse docuit cū dixit. Mūda p̄ q̄d int⁹ est calicis ⁊ parapsidis: qz enim calice potat sities: parapside vō esturiens reficit: merito q̄dē in calice ⁊ parapside designantur elemosyne ⁊ opera vite actiue. Sed id q̄d intus est calicis ⁊ parapsidis: est latens intentio elemosynā faciētis: quā quidem prius mundare debet q̄ dare elemosynam. Ante ei lauaf parapsis q̄ fiat immisio cibi. Et ante mūdand⁹ est calix q̄ fiat infusio vini ⁊ aque. Iuxta dictum Horaciū poete in quadā epla Troia/ni belli vbi dicit: Sincera nisi vas q̄d cunctos infundis acescit. Sic quoq; mūdanda est intentio ante exercitiū boni. Item actiuus homo assimilaf pisci tymalo. Est enī tymalus sicut dicit Amb. quidā piscis quem ticiini stuuji vnda nutrit: sic dicitus a tymo eo q̄ redoleat ad modū flozis tymi. Hū de eo q̄ suauit redolet facete dictum ē aut flozem fauoleit aut piscem: qz cōsimilis odor est illius flozis ⁊ piscis. Hū Apo. v. P̄biāle plene odoramētōz dicunt orationes sanctorū. Sed actiuus redolet primo ad modū piscis. Nam ille tymalus piscis ⁊ redolet ⁊ reficit. Et sicut hō actiu⁹ redolet exemplo ⁊ reficit ex dato. **Ca. VII**

Adulatores seu heretici qui suauib⁹ verbis ac dulcibus quosdā simpliciores seducūt: quibuscūq; marinis beluis possūt assimilari. Dicit enī Iorath p̄bs in libro suo de animalib⁹ q̄ est belua quedā in mari que de faucibus suis aquā expirat: cui⁹ vapore odore pleno. Unde pisces sequuntur ipsam odore sentientes: ⁊ intrans odorē gratia in fauces eius: que protinus ipsos deglutit ⁊ sic eis se pacit. Est etiam piscis alius fasten dicitus in cuius ore aqua hantā dulcescit quē pisces minores sequentes ⁊ eius os intrantes subito deglutunt

ab eo. Quia igit scriptū est: Proū. xvij. Aqua p̄funda verba ex ore viri. Tanq̄ aqua odorifera vel dulcis ex ore piscis sūt verba blanda nec nō adulantia quibus attractos simplices quasi in ventrē trajicēdo deglutit: dū eos decipiēdo seducens ad intentā nequitia trahit. Item adulatio blanda interdū mētes vanas occidit. Qui bus aspera et vera locutio reddit vitam. Cuius rei exemplū apparet in cicada quā si quis oleo p̄fundit statim necat: eo q̄ poris obstructis spirare minime valet: s; statim si supfundat acetuz illico reuiuiscit: eo q̄ poros apit quos viri obstructerant olei: et hoc idē p̄ omnia beatus Ambro. dicit: Tunc ergo oleo cicada p̄fundit: cū mens vana adulatione limif: ⁊ tunc obstructis por⁹ necat: quādo suis sibi clausis ⁊ occultatis defectibus in supbiā elcuat: sed acceti pungentis asperitas eidē vitam reddit: quia hāc increpatio aspera ad verā suū noticiam ⁊ vitalē hūilitatez reducit. Hū bñ p̄bs. cpl. dicit. Corripiet me iustus in misericordia ⁊ increpabit me: oleū autē peccatoris non impinguet caput meū.

Capitulum: VIII

Amicus qui propter vtilitate est assumpt⁹ tam diu honorat: vel in precio habetur q̄ diu vtilitas durat. Cuius exemplū apparet in accipitre. Qui q̄ diu est ad p̄dam aptus a dño suo diligit: manu gestatur: in cauda ⁊ in pectore replanat: s; duz morif vl q̄ inutiles ad p̄dā reddidit nō pacif: qz p̄iect⁹ ⁊ tā q̄ si nūq̄ fuerit p̄tēnif ⁊ abijct. Sicut patet Senec. dicit: Amic⁹ q̄ vtilitat⁹ cā. Super⁹ ē: tā diu placebit q̄ diu vtil fuerit. Hā facultate ⁊ vtilitate remor⁹ p̄tēnif ⁊ abijct. Hū nota q̄ tal⁹ amicitia triplicē habet defectū. **1°** qz nō ē haz qz ille q̄ p̄p̄ vtilitate diligit nō ip̄z amich diligit: s; rē amici. Et iō poti⁹ scip̄m diligit solū q̄ amici bona appetit. Et iō Aug⁹. dicit in qdā sermone: Hō propterea amare debet amicū vt aliqd tibi p̄stet vt pecuniam vl aliqd cōmodi t̄pal. nō ei illd amas: sed id quod tibi p̄stat. Amic⁹ grat⁹ amād⁹ est propter se nō propter aliud. Hū Petrus Blascen⁹ in libello suo de amicitia dicit: q̄ vera amicitia eodē oculo respicit amicū diuitē ⁊ medicū fortē ac debile sanū ⁊ egriū

Liber quartus

humilē ac sublimē. Secundus defectus est q̄ tal' amicitia nō est fidel'. Nā sic dicit **Ps̄m̄**. in. iij. li. de sumo bono nō sūt fideles in amicitia q̄s mun' nō gr̄a copulat: nā cito deserūt nisi semp' acceperit. dilectio enī q̄ munere cōglutinā: eo suspēso dissoluī. **Tert'** defect' ē: q̄ tal' amicitia nō est firma nec p̄māsura diu. Nā **Tull'** li. suo de amicitia. Si utilitas amicitias cōglutinet eadē cōmutata dissolueret: s̄ q̄ natura mutari nō pōt: idcirco vere amicitie semperiternē sūt. **Prou.** xvij. **Omni** tempore diligit q̄ amicus est. **Ca.** IX

Avaricia reddit

hoīes fiscoales et crudeles si solū ad extraneos: s̄ et ad suos domesticos. **Lui'** rei exēplū garrēt i auib' p̄de: i q̄b' rep̄ntant auari affectu vel effectu rapaces. **Mēs** enī tales aues: ut dicit **Aristo.** ij. de animalib' solitudinē diligūt et cū aliq̄ locioy habitare nō possunt. Nā si cut charitas q̄rit cōicationē et societatem: ita cupiditas appetit solitudinē et p̄prietatem. **Ault** ei cupid' solus habere et iō suū spectū habere cut socio manē. Nā possessio t̄paliū ē ma' dissensionū: p̄p̄ q̄s de **Abraham** et **Loth.** **Gen.** xij. s̄ q̄ erat substantia eoz multa et nō quibāt habitare cōit. Nā facta ē rixa inter pastores **Abraā** et **Loth.** **Itē** tales aues p̄de ut idē dicit pullos suos postq̄ volare p̄nt a se pellūt et secū v̄uere nō p̄mittūt: q̄. s. plerūq̄ auari etiam suos domesticos et filios abijciūt et graue sibi reputāt si eis expensas debitas impendant. **Itē** auari assimilant gryphibus q̄ custodiūt mōtes in q̄bus gēme p̄ciose sūt: nec eas inde auferri p̄mittūt: ut dicit **Ps̄m̄**. et prop̄ hāc causā rarus ē illuc hominū accessus. Nā viuos hoīes deglutit et eq̄tem armatū cū equo rapiūt: sed tñ de gemmis illis q̄s ita acerrime custodiūt: ipsi p̄ se nullā vtilitatē sumūt. Sic similis est de auaris quibusdā thesauros ita cupide custodiūt: ut si q̄s eis v' modicū qd̄ aufert: ipsum si possent viuū deglutirent. **Ad** tales diuites paupes hoīes accedere nō pasunt: q̄ turpiter eos repellunt: et iō timēt paupes accedere ad eos. **Verū** ipsi de his que sic tenaciter possident etiam p̄ se expendere nō audent: sed alij post eos de illorū diuitijs gaudēt. **Ps̄m̄**. xxxvij. **The**

sauricat et ignorat cui congregabit ea. **Et Eccl̄s.** v. **Qui** amat diuitias fructus nō capiet ex eis. **Itē** auarus q̄ in diuitijs appetitus sui satietatē q̄rit: est porco marino similis. Nā p̄ piscis ille marinus q̄ porcus dicitur: sicut **Plidorus** dicit moxē terrēstr' porci arenā fodit et in ea cibū suū et satietatem querit. **Quia** igit' oē aurum tanq̄ arena est erigua: ut dicit **Sap̄iē.** vij. **Auar'** quisq̄ dū in auro vel argento satietatē q̄rit: quasi porcus in arena cibū quo repleti possit effodit. cū tñ scriptū sit **Eccl̄s.** v. **Auarus** nō implebit pecunia. **Ca.** X

Blaspheantes

deum vel sanctos filios sūt conuictibus. Nā comit aquilā et aliās aues p̄de quas tangere foemidat garru suo infestat: sed aliquādo nō lucroz inde reponat: q̄ post simulationē longā eā p̄cutit et occidit. Sic etiā blasphemī nepharij deum et sanctos quos factis nō possunt ledere: maledictis nituntur impetere quos aquilā .i. deus siue x̄ps postq̄ diu eorum insanā p̄ patientiā tolerauit eos nonnunq̄ in corpe monstruosis infirmitatib' p̄cutit: sed tandem si nō penitēt eterne mortis supplicio eosdē affligit. **Et** nota sicut dicit quedam **Glosa** sup̄ **Esā.** xvij. **Omne** peccatum blasphemie cōparatū leui' est. Nā blasphemia etiā ex surreptione et absq̄ de liberatione prolata potest esse peccatū mortale: q̄uis aliquando potest esse veniale: Nam cum aliqui subito ex aliqua passioe in verba inimaginatiua prorumpit quorū significationem non considerant: tunc ē veniale peccatum: sed quando aduertit hoc esse blasphemiam considerans significata verborum: tunc non excusatur a peccato mortali: sicut ille qui ex subito motu alij quem occidit iuxta sedentem.

Capitulum: XI

Boni ac virtuosī viri assimilantur apibus quo ad tria. **Primo** q̄ ad innocentia. Nam apes dicte sunt eo q̄ sine pedib' nascunt. **Boni** viri q̄ quicq̄ recte sunt similes apibus qui sunt sine illis pedibus: de quibus scriptum est. **Prover.** i. **Pedes** illorum ad malum currunt. Sunt enim pedes anime peccatrici quibus ad malum

currit ipse interiores nequitie et affectu ma-
 lignitatis. **S**ecundo quod ad solertiam et pruden-
 tiam: quod apes sic dicit Plinio, valde solertes
 sunt in gignendo mella et fauibus et sua domici-
 lia mira arte componunt: et ex varijs floribus
 mirabili artificio fauibus recolligunt. Sic viri
 boni solertes ad res sunt et mella gignunt:
 solertes quidem sunt, id est subtiliter et cito per-
 pendentes aliter et agendum vel loquendum. Est
 enim solertia facilis et prompta coniecturatio cir-
 ca inuentionem medij: ut tradit Philosophus in 1.
 posteriorum, et idem cum ea quod dicuntur per debita me-
 dia ostendunt: et illa que operantur per debitas vias
 efficiunt quasi apes solertes alijs mella gignunt:
 quod scilicet mellis sua verba loquendo audien-
 tibus preferunt: et etiam mellis sua facta ubi ope-
 rando ostendunt. Domicilia que sua, id est scientias
 proprias vel proprias familias mira pruden-
 tie arte sine laqueitate componunt: quod si sciunt
 componere vel ordinare aliena: multo magis
 propria. **A**lii ex odoriferis floribus, id est ex placidis
 et gratiosis aliorum factis vel dictis colligunt
 et fauibus, id est doctrinam et modum que suas the-
 cas sine habitacula, id est scientias vel domos
 ordinant et componunt. **A**pparet etiam in
 apibus prudentiam mirabilem triplicem. **P**rimo
 respectu temporis: quod prudentes discernunt tem-
 pora laboris et huiusmodi. **I**n hijs huiusmodi
 vires non habent quibus ventis niuisibus et
 pluuibus resistere possint: ex quo inuitur quod
 maxime persecutionis tempore licet debiliores si-
 delibus persecutionem declinant et latere: sicut in
 illud domini Matthaei, et. Si vos persecuti fuerint
 in vna ciuitate fugite in aliam. **I**n tempore autem
 veris apes exiunt nec in illo otiose sunt: sed
 primo fauos constituunt: ceram fingunt: cellulas
 faciunt: et sobole tandem et mella conficiunt. **E**x
 quo videlicet erudimur quod tempore prosperitatis
 et pacis otio non vacemus: sed in varijs exerci-
 tijs vtiliter laborem. **T**unc scilicet constituendi
 sunt fauibus, id est exercendi virtutis quibus ad
 celestis hereditatis dulcedinem perueniamus.
Dicit enim Ecclesiasticus, et. Hereditas mea sup-
 mel et fauibus. **T**unc quoque fingenda est cera, id
 est componenda scientia: que scilicet velut cera ad di-
 uerfas suscipiendas figuras virtutum et virtu-
 tum est apta: **P**rophetas, et. Factum est cor meum tan-
 quam cera liquefacta. **T**unc etiam faciende sunt cel-
 lulae, id est sensus corporis vel interne vires ante
 disponendi. **T**andem autem intendendum est vel ad
 bonorum operum sobolem per actum vitam: vel ad
 mellis obtinendam dulcedinem per vitam cotem-

platinam. **I**tem apes de nocte usque ad ma-
 ne quiescunt donec vna oes exciter vno vel
 triplici bombo sicut alij dicunt: et tunc per-
 uolant vniuersi si dies fuerit mitis: sed si fu-
 turos viderint imbres vel ventos tunc se con-
 tinent in theca: atque aduersperascente do-
 mos intrant et strepunt: donec qui eas exci-
 tar: eodem signo ad quietem inuitat. **Q**uo vi-
 delicet exemplo nos instruit: quod videlicet no-
 cturmo tempore quies prestat corpori: die
 tamen incipiente lucefcere a lecto somni et
 pigritie est surgendum: sicut illud Romani, et. **N**on
 propter cessit: dies autem appropinquat, abijciamus
 opera tenebrarum. **W**am post quietem noctis
 surgendum est ad opera laboris: sed post no-
 ctem culpe illucescente die gratie surgendum
 est ad opera penitentiae: ad que quidem prela-
 tus vel predicator triplici bombo, id est triplici
 modo debet alios excitare: scilicet exhortatio-
 nis verbo: conuersationis exemplo: et etiam
 orationis suffragio: sicut illud, et. **T**imo, et. **E**x
 emplum esto fidelium in verbo: in conuersati-
 one: in charitate. **A**d uesperascente vero, id
 adueniente nocturno tempore vel tenebrosa te-
 tatione debet se ad domum recolligere: siue
 corporaliter quiescat et honestius maneat:
 siue ad domum mentis ne cum hostis tentans
 foris vagantem capiat: ibique debet strepere
 vel legendo vel orando vel peccata confitendo et
 alta huiusmodi faciendo: quousque tentatio-
 ne repulsa tempore quietis adueniat. **Q**uo au-
 tem audito signo aut tumultu cessant: reli-
 giosos admonet claustrales: ut quietis tem-
 pore vel audito signo ad hoc statim suum
 silentium teneant: ita ut volentes quiescere
 vel orare tumultu suo non impediatur. **I**tem
 apes locum frigidum querunt in estate calidum
 in hyeme: docetes bonos tempore prosperi-
 tatis refrigerio se tueri humilitatis: et tem-
 pore aduersitatis calore se defendere cha-
 ritis: quod charitas patiens est. **I**tem apes in-
 ueniuntur prudentes respectu operum. **P**ri-
 mo quantum ad materiam: quod ex floribus recentibus
 materiam colligunt: ex qua mella et ce-
 ram colligunt et conficiunt: et quasi flores vicin-
 ti consumpti sunt: speculatores mittunt ad
 alia pascua requirenda: et si eas non appropin-
 bendam supine excubant: ut alas suas a ro-
 re et a pluuia protegant: et facta mane abique
 impedimento volare valeant. **Q**uasi ergo
 flores nascentes in arboribus sunt affecti-
 ones bone crescentes in cordibus: ex quibus

Laiphenates

Omnis virtus

Liber quartus

dum sunt recentes ab apibus mel et cera colligunt: quia dum sunt noue et seruantes a viris sollicitis dulciter et faciliter implent ope. Mel enim dulce est: et cera faciliter formatur: si completis vicinis floribus alios ad pascedum explorant: quia postquam sua bona proposita ope copulerint: ad bene alia restent quam ab eis fieri debeant: cum magna cura procurant: si non esse superueniente lupine excubant: ut alas a pluvia vel rore defendant: quia se prosterrendo: oratio ante deum se humiliant: ut humilitatis merito et orationis suffragio ale suorum affectum vel operum et a pluvia tentationum carnalium et a rore. id est subtiliori pugna vitio spiritualium protegant: et factio mane: id est redente serenitate possint ad ea que ceperant liberi euolare. **I**tem apes in unctum prudentes respectu impudentium. **P**rimo quidem quia theca aluearis succis arborum gummosam vim habentibus et amarum per totum liniunt: et contra hostes se muniant prout possunt. Quasi autem gummi vel amari succi arborum afflictiones sunt vel lachryme penitentium: quibus apes. id est sancte persone suarum mentium aluearia liniunt: atque amaritudine fetuam contra hostium suggerentium dulcia maligna tentamenta defendunt. **I**tem apes gerule quasi ventum timent volunt in terra: ut onuste cito redeant: ne flatu impendant aliquo: et aliqui lapillis se onerant: ut a vento moueri non valeant. Similiter ille persone qui actiue vite pondera siue labores portat: si ventum vane glorie metuunt. vel ventum. id est conatum alicui impedientis debent in terra volare. id est humiliter et latenter facere quod intendunt. **I**tem onerare se lapillis. id est sanctorum humilibus exemplis et cautelis: ut illorum firmati pondera ventis tentationum minime moueant. **T**ertio apes representant bonos viros propter sociale vitam. Diligunt enim boni viri semper communem et sociale vitam et fugiunt singularitates: quod quidem inuenitur in apibus: quia apes secundum Ambrosium. vna communem eligunt mansionem. vni porte claudunt limine: communis labor est omnibus: communis cibum: commune opus: communis usus: communis fructus et communis volatus. Et talis communitas maxime copertit claustrum et regularium in congregatione viuentibus: sed non se a communibus obseruationibus vel opibus subtrahere: siue quantum ad locum siue quantum ad cibum siue quantum ad labores: vel quod ad ob-

sequia charitatis et opera humilitatis: siue quantum ad usum vel socialem conuictum: siue quantum ad volatum. id est promptum vel velocem obedientie motum.

Ca. XII

Antica diuine

Claudis et ecclesiastici officii sui cum deuotione cordis et mentis attentione fundant delectant etiam angelos: sicut cantus et armonie hominum dicunt delectare delphinos. Dicit enim Irido. quod delphini voces hominum sequuntur: et ad vocem symphonie aggregati conueniunt: et in armonia plurimum delectantur. Sic etiam angeli facilius de cantibus et armoniis deuote deum laudant: non quidem ratione vocis sed ratione deuotionis. propter quod dicit in Psalm. lxxvij. Preuenierunt principes conuicti psallentibus et cetera. quod beatus Hieronymus de angelis exponit. Unde etiam Basilius dicit. hexameron: quod psalmodia demones fugat et angelos in adiutorium salutis inuitat.

Item cantica diuine laudis valent ad subleuandum tedium vite presentis: et etiam ad alleuandum laborem prolixae tentationis. quod patet exemplo Lucine. Nam Lucina sicut dicit Ambrosius in li. hexameron: dum oua sua purgillius custodia fouet: longe noctis laborem cantilene suauitate subleuat. Ille namque ad modum lucine purgillius custodia oua: fouet qui bona in nido mentis precepta implere ope cum cautela et sollicitudine studet. Sed quasi labor longe noctis plurimas et tedium et tentationis insurgentem vel laboriosa plangatio incolat vite presentis. de qua Psalm. cxix. querebas dicentes: Deum mihi quia incolat me plangitum est. sed hunc laborem Lucine cantilene suauitas subleuat: quia mentem vel tentationis vel presentis exilij tedio fatigat: diuine laudis deuotio recreat. Et si idem Basilius dicit de cantu psalmodie: quod est scutum in nocturnis terroribus: et diurnorum reges laborum: tutela pueris: inuicibus ornamentum: solamen senibus: mulieribus aptissimum decorus: desertas habitare facit: vberes sobrietates docet: incipientibus primus efficaciter elementum: proficietibus nutrimentum: perfectis stabile firmamentum. **Ca. XIII**

Amiales homi

Anes sunt vulturibus siles. Nam vultur cum sit inmundus et sedus de facili pro cadauere terram petit: cum descendit non de facili inde surgit: sed vix sur-

sum ascendit: vt Hiero. dicit et addit qd in alto volans cadauer in infimo cōspicitur. p amore cadaueris subtilitate aeris derelinquit: et ad infima se sumitit: et qñ se erigit ptra ventu alas pcutit: et sic venti adminiculo plus q̄ robore proprio ab infimis i aerem se extollit. Sic quoq̄ carnales homines cū sint immūdi in cogitatioib⁹ et fedi in affectionib⁹ de facili p cadauere terrā petunt: qz p carnis delectatiōe ad turpia et immūda opa facilius descendūt: et postq̄ talib⁹ opibus se dederint: nō facili ab eis recedūt: et vir sursum vlp desiderium surgunt. Et si etiā hō carnalis sit in culmie dignitatis: nihilomin⁹ miserabile cadauer i infimo cōspicit: qz sez ad carnalia opa cogitanda vlp faciēda et cor suū inclināt et oculos cōuertit: et sine dignitatis altitudine relinquit. i. nō attendens in turpia et iniqua ruit. In de Ps. xlviij. dicit: Cū hō in honore esset nō intellexit: cōparat⁹ et immētis insipititib⁹: et istis fact⁹ est illis. Contingit tñ quōs q̄ talis etiā postq̄ cecidit a spiritali sancti vento. i. interno spiraculo excoctatus: si ad ventu ipm. i. spūssancti instinetū ala mētis et ala opis se p penitentiā pcutit: q̄ itez se in altū elenat et surgit: s̄ p auxilio venti. i. gratiā spūssancti q̄ ex suo proprio merito vel labore. Item cura quanto plus crescit in hōie: tāto magl ad bona opera aīam tardā reddit: qd quidē in vulturib⁹ apparet: qz vultur ppter multitudinē carnis tardis volatibus pgit: sic miserū corp⁹ qd corūptū aggrauat humanā aīam: ex ipa ei assidua corruptibilitate carnis aīa nra cōpellit insistere curis carnis: et sic ex corruptiōe grauatā et curarum multiplicitate detēta: ad virtuosā et spūalia opa reddif valde pigra. Item carnales differūt a spūalib⁹: sicut pisces marini a fluuiatib⁹. Nā pisces in mari nascentes squamas hnt duras et grossas ppter aque falsē siccitatē: ecōuerso āt fluuiatiles pisces squamas hnt subiles et spissas et molles. Quasi autē squame in corpore piscis sūt que tunc nascunt in mente hoīs. Circa igit spūritualia et diuina in hoc carnales a spūalibus differant: qz carnales quōs hnt mentes. i. mentis consideratiōes duras ad percipiendū spūritualia: sū illud 2p̄. j. Cor. ij. Animalis āt hō nō percipit ea que sunt spiritus dei. Item grossas ad intelligen-

dum. Nā carnalib⁹ adhuc discipulis dñs dixit Matth. xv. Adhuc et vos sine itellectu estis. Sed spūrituales viri habēt mētes molles: id est abiles ad percipiendū: subtile ad intelligēdū: et spissas. i. frequentes consideratiōes diuino. Item carnis laesciua assimilāt hūandini: que est auis vāga: clamosa et picturata: sic carnales et laesciue mulieres sunt vage in discurrendo et in circūspiciēdo: sūnt domose in cantādo vel cōmendēdo: sūnt etiā se picturātes cōponendo et ornādo: Proverb. vij. Barrula et vāga.

Ca. XIII

Cogitationes terrene faciunt incidere animā in laqueum diaboli. Nā aures ad escā descendentes et circa terrā volantes citius capiunt q̄ ille que in alto volant. Sic homines per carnales et terrenas cogitationes citius capiuntur a diabolo q̄ per celestes: Proverb. j. Frustra iactur rete ante oculos pennarozum. Glosa: Laqueos diaboli facile euadit in terris: qui oculos semper habet in celis. Item cogitationes immunde abundant in cordibus peccatorum: sed nō in cordibus sanctorum. Sicut enim maior multo rudo muscarū solet residere super scabiosum q̄ sup sanum: ita cogitationes immūde magis sup peccatores q̄ super iustos. Item cogitationib⁹ immundis maxime infestantur homines deuoti. Nam vnetum locum inuadūt musce et inquinant. Sic demones illos quos vident habere gratiam nituntur inquinare prauis cogitationib⁹: Eccl. r. Dulce morientes: id est cogitationes immūde pducunt suauitatem vnguenti: id est meritu et bonorum operum siue deuotionem orationis. Item apes super flores resident et in de atrahunt mel. Sic iusti de eternis bonis cogitant: et attrahunt inde dulcedinem. Sed musce loca immunda frequentāt: deturpant: et sic immunde cogitationes homines peccatores.

Ca. XV

Conungū bonestatem q̄rere et seruare docēt exempla auū. Inter oīa enī aīalia volucres in generationis ordine sequuntur maxime honestatem. Nā mares cū sollicitudine feminas q̄rūt: inuentas diligunt;

Antica diuine

Carnales homi

Libertus quartus

P ipis pugnat et periculis se exponit: et eis
coniugali quoniam tamen federe se coniungit: et ferus ab
ipsis preceps solummodo pascitur. Ex quo dicitur quod de
colligitur quod circa coniugale statum nos aues
quibus modis instruitur. **P**rimo enim exemplo
auium debet viri qui vrozari voluit feminas bo-
nas sollicite querere in vrozos: quod scriptum est
Ieremias. xvij. **B**eatus est qui inuenit mulierem bo-
nam. quam scilicet cum quis vult inuenire dicitur eam querere
non sicut lasciuus et vanus qui non querit in vrozore
nisi pulchritudinem. Est enim pulchritudo in
muliere si sit sine prudencia et bonitate: plus
contendenda quam appetenda. Quia ut dicitur Ieremias.
xj. Circulus aureus in naribus suis mulier pul-
chra et fatua: et ideo in hominibus. Quis vtriusque sit
vicerolum scilicet pulchritudo et turpe habere
tamen magis est tolerabile turpe habere quam pulchritudo
seruare. **M**axime sicut dicitur Aureolus philosophus: Pul-
chra cito adamat: turpis facillime contemnit. Dif-
ficile est custodire quam omnes amant: molestus
est possidere quam nemo dignatur habere. **M**ino-
ri tamen miseria deformis habetur quam formosa
seruetur. **I**tem dicitur quod vult inuenire bonam: dicitur eam que-
rere non sicut auarus qui non querit nisi diuitias in
vrozore. **V**ult dicat Theophrastus quod pau-
perem vrozorem alere difficile est: diuitem vero ferre
est tormentum. **S**icut Salomon dicit quod melius est
ducere vrozorem pauperem et pacificam quam diuitem
et litigiosam: Ieremias. xxj. **M**elius est sedere in
angulo domus quam cum muliere litigiosa et in
domo eorum. **S**icut etiam Chrysostomus dicit super Mattheum.
Tu iuuenis quando vrozorem ducere vis: no-
llis querere diuitem: sed bene morigeratam: quod boni
mores diuitias sepe acquirunt. **D**iuitem autem bo-
nos mores nunquam fecerunt: gloriose est paup-
erem fidelius quam diuitem precor. **V**bi enim interrogas
set quodam Themistidem philosophum: Cui nam fillam suam
daret in vrozorem: an pauperem sed sciam et moribus
ornato: an locupletem pauperem probato? **R**espondit
malo hominem indigentem pecunia: quam pecuniam
bonum indigentem dare. **D**ebet igitur qui bonam
vrozorem cupit inuenire querere eam sicut prudens
et discretus scilicet attendendo ad mulieris boni-
tatem: **E**cclusus. xvj. **M**ulieris bone beatus vir.
non dixit mulieris pulchre vel diuitis: sed bo-
ne. **I**tem attendendo ad mulieris pruden-
tiam et discretionem: **P**rouerbia. xij. **D**omus et di-
uitem danis a parentibus: et a domino autem prole
vrozorem prudens. **I**tem attendendo ad mulieris
progeniem: dicitur Chrysostomus super Mattheum.
quod ille qui vult vrozorem accipere debet considerare
se si habet ambos parentes bonos vel am-

bos malos: vel vnum bonum vel alium malum.
Si ambo sunt boni secure eam accipiat: si
ambo mali: oino eam dimittat. **S**i vero alter
bonus et alter malus: quod facitur sit time-
at. **T**ertium si pater eius sit bonus et mater
magis conuenit timere. **S**i vero econtra: pater
minus: propterea quod pater magis consue-
rit queriari cum matre quam cum patre: et pro-
sequens magis imitari mores maternos
quam paternos. **S**ecundo docent aues iuges
honeste diligere: sicut ipse aues comparat
mutuo se diligunt: sed cauendum est in coniu-
gibus ne sit amor nimius vel inhone-
stus sicut dixit **S**erapion in sententiis: **A**dulter qui
de est in suis vrozore amator ardet: in alie-
na quippe vrozore ois amator turpis: et in sua
nimius: nihil turpius quam amare vrozorem quam
adultera. **I**tem ne sit amor nimius gelosus
et typhus: **E**cclusus. ij. **N**e gelosus mulierem sinis tibi.
Et eiusdem. xxvj. **D**olor cordis et luxuriam mulier
et celosia. **D**ebet igitur esse amor honestus et
ordinatus: **E**phesios. v. **A**tri diligite vrozorem sicut
corpus: **E**cclusus. ij. **T**ertio instruit aues
coniuges tuere et defendere. **M**axime aues pre-
pugnans et periculis se exponit. **D**ebet au-
tem se mutuo defendere coniuges: non solum ab
inimicis corporalibus: sed etiam a vitijs et in-
honestatibus: quod sit quoniam vnus coniugum alium
male viuente corripit et castigat. **S**i enim
vrozor sit male morigerata sicut dicit Chrysostomus
super Mattheum. tribus modis a viro cas-
tigari debet. primo docendo ipsam finem de-
um. **S**i autem timore dei non sentit impo-
perando ut vel hominem erubescat. **S**i autem nec
pudore sentit frequenter confusa faciat illi
quod precipit Salomon: **L**os dux in baculo
percutit. **Q**uia igitur dicit Chrysostomus. **S**epe pro-
ficiat doctrina iusticie. **P**rimo admonere: de-
inde confundere: quoniam frequenter pudor est
frenum vitiorum. tertio iustum est ut castiget
tanquam ancilla que erubescere nescit vel libe-
ra. **S**i autem vir male se habeat: tunc ut docet
Augustinus in libro. i. **H**omelie. vrozor sua de-
bet eum quantum modis coercere. **P**rimo ad-
monendo. **S**ecundo obiurgando: ut si non pro-
sint charitative admonitiones: facit duras
obiurgationes. **T**ertio si hoc non valeret
ecclesiam interpellando: scilicet prelati vel epi-
scopi auxilium requirendo: maxime si peccatum
ipsum notorium est. **Q**uarto ad deum re-
currendo pro viros spirituales et orationes: quia
saluabitur vir infidelis per mulierem

fidem: vt dicit. j. Coiinth. vij. **¶** Quare aues docent qualiter se debent coniugere ad matrimonialem actū cōiungere scilicet tñ cōiugali federe & iurissēz intentione et causa prolis pcreande. Hac enim sola de causa aues ad iniucēz sociant: scilicet ad generationē: & hinc est q̄ aues quāsi solum generatiōis tempore videntur esse in amore. Hinc est q̄ solū etiā in cōiugatione carnali inter serum & serum diiudicāt: exceptis perdicibus que serū nō seruant: sicut dicit Pbs in sexto de animalibus. An de surgit in perdicib⁹ masculus in masculum: femina in feminam. Sed ex tali coitu nō fiunt oua pullificatiua. Immo faciunt oua v̄to plena: & addit q̄ ex tali coitu malus fetor sentitur. In quo videlicet exēplo ostenditur vitū cōtra naturam triplici de causa detestabile. **¶** Primo propter infructuositatem: q̄ nō est ad generationē. Unde in perdicibus ex tali coitu nō generantur oua pullificatiua. **¶** Secūdo ppter infatibilitatem: q̄ facit oua plena vento. Ventus enim licet repleat: nō tamen reficendo satiat. Sic in huiusmodi operibus licet quis suum malū desiderū impleat: tamen nō satiat. **¶** Tertio ppter fetoris fedtatem: quia producit malū fetorem infante vel mali exempli. **¶** Item aues in opere generationis obseruat temporis congruitatem: sez tempus veris: in quo ostendit q̄ nō omni tempore est vacandū operi coniugali. Nam in diebus sacris vel ieiuniorū huiusmodi non est vacandū amplexibus: Eccl̄s. iij. Tempus amplexandi & tēp⁹ longesseri ab amplexib⁹. **¶** Item aues tempore generationis nutibus & vocib⁹ ad amorem mutuū se inuitant. ex quo ostendit cōiugale debitū persoluendū esse vxori sine voce siue nutu petenti. **¶** Item aues pullificānt & pullos generatos educāt: quia tenentur parentes filios alere naturales: et si non forte s̄m rigorem iuris ciuilib⁹ v̄l potestati: tamē ex iure naturali. **¶** Itē aues vsq̄ ad iteratū generationis temp⁹ sibi non appropinquāt: quia sez post impregnationem quousq̄ peperit mulier abstinentiū est ab vxore. **¶** Quinto docent aues fetus educare: q̄ fetus ab ipsis procreatos r̄m modo pascunt cōmunit̄. In quo ostenditur periculū adulterij: precipue ex pte mulieris: q̄ mulier ex adulterio occulto gene-

rans statuit viro suo filios nō suos: & factum alere nō gentos a se: de quo sicut de furto ad restitutionē tenet. **¶** Item cōiugij honestatem seruare cōiugiarum exempla nos docent: in q̄bus viuente femina nunq̄ masculus causa coitus cū alia se sociat: sed siue femine quo ad nidum & prolem seruat fidem: sed si in femina adulterij concubitum p̄ferit: vltra cū ea non habitat: uno ipam si potest trāsuerberat & necat: sicut dicit Aristo. **¶** Item mas feminam al̄s q̄ in nido nō calcat: ex quo exemplo cōiugēs aperte monent fidem thoi diligenter obseruare: adulterinos cōcubitus horrere & euitare: & carnalis op̄is debitū euz quādam honestate p̄stare. **¶** Ca. XVI

Contemplatiua vita & aspera abstinentia signatur in illis piscib⁹ seu natantib⁹ quorū elus cōcessus est in lege Moysi. Dicitur enī Leuit. xj. Om̄e quod habet pennulas & squamas tam in mari q̄ etiā in fluminibus & stagnis comeditis: quicq̄ autem pennulas & squamas nō habet eorum que in aquis mouent & viuunt: abominabile vobis execrandūq̄ erit. Ad litteram huiusmodi natatilia sez anguille & silia prohibita sunt in dieb⁹ ppter excessum humiditatis. Et pisces alij concessi sunt tanq̄ sicciores. Sed moralis causa siue figurata fuit: q̄ per pennulas signat vita subtilis v̄l contemplatio: p squamas autem signatur vita aspera: quorum vtrūq̄ necessariū est ad mundiciā spiritualiū. **¶** Item contēplatiui virt̄ similes sunt auib⁹ modulantiū que siluas amant: in arborib⁹ & frutrib⁹ nidificāt: dulciter modulant & cantant: sup oua sollicite cubāt: & pullos diligēt̄ educant: & tales sunt phlomenē: merule & cōsimiles. Sic pfecti & cōtemplatiui viri loca solitaria diligunt: nidum mentis & cōtemplationis quietem in frutetis: & in arborum ramis: id est humilitum & piouum exemplis & in magnoꝝ sanctorum actib⁹ & vestigijs ponunt: diuinas laudes dulciter: vel voce vel saltē corde quotidie modulantur & cōcinnūt: sancta quoq̄ desideria mentis cum calore deuotionis fouendo vsq̄ ad complementum operis perducent: quasi sup oua cubantes & a suo calore fouentes vsq̄ ad pulloꝝm natiuitatem.

Liber quartus

persistunt. Sed tunc quasi pullos diligenter emittunt: cetera bona non deserunt: sed ea congruentibus modis quasi nutriendis et alentes ad debitam perfectionem producunt. Item contemplatio hominis in carne viuētis non potest esse diuturna propter grauedinem corporis. Est enim homo mortalis aut per dici similis: que sepe est multe carnis et paucae penositatis: ideo pauci volat. Nam in volando parum a terra se erigit: et statim post paululum terram petit. Sicut quia homo habet in vita ista multum de corporis grauitate et imbecillitate: et parum de penositate. id est de virtutum spiritualium leuitate: et si aliqui a terrenis ad celestia capienda per contemplationis volatū surgere nititur: corruptibilis tamen carnis pondere vel infirmitate grauatius post modicum ad inferiora reuertitur. Unde dicit Sap. ix. Corpus quod corrumpitur aggrauat animam: et depimit terrena in habitatio sensum multa cogitantem. Item contemplatio diuinorum tentationibus impulsos fugat: et seuitens seculi pcellas sedat. quod patet altionis exemplo. Alto enim ut dicit Ambrosius auis maritima est quasi in medio hyemis quam magis sepe mare vento rum ac fluctuum tempestatibus seuit: oua sua in litore maris et arena facit: et ibidem versus mare respiciens: per sex dies super ea incubando persistit: quos nascuntur pulli: quibus natis ad eos nutriendos alios septem dies adiungit: et per omnes hos. xliij. dies mare tranquillū permanet et securū. Ad industria nautae hos. xliij. dies serenitatem ad nauigandum obseruant: et eos altionidas vocant: ut dicit Ambrosius. Si est ergo tanta virtus auiculae ut sine contemplationis intuitu mare seuitens tranquillū efficiat: quanto magis si rationalis anima ad imaginem dei facta ad eternū ac immutabile bonum interioribus oculis cōtemplando vel orando direxerit: mare suae cordis fluctuantis sine mundi seuitens tranquillū protinus atque pacatū habebit: Job. viij. Tu quoque si diluculo cōsurrexeris ad deum et omnipotentem fueris deprecatus: statim quoque euigilabit ad te et pacatū reddet habitaculū iusticie tue. Docet et nos hec auicula ut propter psecutiones vel tentationes surgentes: neque bona timeamus aggredi: nec etiā usque ad perfectū ea negligamus psequi. Non enim auis hec quae mare pcellisum viderat

aut se ponere ad oua cubandū in litore meruit: aut etiā usque ad debitā pullozum nutritionem recedit.

Ca. xvii

Continentia castimonie cōfert ad longitūdinē vite. Ad in vulturibus patet: quod dicunt cōcubitu nullo cōmisceri et sine cōcubitu pullos generari et centum annis viuere: ut dicit Plinio. Et quo colligitur quod diutius viuūt qui a carnalium operum resolutionibus se restringunt. Nam sicut in hominibus animalia que sunt multi coitus ut passeres et huiusmodi sunt breuioris vite. Unde nota quod luxuria minorat vitam corporalem: debonestat vitam ciuilem et necat vitam spiritualem. propter primū dicit Lucretius. xv. de iuene pango et lasciuo quod dissipauit substantiam suam: non tamen personale: sed etiā temporalē viuendo luxuriose. Est enim in actu luxurie euacuatio humiditatis et expiratio caliditatis: in quibus vita cōseruatur. Et ideo ex frequentatione actus veneris vigor et vita corporalis enervatur. Unde Hugo de seto victore: luxuria inquit est imoderata carnis petulantia: dulce venenū: importuna lues: perniciose potio: que humanū corpus debilitat: et virilis animi robur enervat. Et Innocentius dicit de vilitate conditionis humane: Dicitur extrema libidinis turpitudine que non solum mentem effeminat: sed corpus enervat: et non solum sedat animam sed sedat personam. Omne namque peccatū quodcumque fecerit homo extra corpus suū est: qui autem fornicatur: in corpus suū peccat: semper illa prece dunt ardor et petulantia: semper comitantur fetor et immundicia: semper sequuntur dolor et penitentia. Item luxuria debonestat vitam ciuilem: quod tollit homini gloriam inferens ignominiam et infamiam. Unde dicit de luxuriosis: Esa. xxxij. De cadaueribus eorum ascendet fetor et infamia. Unde Valerius dicit in libro. ix. de vitis carnalibus loquens: Quid inquit his vitis fedius: quod etiā dānosus quibus virtus atterit: victoria relanguescit: sopita gloria in infamiam conuertit: animi et corporis vires expugnant: adeo ut nescias an ab hostibus an ab illis capti perniciosis habendū sit. Item luxuria perimit vitam spirituale: Roma. viij. Si sicut carnaliteris mortemini. Hic. Qui luxuria viuēs mortuus est. Et ferreas vires libido do

Continentia...
Castimonie...
Dicitur...
Et Innocentius...
Et Hugo de seto victore...
Et Valerius...
Et Roma...
Et Hic...
Et qui luxuria viuēs...
Et ferreas vires...

mat: que maiores in virginibus patit fame: du dulcius purat esse qd nesciunt. Ecce uer so aut castitas siue cōnētia dies vite multiplicat: Job. xxi. Quasi palma multipli cabo dies meos. Per palmā intellige vitē et oīam carnīs q̄ p cōnētia habet. Bre vitam ciuilem exornat et nobilitat. An L y prianus de. xij. abusuōib: Pudicitia inq̄t est ornamentū nobiliū: exaltatio humiliū: nobilitas ignobiliū: pulchritudo villiū: solamen merentiū: augmētū omīs pulchritudinis: deus religioīs: mīoratio criminis: multiplicatio meritoū: creatioīs omniū dei amica. Bre corroboret et seruat vitā spūalem: Ro. viij. Si ipū facta carnīs mortificauerit uiuetis. Ca. xviii

Conuersio nō est differenda. Nam auis uidelicet que uidet arcū tensum et sagittas paratā nō differt auolare. Sed sicut sagitta parata est anē pcutere si steterit: sic de nolentem cōuertit. Ps. vij. Nisi uerſi fuerit gladiū suū vibrabit: arcū suū terendit. Sed multi faciūt sicut auis stulta: que tū differt auolare pcutit. Sic multi dū differūt auolare et pponūt cōuertit subito moriunt. Esa. xxx. Subito dū nō sperat uenit et contritio eius: Ecci. v. Ne tardes cōuertit ad dñm: et ne differas de die in diē: subito enim uenit ira illius. Ambro. dicit: Turū tibi offeram: nō mihi dicis cras ueniam: sed iam exigis nemo differt: nemo excusat: redemptio anime p̄m̄itit et nemo festinat. Et nota q̄ peccator: qñ nō conuertitur quanto magis expectatur: tanto grauius iudicatur. Ande Valerius maximus in libro pmo dicit: q̄ lento gradu ad uindictaz tra diuina procedit: tarditatēq̄ supplicij grauitate pensat. Ca. xix

Odor hominis prius est innouandū et deuotarum orationum odoribus imbuedū: intra sui thalamum possit suscipere deum. Cuius exemplum apparet in piscib. Nam piscis in odoriferis naturaliter delectatur. Dicitur enim. iij. libro de animalibus q̄ quedam genera piscium odorant et audiunt: ideo ad noua uasa citi. Et ad antiqua piscis accedit: imo ubi fuerit nouū: raro accedit ad uasculum antiquum. Sic

deus cordis humani uasculum non ingreditur: quod non prius nouum per penitentiam inuolutionem efficitur. Ande Ps. l. petijt hanc nouitatem dicens: Cor mundū crea i me deus: et spiritū rectū innoua in uisceribus meis. Nec etiam in cordis hospitio deus delectabiliter habitat: de quo nō odor suauis deuote orationis expirat. Sy quidem phiale plene odoramento sūt orationes sanctorū: Apoca. v. Ca. xx

Rudeles homines et raptores cōmuniter moriuntur famelici et mendici. Sūt enim uulturib. similes qui exercitiū sequuntur ut de cadaveribus equoū et hominum faciantur. Et ideo dicunt aliquo nature sententur in fine: et moriuntur tandem fame. Sic homines rapaces qui ut lucentur et rapiant diligunt guerras: sicut faciunt stipendarij: milites et quidam tyranni potentes: licet forte in iuuentute uel aliquo tempore lucrentur et abundant: in senectute tamen uel aduersitate seu infirmitate cū rapere non possunt: dum rostrū: id est oris sui uicē necessitas creuit et lucrū deficit: ad paupertatem et mendicitatem deueniūt et fame moriuntur: Job. iij. Tigris perijt: id est raptores: eo q̄ nō haberet predam. Item crudeles debiliū hominū sanguinem sitiētes inuadunt frequēter ipsi in manus maiorum et potentiorum. Ande tales assuntur culcibus: qui dum aliorum sanguinem sitiētes sugere uolūt: in rostra bistrudinum inuadunt: que ipsos occidunt et comedunt. Talibus ergo similes sunt: q̄ dū minores occidere querunt uel expoliare ipsi maiorum predam uel occisionis uictima fiunt. Cuius exemplum manifestius in libro Hester habetur: scilicet de Aman. qui dum propter Wardochel emulationem in deos crucifigere uoluit: ipse a rege Assuero in patibulo est suspensus: Hester. iij. v. et. vj. Ca. xxi

Humili et presumpti et perituros culcibus assimulant. Nam culcx que

Vertical text in the left margin, partially cut off, containing various words and fragments of text.

Liber quartus

est idem qd cynifes lucipeta est: qz lumen candele vel lucerne libenter videt. Sz dñs in lumen min⁹ caute irruit: seipam comburit. Similiter qui diligit lumen diuine vel humane scientie interdū stans curiose vñ presumptuose pscrutando: dum in ipm lumen impingunt p alicui⁹ erroris vel elati/ onis incursum quasi seipos occidūt. Unde Prover. xxv. dicit: qz qui scrutator est ma/ testatis opprimet a gloria. Et ideo sicut dicit Grego. naqiangenus. Scientie desiderium et inquisitio questionū nisi timor dei p/ cesserit effrenatos animos in preceps du/ cit. Vbi vero timor dei est: ibi observatio mandatorū: ibi carnis expurgatio q se ve/ lut densa quedam et obcurior nubes ani/ me obijciens: considerare eaz diuini radij lumina nō sinit.

Ca. XXII

Dabolus assimi/ latur buboni. Primo quidē qz bubo stercozibus pascit. Sic dele/ ctatur diabolus i imūdijs pctōz: The/ ro. iij. Qui voluptabant in croccis: sell/ cet demōes: anteqz caderēt amplexati sūt stercoz. i. imūda peccata in quib⁹ nunc delectant. Secūdo qz bubo ad tēpla de nocte vadit et lampadarum oleo satietur. Tempa enī dei dicunt qlibet sancti viri: quozū scz lampades sunt eozundē sancto/ rum mentes q plene sunt oleo gratie et le/ ticie spūal: ab huiusmōi oleo nocte. i. late/ ter et occulte sanctorū mentes diabolus sa/ tagit vacuare scz vt adueniente sponso nō habeant oleum secū in lampadib⁹: et sic ab eterni regis nuptijs excludant: sicut acci/ dit virginib⁹ fatuis Matth. xxv. Tertio qz bubo ab aibus oditur et ab eis deplu/ matur. Volant enī circa ipm de die et cum deplumant. Sic diabolus oditur a sancti/ tanqz aduersarius: quē aues. i. sancti viri et prudentes de die deplumāt qñ eius ma/ chinationes malignas clar⁹ cognoscētes eas et deregūt et reuelant. Vel quasi plume et adherentes sunt ei⁹ imitatores qñ sancti viri deplumant: dū tales ad penitentiā re/ uocant. Quarto qz bubo pugnat cū mo/ nedula que est anis comini generis. Hāz illa d die destruit oua bubonis: et bubo de nocte comedit oua eius. Est ergo anis ve/ lut monedula hūmills penitentiā: cui⁹ oua dicit possunt laboriosa penitētis opera. Sz

velut oua bubonis sunt peccata ad q oua idurrit demon. Monedula ergo de die de/ struit oua bubonis: qz hūmills penitentiā illucescēte die gratie destruit peccata: que penitens et demonis suggestionē cōmitit. Contra de nocte deuastat bubo oua mo/ nedule: qz irruente peccati tenebra destr/ it ipse diabolus omnia penitentiē opa. Item diabolus assimilatur nerycoraci: que scz est anis que lucē fugit: tenebras diligit: soles sustinere nō potest: sepulchra mortuorum inhabitat: in locis ruinosis nidificat: oua columbarū deuorat: et cum eis pugnat: de die qñ ceca est: de nocte acute videt. Nam splendor solis ei⁹ visum hebetat. Sic dia/ bolus fugit lucē gratie: diligit tenebras culpe: nequit sustinere soles iusticie. i. chri/ stum. Unde dicebant et demones Luc. iij. Quid nobis et tibi iesu rē. Vel neqz etiā sustinere solem: id est bonū clare inceden/ tem et viuente. sepulchra mortuoz: id est fe/ tida et carnalib⁹ desiderijs plēa corda pec/ catorum inhabitat. Item in locis ruino/ sis: id est in eis qui tentatiōib⁹ statim con/ sentiunt: et ad eadendū in peccatū abiles sunt et proni. nidificat cōtra columbas: id est simplices pugnat: et oua eozū: id est ope/ ra libenter dissipando deuorat: circa bona est cecus: in malis acutus. Splendor autē doctrine christi ei⁹ visum hebetat: qz subti/ litatis eius maliciā totaliter ānullat: et is dicit Petrus: Cui resistite fortes in fide. j. Pe. v. et Eccl. xlij. Refulgens radijs su/ is obcecat oculos suos. Item diabolus assimilatur pauoni. Pauo enī habet caput serpentinū sed cristatum: incessum oculi/ tum: collum modicū: pectus erectum et sa/ phyrinum: et caudā oculatā. Sic diabolus caput: id est sue tentatiōis principiū habet ad modū serpentis: qz serpens vbi caput immittit: postea totus illabit: vt dicit Hieronym⁹: quia vbi principiū tentatiōis ei⁹ recipitur: difficulter in pcessu replitur: scđ habet in capite cristam in qñ in principio pretendit alicui⁹ boni apparentiā. Hō enī posset malū immittere nisi sub alicui⁹ bo/ ni spele: qz nullus intendens ad malum operat. habet etiā latentē incessum: quia occulte trahit hominē ad interitiū. collum etiā habet curuum: qz si caput hominē cito deglurit ipm: quia cito facit hominē qui ei consentit ruere in peccatorum profunditā

Ca. XXIII
Ca. XXIV
Ca. XXV
Ca. XXVI
Ca. XXVII
Ca. XXVIII
Ca. XXIX
Ca. XXX
Ca. XXXI
Ca. XXXII
Ca. XXXIII
Ca. XXXIV
Ca. XXXV
Ca. XXXVI
Ca. XXXVII
Ca. XXXVIII
Ca. XXXIX
Ca. XL
Ca. XLI
Ca. XLII
Ca. XLIII
Ca. XLIV
Ca. XLV
Ca. XLVI
Ca. XLVII
Ca. XLVIII
Ca. XLIX
Ca. L
Ca. LI
Ca. LII
Ca. LIII
Ca. LIV
Ca. LV
Ca. LVI
Ca. LVII
Ca. LVIII
Ca. LIX
Ca. LX
Ca. LXI
Ca. LXII
Ca. LXIII
Ca. LXIV
Ca. LXV
Ca. LXVI
Ca. LXVII
Ca. LXVIII
Ca. LXIX
Ca. LXX
Ca. LXXI
Ca. LXXII
Ca. LXXIII
Ca. LXXIV
Ca. LXXV
Ca. LXXVI
Ca. LXXVII
Ca. LXXVIII
Ca. LXXIX
Ca. LXXX
Ca. LXXXI
Ca. LXXXII
Ca. LXXXIII
Ca. LXXXIV
Ca. LXXXV
Ca. LXXXVI
Ca. LXXXVII
Ca. LXXXVIII
Ca. LXXXIX
Ca. LXXXX
Ca. LXXXXI
Ca. LXXXXII
Ca. LXXXXIII
Ca. LXXXXIV
Ca. LXXXXV
Ca. LXXXXVI
Ca. LXXXXVII
Ca. LXXXXVIII
Ca. LXXXXIX
Ca. LXXXXX

tem. pectus. i. appetitū habet erectum scilicet superbiā: que tempore excelsa appetit. habet etiam caudam oculatā: quia precipue ad finem respicit: vt ibidem hominē decipere possit: Sen. iij. In insidiaber' calcaneo el: id est finit.

Ca. XXIII

Diligētibus feruenter deū nō obsunt: sed potius profunt quecūq; aduersa. An de assimillat passeribus: de quibus dominus mentionē fecit Matih. x. Multis inquit passerib' meliores estis vos. Nam passeres calidissime sunt nature: et semina venenosa insiquiam sine lesione comedunt. Quasi enī calidissimi passerēs sunt deum feruētē amantes: a quib' etiam venenosa semina insiquiam: id est aduersa et periculosa mala mūdi sine alicuius lesione percipiunt: imo tanta est diuine dilectionis virtus vt hominib' conuertat in bonū etiam peccatū virtus: Roma. viij. Diligentib' deum omnia cooperant in bonum. Omnia dicit: qz prospera et aduersa: prospera ad vsum: aduersa ad exercitiū: vel omnia scz bona et mala: et non tñ mala peccata et culpe: dum scz ex eis humiliores et cautiōres atq; sollicitiores resurgūt.

Capitulum: XXIII

Doctrina sancto-

Drum predicatorū eripit homines a deceptionib' demonū. Regit enim qz cerebrum galli in potu sumpitū valet contra morsus serpentū: qz demit eoz venenum. Per gallū predicator intelligitur: vt sup illud Job. xxxvij. Quis dedit gallo intelligentiā: Grego. testatur. In cerebri autē partib' precipue radicata est sensitiue cognitionis virt'. Est itaq; velut cerebrum galli: sensus predicatoris sancti: qd vū per doctrine potū ab audientib' capitur: serpentis morsus seu venenū fugat: qz antiqui hostis deceptio detegit et vitatur.

Item gallus respētat sanctorū predicatorū doctrinā etiā in cantu triplēter.

Primo ppter discretiōnē temporis. Nam gallus p' hōm noctis discernit: et postea vocem excitationis emittit. Quia scz predicator sanct' in suis auditoribus: scz i tenebris peccatorib' prius qualitate vite considerat: et tunc demū ad erudiendū eōgru-

am vocē format. Non enī vna eadēq; cunctis exhortatio congruit: qz nec cunctus p morū qualitas cōstringit. Sepe autē alijs obsunt q alijs profunt. Nam plerūq; herbe quedā animalia reficiūt: alia occidunt. Leuis sibilus equos mitigat et catulos instigat. Et medicamentū qd hunc morbū minuit: alteri vires iungit. Et panis q vitam fortū roborat: paruulorū necat. p qualitate igit audientium formari debet sermo doctorū. vt Grego. dicit. Secūdo ppter variationē vocis: qz gallus vt dicit Grego. in profundiorib' horis noctis valentiores et profundiores educere cantus solet: scz circa matutinū temp' leuiōres et mitiores format voces. Sic predicator sapiens qd loquit peccatoribus profundatis et obscuro ratis in tenebris peccatorū: loquit terribilius et austeri' aut de diuinis iudicijs aut de mortis angustijs aut de inferni supplicijs. Sed qd loquit illis qui iā illuminantur a deo et sunt dei gratie cōiuncti: loquit lenius et subtili' et dulci': scz aut d diuinis miserationib' aut de internis consolatiōib' aut de eternis retributiōib' et sibi'. Tertio ppter percussione lateris: qz gallus cum se ad cantandū preparat: prius alas excutit: et latera sua fertens se vigilatiōem red dit. Sic predicator sanct' cū alios vbi scz exhortatiōis monent: prius exercitē se in scis actiōib': ne in semetipsis torpentes opere alios excitent voce: sed ante se p sublimia facta excutiant: et tunc ad bene agēdū alios sollicitiores reddūt: prius cogitationū alijs semetipsos ferunt: qz quicquid in se inutiliter torpet: sollicita inuentione deprehendūt: districta animaduersione corrigunt et emendāt: qz anteq; verba sancte exhortatiōis pferant: omne quod lo cuturi sunt operibus clamāt. Et sic p' sicut gallus alas excutit: seipm pcutit et vocem emittit. Sic predicator scis se excutit a mal: se pcutit. i. sollicitat i bonis: et postea vocē emittit scz p dīcādo alijs. Ergo ex p' dictis oib' habes qm rōnes qd p dīcator sanct' assimilat gallo: scz ppter vigorē medicaminis: ppter discretiōnē tēpōis: ppter variationē vocis: et propter percussione corporis.

Ca. XXV

Almosynas pau-

perib' salutē de supfluis facere do-

Liber quartus

cet exēplū aq̄le: q̄ vt dicit Plin⁹ tante li-
beralitat⁹ exiit: q̄ p̄cedā nisi nimis sit fa-
melica sola nō comedir: sed auib⁹ eā seq̄n-
tib⁹ q̄i cōem exposit sua recepta primitus
potiōe. An eā semp aues alle insequunt:
r partē de p̄da sua sibi p̄stolant dari. Gul-
tur vero ecuerso ea q̄ rapit sol⁹ comedit.
Et igit detestabil est anar⁹: q̄ cibuz quem
abūdant hz comedere vult solus. Quo s̄
beatus Job dicit. xxxj. Si cōedi buccellā
meā solus: r non comedit pupillus ex ea.
Saltem enī miserabilis homo post q̄ satu-
rat⁹ est cibo: esuriētes paupes pascere de-
beret de reliquo. An Lu. xj. dicit: Quō s̄
date elemosynā: r ad bec p̄cipue tenentur
clerici q̄b⁹ bona ecclasticā cōmissa sūt nō
ad aburēdū p̄ suis sanguineis: s; poti⁹
ad fideliter dispensandū: fm illud. j. Cor.
ix. Dispensatio mihi tradita est. r iō de eis
dicit Cesari⁹ in admonitiōe: qz nō solū de-
cime nō sunt n̄re: sed ad ecclias deputate:
verū q̄cqd̄ ampli⁹ q̄ nobis opus est a deo
accipim⁹: paupib⁹ erogare debem⁹. Et si
qd̄ eis deputatū est n̄ris cupiditatib⁹ r va-
nitatib⁹ referuamus: q̄nti paupes in locis
vbi nos sum⁹ fame v̄l nuditate mortui fue-
rint: nouerimus nos rōnē de asabus illoz
in die iudicij reddituros. Sed nota q̄ nō
semp peccat mortalit⁹ q̄ nō dat paupib⁹ qd̄
supflūū habet: sed q̄ necessitas imminet.
Quā aut sit talis necessitas que obliget ad
petiū mortale: nō possit rōne determinari:
sed committit p̄u dēte v̄l fidei disp̄satoris.
Vnde si bona fide det q̄i sibi videt expe-
dire immunis est a peccato: alioquin mor-
taliter peccat. **Ca. XXVI**

Exaltat aliquan-
do diabolus hoīem vt in altitudi-
ne dignitat⁹ frangat quē in humi-
litate supare nō potuit. Cornicula enī q̄i
nō pōt frangere nucē: in altū porrat vt for-
tus cadat r frangat. r sile facit aq̄la de te-
stidine. An B mō occisus fuit Echil⁹ poe-
ta sic narrat Valer⁹: qz dū sederet sub di-
uo capite discopopto: aq̄la ī alto testudinē
ferens can dore caput ei⁹ decepta: qz credi-
d̄ q̄ eēt lapis qd̄a: tandē sup ip̄m testudi-
nē directo diametro cadere vt frāgeret p-
misit: r sic dū testudinē frāgere voluit: ce-
rebū illi⁹ cōt̄ iur. Sicut q̄ aq̄la testudinē
v̄l corni⁹ nucē: sic diabolus in dignitatez

elevat aliquē quē vincere an nō poterat
ip̄m in peccatū deiciat: r iō statuit christū
sup p̄naculū tēpli: Mart. iij. Job. xxx.
Elevasti me r quasi sup ventū ponens cli-
sisti me valde. **Ca. XXVII**

Exemplū hūmi-
litaris r paciētie christi p̄tra oēs ad-
versitat⁹ pcellas animū fortes red-
dit. Cui⁹ exēplū apparet in qd̄az pisciculo
q̄ echinus est vocat⁹. de q̄ Ambro. dicit: qz
dū procellas vento r sentit calculū validū
arripit: r tanq̄ ancorā ne crevitiat flucti-
bus trahit: r sic nō suis virib⁹ liberat: sed
ponderē alieno munis: r ecōtra futurā tē-
pestatē lapidis auxilio stabilis. qd̄ naute
attendētes sibi p̄cautēne eos turbo p̄ve-
niat imparatos. Sic q̄ procellas euadere
vult. i. aduersitates seclī seuitēis: arripit
calculū validū hūilitat⁹ scz r paciētie xpi
exēplo q̄ ait: Si mūdus vos odit seitate qz
me priorē vobis odio habuit: Job. xv. An
j. p̄e. ij. Chri⁹ passus ē p̄ nobis: vob̄ re-
linquēs exēplū vt seq̄mini vestigia ei⁹. Et
ideo q̄ hūc lapidē angularē scz christū ac-
cipit: in exēplū nullus ei nocere p̄t imper-
tēpestatē. nā si passio xpi ad memoriaz re-
uocet: nihil est adeo durū qd̄ nō equo aīo
toleret: sicut Grego. dicit. Itē exēpla san-
ctoꝝ que nos p̄cellerūt docēt nos diuitias
mūdi cōtēnere. Legit enī q̄ ossa galloꝝ r
gallinarū sunt auro venenū. An si auro li-
quescēt ossa hmōi misceant⁹ ab eis sumi-
tur. Sūt aut velut galloꝝ r gallinarū ossa
sc̄toꝝ r sc̄tāꝝ q̄ mortui sūt exēpla: q̄ h̄i aux
destruūt dū nos viuētes ad ip̄m cōtēnen-
dū inducūt: Eccl. xxxj. Beat⁹ q̄ post aurū
nō abijt. r Act. iij. dixit Pet⁹: Argentū
r aux nō ē mihi rē. **Ca. XXVIII**

Exempla mala
platoꝝ r fouēt corūp̄t r infici-
unt mores subditōꝝ. Cui⁹ exem-
plū ē gallus: qz vt Plin⁹ dicit: gall⁹ in vl-
tima senectute oua qd̄a facit parua ron-
da r q̄i luīda: maxie si talia oua ab aliq̄
venenosō vermes: uta bufone v̄l hmōi in
dieb⁹ canicularib⁹ foueant: basilisē p̄re-
atur: q̄ tāte venositat⁹ ē q̄ solo asp̄ctu in-
ficit r occidit. Quasi q̄ tener gall⁹ ē q̄libet
antiquus plat⁹ v̄l p̄nceps ī reuerētia habi-
tus: cui⁹ venenosā oua sūt praua ei⁹ opa:

De natu
...
Amor de
...
Allos esse
...

er qbus ois basilisc' aspectu inficiēs. i. ex
emplū pestiferz subditos corūpēs: p̄cipue
si fouent ab aliq̄ venenoso verme. l. si sua
dent fieri ab aliq̄ pestifero ⁊ maligno sug
gestore. Hugo. in li. de pastore: Ois q̄ ma
le vliit in aspectu eoz q̄b' p̄positus est:
q̄tū in ip̄o ē occidit: ⁊ forte q̄ limitat mori
tur: ⁊ nō imitat vliit: tñ q̄tū ad illū p̄ti
net ambos occidit. Ca. XXIX

Feruoꝝ deuote
ment' insurgētes tētatiōes ex
pellit. qd̄ p̄z exēplo vultur': q̄
sicut dicit Plini. intantū p̄traria serpētī
bus: q̄ si p̄ne er' vian' ex odoze serpētēs
fugant. Tūc q̄pe p̄ne vunt vultur': cū
incendunt ⁊ feruescūt meditatiōes et affe
ctiōes cordis: s̄m illō p̄s. xxxviiij. In me
ditatiōe mea exardescet ignis. Et tunc q̄z
serpētēs fugiūt: qz tūc demonū suggestio
nes abscedūt. An Grego. in mora. Si nos
vir' deuotiōis in intimis afficit: ois stre
pitus prauē suggestiōis obmutescit. Air'
enī deuotiōis ē ip̄e feruor affectionis. An
Hugo de lecto victore dicit: qz deuotio ē fer
uor bone volūtat': quē mens cohibere nō
vales cert' māifestat indicēs. Ca. XXX

Filios esse pios
circa parētes p̄cipue in senectute
v̄l debilitate eoz docēt nos aues
comini gener'. De q̄b' ait Aristo. ⁊ Basu
li. qz pascūt pullos suos in iuētute sua: et
iuuenes pascūt parētes in senectute sua: ⁊
q̄n debilitant seniores in hūeris suis eos
ferūt iuniores. Mira est igit' auū talium
pietas: vt erubescat suis parētib' auxiliū
nō prestare. hō a q̄b' beneficia tanta susce
pit: vt dicit Amb. Eccl. iij. Fili suscipe sene
ctam p̄tis tui ⁊c. Itē filios erga parentū
defectus pietat' exercere officia inducunt
cornicis exēpla. Hā sicut dicit Amb. erga
parētes suos mirāda ē cornicis clemētia:
qz cū parētes plumis ⁊ alis i senectute nu
dari p̄tingit: cornices iuniores p̄nis pro
p̄rijs eos fouēt ⁊ collecto cibo nutriūt: et
sulto alaz suaz subleuāt ⁊ ad volādū exci
tant: vt sez in p̄tinuos vsus mēbra dissueta
reducāt. Sic filij hōim suos parētes debe
rent p̄nis p̄rijs nō dos si q̄lios nō hēnt
induere. p̄mo victu v̄l labōze famelicos nu
trire: sulto brachioꝝ suoz eos infirmos v̄l

debiles subleuare: ⁊ ad eundē vbi oportet
ret iunare. Sed nota qz inordinatus amor
parentū ad filios ē etiā ip̄is parētib' cau
sa p̄dendi virtutes. Cui' q̄dē rei exēplū ap
paret i ciconijs. Hā ciconia sic dicit Am
bro. miro affectu pullos suos diligit ⁊ cu
sto dit: ita qz ex cubatiōe assidua super eos
pēnas pdit: sic parētes q̄ filios suos inor
dinate diligit: frēq̄nter p̄pter nimā curaz
v̄l luera illicita q̄ faciūt p̄pter illas pēnas
virtutū amittūt. In h' tū ip̄e ciconia reddū
tur imitabiles qz quantū expendūt t̄pis in
seib' educādis: tantū ab eis vice recipio
ca educant: vt dicit Ambro. vt videlicet fi
lij hōim q̄s parētes in infantia eoz cū ma
gna cura educāt: eisdē in senectute suauica
riā opem reddāt. Cōsilem qz pietat' speciē
vpupe erga suos parentes senes suare re
periunt. Hā cū vpupa senuerit ita vt vide
re v̄l volare nō possit: pulli eius euellūt ei
pēnas inualidas: liniūt oculos ei' q̄bus dā
herbaz succis: ⁊ suis etiā fouent sub alis
donec plume creuerit ⁊ clare viderint. in q̄
exēplo innuit qz filij a parētib' senibus v̄l
infirmis debēt q̄tū p̄nt mala ⁊ molesta re
mouere: curas necessarias eoz infirmitati
bus adhibere: obsequijs p̄rijs et p̄sonis
confouere siue seruire: nec eos deserere de
bent quoz eos viderint suis obsequijs v̄l
auxilijs nō ampli' indigere. Ca. XXXI

Lagellū tribu
lacionis ⁊ afflictiois aliq̄n etiaz
terrenos ⁊ lasciuos auertit: fru
ctuofas ⁊ spūales vitas. qd̄ oñdix p̄ exēplū
in apib'. Dicit enī experti qz apes sepe de
boum cadauerib' generant. Dū enī vitu
li occidunt: carnes verberant: ⁊ sic de pu
trefacto eruoze vermes generant: q̄ recepti
alis apes efficiunt. Quid aut' p̄ boues v̄l
vitulos nisi frenos hōies accipim' ⁊ sup
bos? Boues enī terraz arant: ⁊ vituli siue
tauri ceruicosi sūt siue indomiti: s̄ occidū
tur boues v̄l vituli ⁊ carnes xberant: qz
dū tales tribulant a mūdo v̄l xberant in
carne. l. corpore infirmis: extinguit auar
icia ⁊ supbia iugulatur. Occisi aut' vituli
vermes gignūt: qz extincto supbie spū hu
miles fiunt: q̄ alis receptis apes efficiunt:
quia pennis virtutum ornati tam in con
tēplatiua q̄ i actiua vita p̄ficiunt. Apes
enī ⁊ volando se subleuāt ⁊ alijs mella fru

emplū buni

Exempla ma

habent plumas albas a parētib⁹ reliquū
 tur: et tūc roze celesti pascunt: qñ at nigre-
 scere incipiūt tūc corui eos pascūt. Quid
 aut sūt pulli pluma albi nisi boīes mundi
 corde: hī celesti roze pascūt: qz celest⁹ grē
 pinguedie nutriunt: s̄ nigri faci pascunt
 a coruis: qz peccis obscurati a demonib⁹ re-
 sciunt. **I**te grā christi cautela et fortitu-
 dine prestat ptra pspicitates et aduersi-
 tates. Legit enī de gallo: si q̄s ei⁹ pingue-
 dine inunct⁹ fuerit: a pantheris et leonib⁹
 tur⁹ erit. **P**ōt ei⁹ rps p gallū nō incōgrue
 intelligi q̄ nos in nocetis nīe caligine exel-
 tat atqz sollicitat voce doctrine sue. Est ḡ
 pinguedo galli grā ipsi⁹ christi: enī scz sa-
 cratissima ipsi⁹ vnctio (de qua dicit. j. Jo. ij.
 Vos vnctione habetis a scō) tam cōtra
 panthere maliciā q̄ ptra leonis scuitiam
 nos defendit. Aduersari⁹ nāqz malign⁹ vlt
 nos tentādo delectabilib⁹ allicit: panthe-
 revidelicet more q̄ os aperiens odore aīa/
 lia attrahit q̄ deuozare cupit. vel eos perse-
 quēdo aduersitatib⁹ frangit: sicut leo scui-
 ens et rugiens circūit q̄rendo quē ipse co-
 medere possit. Sed galli vnctio ab vtroqz
 defendit: qz scz christi grā et cautos nos fa-
 cit in pspicris et fortes ac intrepidos i ad-
 uersis. et iō hanc galli pinguedinem **P**s.
 lxxij. petebat dicens: Sicut adipe et pin-
 guedine replat aīa mea. **I**te grā dei nō
 respicit quē final impentētia ad mortē ef-
 nam ducit. cui⁹ manifestum exēplū appa-
 ret in caladrio. **H**ā caladri⁹ vt **A**risto. di-
 cit albi coloris ē nihil nigredinis habēs:
 cui⁹ natura est tal: qz qñ q̄s graui infirmi-
 tate detent⁹ fuerit: si egritudo ad mortē fu-
 erit: caladrius ab eo faciē suam auertit: et
 tūc hō de morte certus existit. Si aut infir-
 mus curādus sit: tunc visum in ipm figit:
 et qñ applaudēs in eū intēdit: et differt iste
 caladrius a calandra: q̄ est avis canora: si
 cur dicit **B**losa sup **D**euē. xliij. **H**ec ḡ autē
 totaliter alba est spūsancti grā: q̄ est mun-
 da et nulli⁹ nigredinis. i. culpe admittitōe
 infecta. **Q**uasi autē infirmus grauit oīno
 moitur⁹ hō desperat⁹ est: et finaliter impe-
 nitens ad etērne mortis supplicia puentu-
 rūs. **H**ā spūsancti grā hunc nunq̄ respicere
 pōt: quia final pnia et remissōe caret. **I**pa
 xeni esse dicit spūsancti blasphemia q̄ neqz re-
 mittit in h̄ seculo neqz i futuro. put **A**ug⁹.
 exponit i libro de **X**bis dñi. **C**ā. j. **J**ob. v.

Est pccm ad mortē: p isto nō dico vt roget
 q̄s. **Q**uasi aut infirm⁹ curādus ē ip̄ pec-
 cator: penitētia agens: in quē respect⁹ diuī
 ne gratie letanter et pferant intēdit q̄s/
 qz ipsum a peccatis purgādo ad plenaz sa-
 nitatem perducit. **C**a. XXXV

Olosus et ven-
 tri dedit⁹ ociosus est et ad ptem
 plādū inept⁹. **Q**d p̄t exemplo
 cygni. **H**ā cygnus ē multe carnis: et iō qe-
 tem diligit et raro volare p̄tedit: qz ponde-
 rosi est corpis. **I**lli aut multe carnis sūt: q̄
 multā de suo corpe curā gerūt: et hi quietē
 ocij diligit: et insup ad p̄p̄latiōis volatū
 minime apti sunt. **H**ā corp⁹ qd corūp̄itur
 rē. vt dicit **S**ap. ix. **I**te gulosi et voluptuo-
 si assimilant locustis. **H**ā locusta qñ tota
 vent est: et iō insatiabil est. **O**s habet qua-
 drangulātū: et hz vnū intestinū qd fame et
 immūdicia sp̄ est plenū: q̄ diu viuūt sp̄ est/
 rit: et si qd viride iuenit rodere nō desistit.
Sit qdā gulosi sic totalit sūt dediti ventri
 qz nū p̄ter ventrē suū esse vident. vñ **A**p̄ls
 de talib⁹ dicit ad **P**hilip. iij. **Q**uoz deus
 venter ē rē. **T**ales insatiabiles sūt: q̄ vno
 p̄adio habito ita sollicitat de alio: **P**ro-
 uer. xij. **V**enter impioz insatiabil est. **O**s
 etiā hnt quadrangulum: qz q̄tuoz modis
 offendūt in comedēdo cibuz: scz vel qz su-
 munt sup flūū. vel qz q̄rūt cibū delicatū et
 preciosum. vel qz nimis curiose paratū. vlt
 qz sumūt p modū inordinatū: vlt qz nimis
 ardent: vlt qz pueniūt temp⁹. **I**te coz
 intestina qñ sunt refecta sunt plena imūdi-
 cia: sed qñ sunt leuina. i. vacua sūt inedia et
 fame cruciata: et qz semp circa cibū inten-
 dūt: q̄qd sibi gratū inueniūt h̄re et come-
 dere satagūt. **I**tem gulosi qdā assimilan-
 tur miluis. **H**ā minuz p̄ter gulositatē i-
 mūdis vescit: et p modico vētris pastu to-
 ta die circūferē. **S**ic aliq̄ gulosi sūt q̄ p̄ter
 gulā q̄ alijs vlt incōfucta sunt vel imunda
 cōiter videntur auide comedūt: vt carnes
 canū vel serpentū vlt ranaz et h̄mōt: q̄ pro-
 pter imūdicia suā cōiter in vsu nō sunt. **E**t
 insup etiā aliq̄ mō milui circa coqnā et ca-
 cabū tota die circūferūt. **P**s. lviij. **S**amē
 patient vt ea. et circū. ciui. **C**a. XXXVI

Heretici vel hy-
 pocrite sicut desipiūt alios ex

anilo allon...
 milus et qu...
 cana celestina

Liber quartus

aspectu sanctitas? simulate: ita quoque eos subvertit ex affatu false doctrine seu locutionis falsitate. **H**is assimilant cetero. i. pisci balene. de quo dicit Zorach in suo libro de anima lib. 7. q. in maxime qui senescit propter magnitudinem corporis adunat pulvis in dorso eius: et condensat intantum quod herbe et frutices ibi crescunt: ita ut insule sibi videat: ad quem si navigantes incaute appropinquat sine piculo vit euadunt. nam aqua in tanta quietate de ore eiecit super nauem quod aliqui eam subvertit. Si cuti g. ceteris ex aspectu simulato attrahit siue decipit: et aq. ex ore emissa lignus nauis subvertit. Sic etiam heretici vel hypocrite plurimum ex aspectu attrahunt alios simula ta sanctitate. Sed mentium naues aqua oris subvertunt. i. doctrina et exhortatione falsitate. **H**is de eis dominus dixit Mat. vij. **A**ttēditē a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouium: intrinsecus autem sunt lupi rapaces.

Ca. XXXVII

Humilitatis virtus nascitur in spiritu: ubi firmitas et corruptio carnis ad memoriam reuocatur. **C**uius exemplum apparet in ceto. de quo dicit Zorach: quod abundat in spermate: et post coitum eius quod superfluit superatatur quod collectum desiccatur: et in ambre lapidis substantia conuertitur. Quid ergo in superfluo spermate nisi carnalis corruptio peccati designatur? Cuius desiccatio est eiusdem peccati penitudo. **T**unc ergo carnis corruptio desiccata colligitur: quam cum mentis penitentie ad memoriam reuocatur. Et tunc mollicies spermatis in soliditate conuertitur lapidis: quod ex copunctione corruptionis carnis nascitur humilitas mentis: quam dum mentem tangit ambre soliditate prestat. Sic **P**aulus ex consideratione sue iniquitatis deductus est in copunctione humilitatis: dicens: Quomodo iniquitatem meam ego cognosco: et peccatum meum contra me est semper. **T**ibi soli peccavi et malum coram te feci ut iustificeris etc. **I**tem humilitas confirmat animum hominis contra superbia et mundanum vanitatem. **H**is assimilatur cuiusdam pisciculi quod hebinus vocat: quod quidem est paruus piscis et viri semipedalis in longitudine ab heredo sic dicitur: eo quod licet sit exigui corporis: est tamen admiranda virtutis. **H**is nauis cui adberet licet feruente stare videtur: nec aliq. modo mouetur. **S**imili

ter humilitas cordis quibus hominem apud se faciat parue reputationis: reddit tamen immutabilem nauem mentis a vento procelloso superbiae et fluctibus vanitatis: **E**ccl. xv. **F**irmabitur in illo et non fluctet: et continebit illud et non confundetur. **I**tem humilitas mentis maxime eam perspicacem reddit ad contemplationem diuine claritatis: sicut e contra superbia debet eam facit. **C**uius exemplum est sicut dicit **A**uicenna: quod oculus a quille paruus est: et tamen ad videndum lumen solis perspicacissimus: et e contra oculus nycticozakis magnus est: et tamen lucem solis intueri non potest. oculus ergo ante mens est que quanto fuerit humilitate minor: tanto erit ad diuine lucis claritatem contemplanda perspicacior: sed quanto e contra fuerit superbia reputatio grandior: tanto erit ad contemplanda obscurior. **H**is **M**artini. **A**bcondisti haec a sapientibus et prudentibus: et reuelasti ea paruulis. **Ca. XXXVIII**

Aconitans et leuis homo sicut est auti in carcere que quiescere non potest: sed semper per capillum currit modo huc modo illuc: **D**icitur. **X**ij. **N**ec dicit dominus ipso huic quod dilexit mouere pedes suos et non quiescit: et dominus non placuit. **I**tem in pseuerantia quorundam feruenter incipientium assimilata mutationi miluorum. **H**is miluus in iuuetute differre a pede auis non videtur: sed quanto plus viuunt magis se semper degenerare ostendit. **H**is **A**risto. quoddam genus est milui quod in principio aues capit: tandem vir muscas et vermiculos capit: et demum fame perit. **T**ales sunt qui in iuuetute sunt boni: et in senectute efficiunt peiores. **E**fficiunt etiam miluus similes qui a suo conuersione principio aues capiunt: id est secundo virtutes imitari incipiunt: sed ab inepto seruoze post modicum paulatim deficientes: viri muscas capiunt. **I**taque minima que bona facere satagunt: et tandem a gratia deficientes omnino deuotissimi spiritibus totaliter amittunt. **S**erapibus dicebat **A**plos ad **H**ab. iij. **C**um spiritu ceperitis: tunc carne consummamin. **Ca. XXXIX**

Ingratitudo filios etiam erudit a paterna hereditate. **A**nde pellicanus auis se seminea quod super filios suos a serpente occisos percusso pectore primo ad coluissificandos iam

Denariu
 ...
Vertes et
 ...
Capitulum: XL

guine su ndit: q̄ effuso sanguie intatū debilitat q̄ pulli p cibo exire cogunt. Et illos pullos q̄ naturali affectu ipaz pascūt: post q̄ reūpsit vires tenerre diligit r sollicito nutrit. Sz illos q̄ de ipa tanq̄ degeneres nullā gesserit curam tāq̄ ingros deiecit: et secū vivere nō p̄mittit. Ex q̄ p̄z q̄ q̄ti filij a parētib⁹ nutriēdi r diligēdi sūt. Ingrati vero etiā fm leges a parētib⁹ repelli r exheredari p̄nt. An etiā pellican⁹ iste chabū rep̄ntat. q̄ in ps̄. c. j. ait: Sillis fact⁹ sum pellicano solitudinis. ip̄e enī hoies q̄s creauerat tanq̄ filios ad imaginē r similitudinē suā a serpēte antiq̄ veneno peti occisos p̄p̄io sanguie viuificauit. An ḡtos filios q̄ cū i suis paup̄ib⁹ nurrūt finalit̄ secū ad suā hereditatē admittet dicit: Ucite vos b̄dicti. In ḡtos autē r crudeles excludet dicit: Ite maledicti: Mat. xxv. Ca. XL

Inertes et gulo

si sunt dure castigat: r a sua gulo sitate cohibēdi. Nam apes vt dicit ps̄s inertes dure castigat: r cessantes ab ope morte p̄dēnant. Et b̄ites magnū ventrē: r q̄ nimis comedit expellunt vel occidūt si p̄nt. Sic castigant inertes r dānāf̄ inutiles hoies etiā a deo: Mat. xxv. Seruū inutile p̄icte i tene. exteriores. Sistr̄ gulosi q̄ xpo dāo nō f̄uūt s̄ suo vētri: non solū expellent a regno: s̄ etiā efne mori deputabunt supplicio. Dicit enī hoi gulofo r ventris delictijs dedito illud Apoc̄. xviii. Quātū glificauit se r i delictijs fuit: tantū dare ei tormētū r luctū. In apes q̄ nlla est ociosa: s̄ q̄ dā certā q̄t in bello cāpestri apes alias: q̄ dā circa victū inq̄lāt: alie flores futuros explorāt: alie ceras de flozibus sugūt: alie cellulas nūc rotūdas nec q̄ dras mira cōneriōet eq̄litate cōponūt. Et inter tā diuersa opa nulla alteri⁹ optb⁹ insidiat: nullo raptu victū q̄rūt: s̄ p̄p̄io labore cōgrūt: q̄d inē herbas r flores recolligunt. In q̄b⁹ nos instrūit ocia fugare: in officio vel ope sibi cōgruo quēlibet laborare: nulli in suo opere vel cōmodo insidias parare: non vi r rapine: sed suo labore victū sibi procurare. Item mundiciā in omnibus operibus amare. Nam inter flores et mundas herbas ipse vt dictus est colligūt fructum suum.

Capitulum: XLI

Innocentiū per

secutores crudeliores sunt beluis marinis. Dicit enī Iozach i libro suo de aialib⁹ q̄ delphini sentit p̄ odorez si hō mortuus in mari vnq̄ comedit de delphino: q̄ si comedit: ip̄m comedūt: si autē nō comedit: ip̄m ab alioz pisciū morsibus custodiūt: r eū ad litus p̄ducunt. Ecce igitur q̄ belue maris quib⁹ vindicēt receptā iniuriā: nō tñ p̄sequunt: sed tuent innocētiā: sed tñ hūana crudelitas tāta est vt quib⁹ q̄ atro ceter ledat eos a q̄bus nullā iniuriā vel lesuram vnq̄ recepit. Unde Elop⁹ dicit: Innocent innocuo negoci causamq̄ nocendi: Inueniunt. Ca. XLII

Inobediētie cul

pam esse acriter puniēdā: exemplo suo apes oñdūt. Nam apes q̄ regi si obediūt de seipsis vitionē expētūt: r aculeis sui vulnere se occidūt. Multo q̄ magis qui celestis regis mandatis inobedientes fuerint: penitente debent aculeum in sua corda infingere: et ipsam inobediētie culpam in semetipsis extinguere. Et quāto fuerit inobediētia maior: tanto ad ip̄am extinguendam requirit̄ acroior dolor. Habet enim inobediētie culpa gradus suos. Vbiq̄ est grauior cuiuslibet inobediētie act⁹ vbi periculosior est cōtemptus. grauius est peccatū deo nō obedire q̄ homini: nisi in hominis p̄cepto dei p̄ceptū includat. grauior etiam inobediētia est vbi maius p̄ceptum contemnit. P̄reminet enī p̄ceptum p̄cepto: qz p̄fertur dilectio dei dilectioni proximi. grauior est etiā inobediētia in qua p̄ceptantis p̄sona cōtemnitur q̄ vbi eius mādatū tantū respuit. j. Reg. xv. Peccatū ariolandi est repugnare r q̄si scelus idolatrie nolle acq̄sere. Similes enim sunt culpe idolatria r inobediētiā: quia vtraq̄ ex dei cōtemptu est. p̄uenies: non tamen equales sunt: sed est idolatria grauior. Ca. XLIII

Inuidius abscon

dit bona: ne ali⁹ inde fructū habeat: etiā si illis ip̄e nō indigeat. Et si illis est pauidi q̄ simū suū q̄ valde mediet nalis est abscondit: vt inueniri vix possit q̄si inuideat vtilitati bonis. Ex quo patet

Vertical text in the left margin, likely a commentary or gloss, partially obscured and difficult to read.

Liber quartus

q̄ inuidia bonoz cōtationē excludit. An̄ dicit Aug⁹ sup Job. Tolle inuidiā r̄ tuū est q̄ habeo: tollā inuidiā r̄ meū ē quod habes. Item hoc exemplo p̄z q̄ p̄pium est minor matorib⁹ inuidere. Pauo enī inferior est hoīe. An̄ Job. v. Paruulū occidit inuidia: Quis r̄ inter pares r̄ dispares inuidia esse possit. An̄ dicit Aug⁹ in q̄dā sermōe: Inuidia est odiū aliene felicitat⁹: rerū inferiorū ne sibi adēquent⁹ rerū superiorū qz eis nō equat⁹: rerū parū quia sibi equant⁹. Unde Cain inuidit abel p̄spiritati: Rachel iye fecunditati: Saul dauid felicitati: p̄ inuidiā peccatus est lapsus mūdi r̄ mors christi.

Ca. XLIII

Hypocrita assini
Natur struthioni: q̄ sicut dicit Iſid. corp⁹ hz aīals: sed pennas et rostrū hz aute: licet p̄pter pondus in aera leuari nō possit. vñ sicut dicit Grego. penna struthionis silis ē penna herodij i colore: s̄ nō in virtute. Itā ei⁹ similitudinē pēne hz: s̄ volatu caret. ad volādū alas erigit: s̄ tñ a terra nō surgit. raris enī pēnis indut⁹: magno corpe p̄grauat⁹. Sic hypocrita ē aīal: id est carnal⁹ occulte apud se: sed tñ pēnas atqz rostrū p̄tēdit auis: qz mores p̄tēdit r̄ h̄ba spūalis hoīs. An̄ ipsi⁹ pēna. i. exteri⁹ or apparētia videt pēna herodij. i. ad moduz vite alicui⁹ p̄fecti viri: caret tñ volatu ei⁹. i. p̄tēplatiōis vñ dilectiōis q̄bus mens volat ad deū. vñ h̄uis alas erigat. i. brachia ad celū extēdat: cor tñ a terra nō separat. i. a terrenoz affectu. Habet enī pēnas rariores. i. paucas r̄tuosas affectiōes. et hz graues carnes. i. carnales appetit⁹ animā grauātes: q̄ eū sursum ad deū ascende re nō pmittūt. Item hypocrita assinat⁹ cygno. Itā cygn⁹ pēnā hz exteri⁹ candidissimā: oīno nigredie impmirtā: s̄ carnē interi⁹ hz nigrā: r̄ ad digerēdū durā. Et sic hypocrita licet exteri⁹ sit apparēs alb⁹. i. innocens r̄ mūdus: int⁹ tñ vitioz nigredine niger ē r̄ obscur⁹. An̄: Et vobis hypocrite q̄ siles estis sepulchris dealbatis: int⁹ aut̄ plent estis hypocriti r̄ iniquitate: dñs Mar. xxiij. Est etiā hypocrita erga primū non larg⁹ vñ pius s̄ mēte dur⁹. Item hypocrite r̄ duplices hoīes q̄ nūc spūalia seclari vident: nūc terrenis actiōib⁹ r̄ negocijs inuoluunt: siles sūt q̄busdā piscib⁹ siue aīa

libus q̄ nūc in aq̄s nūc in trīs cōuersant⁹. An̄ ab Iſido. appellant⁹ dubia: eo q̄ nō solū sūt naturalia: sed etiā gressibilia p̄ natura: r̄ talia sunt foce cocodrilli: castores et equi flumiales r̄ h̄mōi: q̄ cōiter sūt anīalia seu vñ maligna. Sic etiā tales hoīes dubiū videt vtrū sint dei vñ mūdi. cōiter tñ uentunt finalit⁹ deceptores r̄ iniq⁹: Esa. lx. Omnis hypocrita ē nequā. vñ Ap̄ls. ij. Timō. ij. Nemo militās dō implicat se negocijs seclari⁹ vt ei placeat cui se pbauit.

Capitulum XLV

Ra siue odium
primi tollit dulcedinē māstueu dnis r̄ etiā vitā mētis. Cui⁹ exemplū est: qz apes q̄ pugnat tūc efficiunt ad mellificandū inuiles vñ paulo post moriunt⁹: vt dicit Aristo. marie si aculeū totū insiperit: eo q̄ sit impossibile aculeū totū insingere q̄n cū eo eriat intestinū. Silt⁹ q̄ p̄ximū odit: r̄ irat⁹ ledere vñ pungere cōstendit: saltē in p̄sensu aīa aculeū insigit: s̄ ex ip̄a mētis irat⁹ odio q̄si apis ex p̄pio aculeo: r̄ mel. i. dulcedinē māstueu dnis amittit: r̄ intestinū charitat⁹ efficiens aīe vitā p̄dit. An̄ scriptū est. i. Job. iij. Qui odit fratrem suum homicida est scilicet aīe sue occisor.

Ca. XLVI

Dedicandus nō
est anim⁹ hoīs fm̄ apparentiam carnis: qz q̄ quōs est despect⁹ in corpe mag⁹ est in virtute. Cui⁹ sez rel exēplū apparet in accipitre. Est enī accipiter auis regia q̄ plus aīo q̄ vnguib⁹ ē armata. An̄ qd̄ ei natura corpis in q̄ntitate denegat: hoc in virtute animi r̄ audacia recōpensat: vt dicit Iſido. Sic q̄nqz in multis hoīb⁹ h̄c q̄d vel ex defectu nature vel ex accidētali infirmitate despectū apparet: in corpore siue ex naturali sagacitate siue ex diuina ḡfa speciali munere supplet r̄ recompensat i mēte. p̄ qd̄ r̄ dñs dixit Job. vij. Nolite iudicare fm̄ faciē: marie ei hz deū temerariū est tale iudiciū: qz homines vident que parent: dō aut̄ intuect cor: vt dicitur. i. Reg. xvi.

Ca. XLVII

Achrymas cō
punctiōis seq̄tur pugna tēratio nis. cui opponēdus est clamor

Denarati

... dicitur rel tempta
... quōs dicit Iſido. qz
... capere aīa
... inuiles sūt
... cocodrilli
... castores
... equi flumiales
... h̄mōi
... anīalia
... maligna
... hoīes
... dubiū
... vtrū
... sint
... dei
... vñ
... mūdi
... cōiter
... tñ
... uentunt
... finalit⁹
... deceptores
... r̄
... iniq⁹
... Esa. lx.
... Omnis
... hypocrita
... ē
... nequā
... vñ
... Ap̄ls. ij.
... Timō. ij.
... Nemo
... militās
... dō
... implicat
... se
... negocijs
... seclari⁹
... vt
... ei
... placeat
... cui
... se
... pbauit.

... dicitur
... rel
... tempta
... quōs
... dicit
... Iſido
... qz
... capere
... aīa
... inuiles
... sūt
... cocodrilli
... castores
... equi
... flumiales
... h̄mōi
... anīalia
... maligna
... hoīes
... dubiū
... vtrū
... sint
... dei
... vñ
... mūdi
... cōiter
... tñ
... uentunt
... finalit⁹
... deceptores
... r̄
... iniq⁹
... Esa. lx.
... Omnis
... hypocrita
... ē
... nequā
... vñ
... Ap̄ls. ij.
... Timō. ij.
... Nemo
... militās
... dō
... implicat
... se
... negocijs
... seclari⁹
... vt
... ei
... placeat
... cui
... se
... pbauit.

... dicitur
... rel
... tempta
... quōs
... dicit
... Iſido
... qz
... capere
... aīa
... inuiles
... sūt
... cocodrilli
... castores
... equi
... flumiales
... h̄mōi
... anīalia
... maligna
... hoīes
... dubiū
... vtrū
... sint
... dei
... vñ
... mūdi
... cōiter
... tñ
... uentunt
... finalit⁹
... deceptores
... r̄
... iniq⁹
... Esa. lx.
... Omnis
... hypocrita
... ē
... nequā
... vñ
... Ap̄ls. ij.
... Timō. ij.
... Nemo
... militās
... dō
... implicat
... se
... negocijs
... seclari⁹
... vt
... ei
... placeat
... cui
... se
... pbauit.

de dno. **C**ul^o videlicet rei exemplū in mergulo apparet. de quo dicit **I**sid. q. sepe demerso in aquā capite aurarū signa sub fluctibus cognoscit: r futura tēpestatis p̄sertens: ad lit^o cū clamore fugit. vñ certissimū indicium est future tēpestatis: cū ad lit^o merguli fugiunt cū clamore. Ille igit in aqua caput mergit: q̄ mēte cōpuncte se ad sua defendenda crimina cōuertit. Sed malign^o spiritus eū pdere timēs: mox aurā cōtra eum tentatiōis suscitāt: vt a tētatiōibus seruoze frigescat. Sed cauta r pulda mēs cū surgentis tēpestatis tētatiōis p̄sentit: mox ad litus humilitat^o cū clamore oratiōis recurrit. attēdēs. s. q̄ domin^o dixit **M**at. xxvj. **O**rate ne intretis in tentationē. **I**tem lachrymarū aqua animā penitētis nutrit: r in ea ardore r estū tentationū r victoriū extinguit. **C**uius rei exemplū est i animalibus aquaticis: que fm **A**licennā duplici ex causa attrahunt ad se aquam. **R**ā que dam eorū sunt que aquā in vētre recipiūt solū p̄ modū nutrimentis: r nō per viā respirationis sicut conche marine. Et talib^o assimilantur penitētes qui ex lachrymarū aqua quas quodā nutrimento pascūt: fm illud **P**s. xij. Fuerūt mihi lachryme mee panes die ac nocte. **S**up̄ quo **X**po **C**assio. dicit q̄ stetus est cibus animarū: cor oboratio sensuū: absolutio peccatorū: refectioniū: lauacriū culpārū. Sed quedā animalia aquatica sunt que aquā recipiunt p̄ modū respiratiōis. s. attrahendo et emittēdo: scz ad euentationē interioris caloris. ad expellendū sup̄flūū calidū: et talib^o assimilantur qui plorant vt lachrymarū aq̄ ardorem tentationis extinguat. **P**s. lxxv. **T**rāsumimus per ignē: id ē per ardore tentatiōis: r per aquam cōpunctionis r deuotionis rē. **Ca. XLVIII**

Aus diuina tāto clarior est r laudabilior: quanto ex feruentiori r pulchriori mēte p̄cedit. qd̄ patet per exēplū cicade: que in medio estus qñ alia qñ ardēt: tāto cantū reddīt clariorē quāto tūc aerē attrahit puriorē. Similiter vox laudis diuine tanto clarior r acceptior redditur: quāto cum feruentiori et puriori spiritu canit vlt formatur. vñ triū pueroz laus r hymnus q̄ deū in camino laudauerūt magnis cōmendat

p̄conijs: qm̄ in pueris puritatē p̄tēdit cordis. in camino vñ affectū et seruoze deuotionis: **D**an. iij. **A**mbulabāt in medio flāme laudantes r benedicētes dominum.

Capitulum: XLIX

Iudi hominum r chorearū salt^o inordinati cōmuniter sunt p̄sagiū vel causa exit^o mali. **C**uius exemplū ostēdit in delphinis. de quibus **I**sid. dicit q̄ in mari nihil veloci^o eis. **R**ā plerūq̄ salietes naues trāsuolāt. salt^o tamē eoz r ludus futurā indicat tēpestates. r simile accidit de ludis hūanis. **R**ā s̄trae litie ipsi i deserto lūst: s̄ tāde pacto ludo magnaz sui stragem susceperūt: **E**rod. xxvij. **P**ost lūdū qz pueroz **D**avid r isobeth secutū est bellū graue. **R**eg. ij. **S**ic r post **S**āsonis lūdū secutū est p̄bilitinoz exercitū: **J**udic. xv. **E**t rursus post puelle salt^o amputat **J**ohis caput. **C**xxij. qz dicit q̄ vbi saltatio ibi diabolus. neq̄ de^o ad h̄ nobis dedit pedes vt cū camelis saltem^o: s̄ vt cū angelis chozū faciam^o. **I**n saltib^o letantur demones r exultant ministri demonum.

Capitulum: L

Irruriosus qui impedire conat^o in muliere p̄ceptio nē plis: vt securi^o vel diuit^o libidi vacare possit simil est pauoni. **P**auo enī anis est nō diligēs fetū. vñ masculus psequit femīnā et vbi oua faciat inuestigat vt ea frangat vt sic in yurie mag^o vacare valeat. **T**alis fuisse dicit **H**er p̄mogenit^o iude: **S**en. xxxvij. **Q**ui introiēs ad vxorem frat^o sui semē fundebat in terrā ne liberi fr̄is nomine nascerent^o: r ideo p̄cussit eū dñs: eo q̄ rē detestabilē faceret: licet nō credat^o h̄ fecisse ex libidine: sed potius ex luore iudic: cuz non posset habere filios de propria vxore.

Capitulum: LI

Mali aliquando assimilant colūbis: fm illō: **F**actus est ephraim qñ colūba seducta: **I**scē vij. **P**riō qd̄ rōne dolostat^o: qz inuenit colūba q̄ ad deceptionē auitū ē instructa. **R**ā se associat alijs r ad rete eas ducit. r p̄ma qñ intrat rete auclupit r cū eis inuoluit se p̄mittit. r sic sub amicitie spē dum ad pacem allieit eas ad iteritū trahit. **S**ic etiam

Ca sine odium

Ca. XLVI

Edicandus

Lachrymarū

Liber quartus

ad lram faciūt qđā fraudulēti lufozes q̄ lu dēdo fite cū q̄busdā iprudētib⁹ in societa te r l partēpariōe lucri acq̄rēdi se ponūt: r sub societatis ipē eos in man⁹ veroz su orū cōsocioz deducunt. r quōz se vici r ex poliari ab illis pmittūt: doct p ipos iprudētes illi nō veri focij totā suaz pecuniām amiserint. Sillr etiā faciūt focij q̄rudā p do nū q̄ cū viatorib⁹ se ponūt: r sub societatis specie in man⁹ spoliatiū deducūt: r quōz si inuit cum eis ab alijs se spoliari pmittūt ne alijs fraudē aduertāt: r talib⁹ similia faciūt multi alij deceptozes. Secōdo rōne curiosi tatis. Hā colūba ē curiosa: qz sup arboz sedēs multū circūspicit sup quē ramū scā dēre possit vel velit: r q̄si deliberādo collū yndiqz circūspicit. s̄ sepe dū tantū delibe rat aūqz volatū arripiat eā sagitta pfozat. r iō volatū nō pficit: qz qđ diuti⁹ facē potuit tpe q̄ potuit nō fecit: vt ait Hreg⁹. Sic accidit pctōab⁹ illis q̄ quāqz de ramo arboris. i. de actu vel cōsiciētia alicui⁹ crimi nis recedere. p̄fuerint: r ad meliozoz ramū. i. statū p pēitētia se trāser̄ dcreuerit: cū tāntū pcrastinādo deliberant r aduersa circūspiciētēs implere p̄fuitū tardant: qz mortis sagitta vel vindicte diuine eos subitō nō solū in corpore sz etiā in aīa multoti ens pfozat. r iō cōsulit Eccl. v. Ne tardes auertit ad dñm: r ne differas de die in die. subitō enī veniet ira illi⁹: r in tpe vindicte dispdet te. Tertio rōne hūane hūilitat⁹. Hā in syria vt dicit Ambro. doct colūba vt fax sit gerula: r puicē ad puiciā inē nūcia. Hā ligat ei lra sub ascella: q̄ sic di missa eleuat se in aera: r sic redit ad ppria vt fuit edocra. sz quōz ab hostib⁹ cognita i peti⁹ sagitta r occidit. p lra. hō ḡ in doct⁹ vel simplex silis est colūbe: cui tunc lra ad deferēdū cōmittit: qñ ad p̄dicādū alijs sa tras septuras expōit: r ei tūc lra sub ascel lis ligat qñ ei p̄dicatio ex officio impōit: q̄ lras deferēs se in aera subleuat: qñ q̄ ipē nō irelligit alijs expōere tētar: quē nisi ad ppria citi⁹ hūilitas reducat: vt sup⁹ hostis sagitta error⁹ necat.

Ca. LII

Monachi et soli tarij assimilāt piscib⁹. Die enim Ambro. qz magna inē pisces et aq̄s vicinitas r cognatio est. Hā cē aq̄s vi uere nō p̄t diu. Sz qđ ē piscib⁹ aq̄ b̄ ē mo

nachis r solitarijs cella. vñ beat⁹ Anton us dic⁹: sic h̄ in vitis patrū: qz sicut pisces si ne aqua si tardauerint in sicco cito mori tur: ita etiā monachi tardātes cē cellā vel cū vritis scolarib⁹ immozātes: a qet⁹ p̄fuo to resoluūt. vñ d̄: etiā Esa. i. Cōputrefcēt pisces sine aqua. i. monachi sine cella.

Capitulum: LIII

Mortis et iudicij

Memoriosa memoria siue confide ratio debz nobis p̄ oculū iugit esse. Hā gal lus timēs aquilā r accipitrē p̄dones terre cū sint acuti visus. vñū oculū ad viciū iē ri⁹ dep̄mit. alēx in aera dirigit vt aduētū aq̄le vt vultur⁹ scire possit sic p̄. die. Hā la signat xp̄m: r accipit signat mortē. Ari usqz ḡ aduētū. i. xp̄i ad iudiciū: r mor⁹ ad interitū vir scūs timere dz: q̄ in gallo desi gnat. vñ ēt corp⁹ reficiēs r corporis iterū timeat: ad ipsā qz d̄struētiōē corpis oculū mētis inē dat. r aduētū qz districti iudicij pauida p̄sideratiōe respiciat. vñ Hiero. dy cit loquēs de die iudicij. Quonies diē p̄si dero illū corde cōtr emisco. siue ei comedo siue bibo siue alid aliqđ facio: ip̄ illa terri bil tuba sonare videt in aurib⁹ meis. Sur gite mortui venite ad iudiciū. Hā mort⁹ memoria ānibilat oīs pulchritudis glām qđ exēplo pauonis patet. Pavo enī dum pēnarū suarū pulchritudinē cernit: caudā erigit r ad modū retis vel arc⁹ p̄ gyrū ca pitū circūponit: sed dū inter hec d̄fomita tē pedū circūspicit plurimū erubescit: r ob liuiscēs sue pulchritudis caudā dep̄mit et deponit. Pes ḡ q̄ mediāte corp⁹ terrā cō tingit mortē hominis signat: p̄ quā corp⁹ in terrā redit. Quidē quōz ḡ glāf de aliq̄ pul chritudine corporis respiciat corporis pe dē. i. ipsius fines: qz si bñ respiciat q̄le post mortē corp⁹ fuerit. potius sibi aderit trist ita q̄ glā. vñ d̄ Eccl. x. Quid sup̄ bjs ter ra r cinis? Hā mortis memoria animam dirigit et a tētarōib⁹ defendit. Hā aues r pisces regūt se cauda sua. Jumenta autē et boues se a muscis cū cauda sua defendūt. Sic hoies vitā suā dirigūt: r tētarōes ex cūtiūt mortis memoria. Job. xij. Interro ga iumenta volucres qz celi r indicabūt tū bi: a enarrabūt pisces maris.

Ca. LIII

Mindiciam me

Zenarant

Egūgēna

his qua debet ho diligere: exeplo suo apes ostendit. Na mira inter apes mundicia e: quia nllas spurcitas dimittit in opa sua. foras eni egerit qm pit. egestioes qs intus fecerut qda in vnu locu cogentur r postea foras egiit: qz nullu fetore sustinere pos- sut. Sic ho debet facere opa munda. i. sine pcti spurcicia. r cu acciderit q alicui pcti immudicia int' sit polluta cōsciētia: electis per penitentiā foras d' est sollicitē purgan- da: vt nullus pcti fetore int' sustineat aīa: Jaco. j. Abijcietes oēs imudiciā. Ca. LV

Negligētia et pi- gritas aīe aliqñ expellit flagello pcurssionis diuine: r qñqz sub- fractione spalis substātie. qd piz exemplo aquile. Na aquila vt dicit Ambro. pullos suos adultos ad volandū puocat sup col- volitādo: r si ad exēdū pigri fuerint: eos rostro pcutit: cibū subtrahit: r sic exire cō- pellit. Sic aquila rex antiū. i. xps qui ē rex regū r dñs pñantiū. pullos suos. i. homi- nes a se creatos vñ fideles suos baptisima- te regeneratos tā verbis qz exemplis pro- uocat ad volandū. i. ad deū feruent' aman- dū. Na amor dei r pñim' sūt due ale ani- me: quib' ad vitā volat eternā vel puocat ad volandū. i. ad hñ r sollicitē viuēdū r agendū. Na nō locis sz actiōib' bonis tē- dīm' ad deū s'm Aug'. Ipe volitat. super eos vt volare exeplo doceat: qz eos ad hñ agēdū suis exēplis i'format. vñ. Deut. xxx/ ij. Sic aq̄la puocans ad volandū pullos su- os r sup eos volitās. Sed dū ad exēdū dūz sine de nido pcti: siue de nido ocij pigritan- tes inuenit: rostro flagelli pcutit: qz eos in- sta sua sentētia aduersitatis iaculo ferit: q̄- bus etiā cibū subtrahit: qz subtrac' diui- tijs eos ad tēporalis inopie nōnūqz extre- ma pducit. q̄ dū ex pte vna aculeo aduersi- tatis pungunt. ex pte x̄o alia pauprat' nu- ditate pfundunt. de nido sue pigricie saltē eoactiōis vel vtilitatis pfusiōe trahuntur. Quod bene ille pdigus fili' ad extremaz paupratē deductus in se iudicauit dicēs: Quāti mercenarij in domo pair' mei abū- dant panibus: ego autē hic fame pereō. sur- gam i'ibo ad pair' meū rē. Luc. xv. Itē negligentes r pigros subditos debent eo- rum prelati disciplinis et abstinentijs cor- rigere ad laborē. Linius correctiōis exem-

plum apparet in accipitribus. de quib' Ba- silius dicit: qz cū eoz filij sunt ad volandū abiles: cibū eis subtrahit: eos rostro per- cutiunt r de midis expellunt. Hoc vt dicit Ambro. r Beda nō faciūt er crudelitate: sed vt eos ad predandū exercitent ne forte tepeſcant ocio r cibū frere negligāt. Sūt ergo a plato subditi tāqz ab accipitre filij de ocij vel negligentie nido nō verboz tm percussione: sed cibozum etiam subtractio- ne pellendi: vt panem suum non in ocio sz in operis labore manducet: Aplus. ij. ad Tessalo. ij. Si quis non vult operari nec manducet. Proouer. xxxj. Panem ociosa non comedit. Ca. LVI

Offerre debet homo religioſus scipsū totūz deo scz corpus per castitatem et animam p charitatē. vnde et in lege moyſi de aubus turtur et colum- ba iubebatur offerri: qz i turture castitas: in colūba x̄o charitas designat. Sed tur- tur quādoqz i lege depilata imbebat offer- ri. sicut patet in purificatiōe puerpere: Ne p̄ti. xij. vbi iubebāt a pauperibus offerri par turturū aut duo pulli columbarū. vbi nota quo ad litterā qz nō dicit duos pul- los turturū sicut duos pullos columbarū: qz pulli colūbarū semp inueniunt. pulli tur- turū aut nō semp: nec etiā dicit par colum- barū sic par turturū: qz colūba est auis li- bidinosa: r iō eā in sacrificio suo de' nolū- it offerri: turtur autē est pudica auis. Du- plex autē turf deo offerri iubet vt duplex castitas in homie designet. s. mētis r corpo- ris. Vel qz castitas duo requir. s. cōtinētiā carnis r humilitatē cordis. vñ r nō solū in beata virgīe christo placuit abstinentia car- nis: sz ei' etiā hūilitas cordis. Furta ver' bñ ei'. Quia respexit rē. Na sic dicit Greg'. Nulla ē castitas carnis quā non cōmedat hūilitas mēt'. Et hic ē sic idē Greg' dicit qz cū de ipsa continentia mens elatione tan- gitur: plerūqz omnipotens deus superbi- am destruens in immudiciam operi hanc cadere permittit. immo etiam Augustinus dicit super Matt̄. Homelia. liiij. Audeo dicere continentib': expetit cadere vt in eo ipso in quo se extollunt humilient. Quia enim prodest si cui adest continentia r do- minetur superbia. Duo aut pulli colūbarū

Liber quartus

duplice significant affectu ex charitate diligenti. s. dei et primi. Aliq tamē dicit qd illi offerit turturē q̄ est avis soliuaga: qui sectant vitā cōtēplatiuā. Illi autē offerūt columbā: q̄ est avis gregariū volās: q̄ se / ctant vitā actiua. Et vtraq̄ bina ponit: et vtraq̄ p̄ catu gemitū habere pbibet: bina q̄ dē i deo ponit: qz vitā cōtēplatiua debet habere duplicē oculū: et vitā actiua duplice habet actū. Debet enī cōtēplatiu hē vnū oculū quo p̄tēplet celestia ad desiderādū. aliū q̄ ad tpallia ad p̄tēndēdū. P̄tē actiuū dz exercitari erga se ad sui correctio nē et erga p̄ximū ad eius edificatiōez et sustentationē. Vtraq̄ ē vitā i hac valle miserie in gemino gemitu cōsolat. Hemit enī p̄tēplatiuū ex amore p̄ desiderio celestī p̄rie: et ex deuotiōe p̄ p̄siderationē passiōis dīste. Hemit actiuū ex cōpūctiōe p̄ pctis p̄rijs. Ps. vj. Lauabo per singulas noctes le / ctū meū: lachrymis meis strātū meū rī. rē.

Capitulum: LVII

Ocupatio aliq̄ licita vel nō periculosa hominibus tētatis. v̄ ad male agendū accessis dāda est: vt videlicet circa eā dētētū v̄tēt magis p̄nciosa. Et hui⁹ rel quidē exēplū natura structiōis ostēdit cui natura dedit fz Quicē. maria oua facere et durissime teste vt circa eoz generationē calor occupatē p̄ref in eis: ne eo incenso citi⁹ moreretur. Sic hominī calido multū. i. vebemētē ad peccādū accessō: siue fortiter tētato sūt magna et dura ona. i. fortia et difficilia exercitia v̄ officia imponēda. vt ex difficili occupatiōe illoz v̄tiorū refrigescat incēdinz et feruor tētatio nū. v̄n Eccl. xxxij. Mitte illū in opera tua nevacet. multā enī maliciā docuit ociositas.

Ca. LVIII

Pera merito / ria nō p̄st ab anima exire sine fi / de et dilectiōe: qd p̄z exēplo aq̄ / le. que duos lapides p̄ciosos noīe esbitet in nido suo p̄dere dicit: sine quibus parere nequit. Hi ergo duo p̄ciosi lapides q̄ ponit in nido aquite vt possit pullos parere:

duc virtutes sūt. s. fides et charitas: que nō si in nido mētis fuerint. s. fides in Intellectu et charitas in affectu. nō pōt aliq̄ op̄ deo acceptū parere. Nā sine fide impossibile est placere deo vt dicit Heb. xj. et fides per dilectionē operat: vt dicitur Gal. v.

Capitulum: LIX

Opera remissa et mollia licet sint laboriosa t̄n parū sūt fructuosa: qd apparet p̄ exēplū in miluis. Milu⁹ licet sit avis patiens laboris: t̄n volat est mollis. v̄n miluus quā sit molliter volās est dicitus: quia mollipēna et q̄si immobili sup aera fert: et leuī tactu aerē mouere videt. hic cibū querēs et terrā respiciēs volādo p̄ aera mollit circuit et famē quā sepe patit querula voce p̄dit. Est ergo q̄si miluus hō mollis et i opere tepidus: q̄ licet in modico cibo. i. in paru ope multū patiat laboris. tepiditas t̄n et mollities ei⁹ ipedit mercedez opis: sicut fit vt dū multū ei reūit et parū fructificat q̄ si milu⁹ famē paties. i. mediē sp̄ et q̄rulus licet. v̄n p̄ Salomonē Ps. xvij. dicit: Qui mollis et dissolut⁹ est in ope suo: strat est sua opa dissipatis.

Capitulum: LX

Paupes sicut in hoc mūdo cōtēmnant ita in alio glorificant: sed diuites ecōtra. Nam gallina iuuenis in domo diuitis v̄llipēdit: ita q̄ si intrauerit domū turpis eijcit: s̄z accipiter post mortē in sterq̄litiū p̄ijcit. Sic paupes et simplices in B mūdo v̄llipēdūt et dep̄munt: s̄z post mortē ab angelis ad mēsam regis cū honore deponant. Sed econuerso diuites hic honozant: sed post mortē in sterq̄litiū Inferni eijcunt: Lu. xvj. Mortu⁹ est medi⁹ et portat⁹ in sinū abrae: et in eodē: Mortuus est diues et sepult⁹ est in inferno.

Ca. LXI

Pacem commu / nem perturbātes: et mutue societatis dulcedinē auferre volētes omnino esse cobibendos v̄ ab ipso cōgre-

De naratiōe
... collegio remouendos ...
... quod per mēla ...
... capitulo: LXII
Lecanus a
... lacus p̄ci ep̄mone ...
... duo suo de animalibus ...
... illiusmodi amā penitentiā ...
... con⁹ grati: et dōmū v̄s ...
... op̄mone mortuū suū v̄n ...
... por quā peccati cōtēpnat ...
... dicit illo et iustitiam. ...
... ne conu. i. ex parte et mōe gene ...
... cat q̄ peccati potēte nature ...
... alius corruptio contrahit. ...
... v̄tōz peccati nō est natura ...
... et agnoscit id qd nō est sui ...
... s̄z peccati licet ante v̄tōz ...
... nē mōt lacrar et necat. Et i de ...
... no mōt generi v̄l p̄p̄m. quod ...
... sunt enī ibi quidā v̄l p̄p̄m. do ...
... querra v̄ntū scitēs interu ...
... alios v̄l p̄p̄m. ergo qui nō ...
... mōt: sed post mortē dōmū ...
... lacrar v̄ntū peccati rēp̄t ...
... lacrad nō ante. i. in principio ...
... v̄ntū peccati lacrar ac p̄ ...
... p̄p̄m. xxiij. Ingradif blan ...
... v̄ntū mōdō v̄ntū colubē ...
... v̄ntū adfectionē certēs p̄d ...
... v̄ntū v̄ntū. i. q̄ si q̄s ...
... v̄ntū lacrar: v̄ntū mōt ...
... v̄ntū. i. q̄ si q̄s ...
... v̄ntū lacrar: v̄ntū mōt ...
... v̄ntū. i. q̄ si q̄s ...
... v̄ntū lacrar: v̄ntū mōt ...
... v̄ntū. i. q̄ si q̄s ...

gationis collegio remouendos exēplo suo apes ostendūt: q̄ sicut p̄bs dicit in libro de animalib⁹: apes als pacem dissoluentē et mella sua detrahēre cupiētēs: mortaliter ferūt ut omnino a se repellūt. Talib⁹ enī apibus similes erūt q̄ sua inquietudine vel scissura pacē p̄rimozū separāt siue tollunt. Itē qui dulcia amicoꝝ cōsōrtia vel obsequia que per mella signant aliq̄ arte malicie diripere cōtendūt. Tales ergo merito sunt vel asperis verboꝝ pūcturis: vel asperis correctionuꝝ aculeis feriēdi: et ab omnibus tanq̄ pestiferi insup repellēdi: Ap̄ls Gal. v. Et inā abscedāt q̄ vos cōturbāt.

Capitulum: LXII

Peccatus assini

latur pisci ephimere qui nascit sine coitu. de quo ait Forach in libro suo de animalibus: q̄ post tres horas diei quo nascitur moritur. Quasi enī dies illuminās animā penitētia est p̄ quā respicim⁹ gratiā: et h̄mōi diei tres hore post q̄s ephimera moritur: sūt tres penitētie ptes per quas peccatū extinguitur. scilicet contritio: cōfessio et satisfactio. Quasi autē ephimera sine coitu. scilicet putrefactio generat: significat q̄ peccatū preter nature ordinē ex appetitu corruptiōe contrahitur. vnde Aug⁹ dicit: q̄ peccatū nō est natura sed vitii nature appetitū id qd nō est sui ordinis.

Tres peccatū licet ante delectet: postea tamen mentē lacerat et necat. Et ideo assimilatur cuiusdam generi delphini quod ē in nilo. Sunt enī ibi quidā delphini dorso serrato q̄ interna ventrū secātes interimūt crocodilos. Delphinus ergo qui nō anteriori peccati: sed posteriori dorso serrato crocodili lacerat ventrē: peccatū rēp̄sentat mortale: quod nō ante. i. in p̄ncipio sed posteriori inficit. peccatoris lacerat ac perimit mētē. Prover. xxij. Ingredis blandē: sed in nouissimo mordebit vt colubē. Itē peccatū in sola affectione existēs pōt esse mortale: cuius exemplū apparet in turture marina. S̄ qua dicit Ambro. q̄ si q̄s eā etiā mortuam calcauerit: venenosū et mortiferū ei aculeū infigit. Quid est enī turtur mortua nisi mortal culpa: q̄ si quis pede affectiōis ei inhererit: p̄culdubio reat⁹ mortifex ei aculeū immittit.

Ca. LXIII

Peccatores assini

milantur piscibus qui ita naturaliter sūt gulosi et ad cibū auidi q̄ nō aduertūt laqueū siue hamū. Sed qd facit in piscib⁹ natura: hoc facit in hominibus praua et piscicētia. scilicet vt ita auidē dāt ad delectationē pcti q̄ non aduertunt diaboli hamū vel laqueū qui pertrahit ad dolorē supplicij. vñ dicit Eccl̄s. ix. q̄ sic piscel capiunt hano: ita capiunt hoīes tpe malo. Itē pctōres similes sūt equis fluuialibus q̄s nilus fluui⁹ gignit: q̄ sic vocati sūt ex eo q̄ equis terrestrib⁹ i dorso et tuba as simulant. Ibi de die in aquis morant: sed p̄ terrā de nocte cūtes segetes depascūt. Talibus ergo equis sūt similes qui in die p̄ speritatis positi sub aquis delitiant viuētes efficiunt voluptuosi. sed ad noctē aduersitatis et paupertatis educti: p̄dones efficiunt et noxij. vñ in nullo tpe beneuiunt quib⁹ vel abūdantia voluptatis vel rapacitatis penuria occasiōes sūt. Itē peccator nō pōt gignere. i. facere op⁹ meritoꝝ nisi deponat peccatū. Cui⁹ exēplū ē in murenula et serpēte. Murenula enī vt Jsid. dicit nō inuenit nisi femini ferus. Coit autē cū serpente: et ex eo generat aliā murenulam. sed vt idē dicit: serpēs venenū deponit anteq̄ coeat cū murenula: sed post coitū suū resumit venenū. p̄pter qd murenula nec a serpēte ledit: nec generat aliqd venenosū vel serpentinum: sed sibi sile natura. Quasi igit serpēs venenosus est hō pctō i factus: q̄ si venenū pcti nō deponeret: murenulā bonā. i. bonā actionē et meritoꝝiam nō gigneret: qz abs cū matre ei⁹. i. grā vel charitate q̄ mater est omnis boni opis cōtūgere se nō posset. Hoc tñ non imitabile s̄ drestabile pot⁹ existit: q̄ post murenule cōtūctionē serpēs venenū resumit. i. post receptionē grē q̄s ad pctm̄ redit. ij. Petri. ij. Canis reuersus ad vomitū suū: et sus lota in volutabro luti. Itē pctōres quidā similes sunt canibus maris. Itā sicut canis est aīal mordēs et nociuū in terra: sic etiā i mari piscis canis terribilis ē. vñ sic Amb. dicit Canes et in mari et in terra cauedi sūt. Tales sūt pctōres q̄ nō solū in terra. i. in tranquillitate pacis: s̄ etiā in mari. i. i cōmōtione guerrez litis periculosi et nociui sūt alijs. de quib⁹ Ap̄ls. p̄hilip. iij. Videte canes

Vertical text in the left margin, including 'Pera remissa', 'Aupes sicut', and 'Accum comm'.

aliterius rebus marcescit optimis. sic
 conatur bonis viris gratiam eoz oc
 detrahedo auferre. **I**tem in rimis pa
 tris se de die abscidit. et ideo signant sup
 et tyrannos qui malignas et occultas
 as quibus possunt alios ledere rimant.
Item de die quasi sicut talpe ceci sunt et si
 nant iracundos: in quibus rationis ocu
 lus ex nimio furore cecat. **I**tem frigidissi
 me nature sunt. vnde sanguis vespertilio
 nis linitus sup palpebras non sinit cresce
 re pilos: vt dicit **L**ostartus quod ex frigidis
 tate poros claudente credit enire. in quo
 signat accidiosos qui efficiuntur in spu fri
 giditate vt plli oculoz: id est bona deside
 ria metus i eis no pcedat. **Ca. LXIII**

Penitentie feruor

et humilitas peccatorum mortuum
 resuscitant. quod offendit exem
 plo phenice. **E**st ei phenice auis qd est p
 post trecentis vel quingentis annis vi
 rit: cum suum defectum sentit: nidum ex li
 gnis aromaticis facit in tñ siccis: vt ven
 to calido accedant: quibz quide accensis
 sponte nidum ingreditur: et inter ligna ar
 dentia incineratur. **E**x hoc cinere infra tri
 duum quidam vermiculus nascitur: qui
 paulatim plumas recipit in voluerē tras
 formatur. **E**st autem auis pulcherrima pa
 uoni simillima in penis: solitudinē amas:
 et ex mundis fructibz cibū querēs. **S**ic pec
 cator post qd diutius vixit in suis peccatis.
 et sine vite vel status defectū sine per mortē
 metū: siue per aliquod aduersū cognoscit:
 debet ex consideratione offense: ex contem
 platione diuine iusticie: et insuper ex timo
 re gehenne atqz mortis incertitudine tan
 qd ex aromaticis lignis struere niduz men
 tis. et hi respectu tam sicci: id est validi de
 bent esse vt spiritus sancti fiat faciliter pos
 sit accendere niduz mentis: tunc ad cor su
 um penitens spontaneus ac cito introeat:
 et in predictis timoribus positus se per fer
 uentem compunctionem adurens in humi
 litatis cinere redigat. **E**x hac enim humi
 litate infra triduum penitentie: scilicet con
 tritionis: confessionis: satisfactionis: no
 uis nascetur vermiculus: id est mundus. et
 animus humilis: qui plumas virtutum pau
 latim recipiens: in completa transformabi
 tur voluerē. i. in vtrū perfectā atqz contem

platiū habentē. s. pulchritudinē in aspe
 ctu sancte cōtemplationis. **I**tem habentē
 varietatē colorū in pennis. i. varietatē vir
 turū et gratie multiformis amantē solitudi
 nē sancte orationis et quierentē cibū mūdū
 sacre lectiōis vel mūde opationis. **I**tem
 penitētia liberat et defendit a tentationibz
 siue deceptionibz demonū: quod patet per
 exemplū i mergulo. **N**am quādo rapaces
 aues mergulos persequunt: ad aquā con
 fugientes submersiōis beneficio liberant.
Tunc rapaces aues mergulū inuadūt qñ
 demones animā hominis tēradō circūue
 nire satagūt: s; si aīa confugiat ad aquas
 penitētie se in eis humiliādo submergare
 liberat a fraudulencia demonū. **P**s. lxx
 iij. **T**u cōtribulasti capita draconū. i. tem
 tartones demonū: in aquis. s. penitētie.

Item penitētia facit opa hominis eē vīua
 et meritoza: cuius exemplū apparet in varijs
 maioribz piscibz qui dicunt troctē: qd oua i
 aqua faciūt et ipsa aque fouēda suscipiēt
 et aqua tanqz blāda mater ea suscipiēs ani
 mat et creat et pisces ex eis format. **S**ūt er
 go opa hominū bōa tanqz quedā oua tro
 ctarū qd tūc in aqua pdeūt quādo in vera
 penitētia sūt: atqz ex ipsa in aque. i. pēitē
 tie lachrymose et cōpictiue lachrymis vi
 ua. i. gratuita et fetosa. i. meritoza fiunt.

Capitulum: LXV

Penitentes qui

tepide et ociose viuūt: facilliter
 ad putredinē pcti redeūt: cui
 exemplū apparet in piscibus. **N**ā cū aqua
 vbi sūt pisces nō mouetur nec renouat cī
 to in putredinē vertit. vñ in ea pisces cor
 rumpūt. **S**imiliter qui sunt i aqua penitē
 tie si nō renouant nec mouēt p bonoz ope
 rū sollicitudine: facile a tentationibus cor
 rumpunt: et a peccatorū putredine itēz infi
 ciuntur. **A**płs ad **E**phē. iij. **R**enouamini
 spiritu mentis vestre. **I**tem penitētes vir
 tute penitētie mutāt mores. vnde assimila
 tur quibusdam animalibus. de quibz **A**m
 brosius dicit qd cōtrariā naturā habent in
 terra et in aqua. sicut patet de leone. **N**am
 leo sicut ipse **A**mbrosius dicit cum sit terr
 bilis in terris: in mari tamē est dulcis: s; z
 piscis leo. **I**n quo signatur qd aqua mar
 id ē pēitētia amara hominē iminēt et fero
 cē trasmutat et cōuertit in dulcē. **I**tem fa

ent ertinguitur. Quasi autem oua serpē-
tum tentationes sūt malignorū spiritūū :
ue licet animalibus. i. hominibus carna-
ter viuētibus sunt venenū: spiritualib⁹
amen prebent proficuū nutrimentū. Itaqz
vt amoris qui in eis accendit tentant⁹ ne-
quitia penit⁹ superat. Tertio qz ciconia
est contra serpētes vigorosa. Nam eos ro-
stro pcutit occidit et comedit. Serpētes qz
rostro cicōia pcutit: qz frequēter orādo: cō-
fiteō hūiliter malignos spūs penitēs cō-
fūdūt. Tunc dō illos occidit cū feruore pe-
nitētie lachrymarū inundatiōe tētatōes
penitus eoz ertinguit. vñ Ps. lxxij. Tu
tribulasti capita draconis in aquis: quia
videlicz in aquis lachrymarū ertinguitur
tentationes demonū. Sed adhuc serpētes
ciconie comedūt: qz videlicet ex tentatiōi-
bus demonū nutrit⁹ et aualescit humilitas
penitentū. Quarto quia ciconia est hu-
mane societatis amatiua. Et ideo in domi-
bus hominū nidū pōit. Sic etiaz quilibet
penitens amare debet societates hominū
i. rationally et mansuete viuētū. Est
ei homo aīal rationalē mansuetū natura.
nil ergo bestial⁹ homine rationē habēte et
ratione nō vtēte. Similiter qz crudeliter vt
uit nō hō dici debet: sed feris et beluis simi-
lis existit. Et ideo quicūqz cū talib⁹ habi-
tando vt cōuersando zuiuit: nō nidū i do-
mibus hominū: sed inter bestias ponit: sꝫ
illud Job. xxx. Frater fui draconis et soci⁹
scrutibionum. et Eccl. ij. dictum est: Cum
scorpionibus habitas. Quinto qz cico-
nia nidū sui vel loci est diligenter cōserua-
tiua. Itā nidū vel locū quē pri⁹ accepit de
facili nō dimittit: sed quando circa h̄yemē
recedit: nidū terra operit et virgulas et spi-
nas cū luto coniungit ne a vento dissipari
possit. In reditu autē suo eū dē locū occu-
pat. et cōtra occupare volētēs pugnando
eū defensat. Similiter penitēs nidū men-
tis diligenter custodit. Itā in eodē loco. i.
eodem humilitatis despectu quē pri⁹ ac-
cepit p̄sistit: vt quia pri⁹ acceptam grati-
am nunqz deserendo amittit. Sed si h̄yēs
aduersitatis imminet ita vt circa extero-
ra p̄dēs ad tps̄ exire cum oporteat: terra
humilitatis coopit nidū mētis: virgulas et
spinas. i. abstīnētiās asperas euz luto cor-
poris inngit: vel qz iungit asperitates car-
nis eū luto humilitatis: ne. s. a v̄to supbie

vel a tētatōne cōcupiscentie dissipari pos-
sit. Cum vero ab exterioribus curis reuer-
titur: ad secreta cordis eū dē locū occupat.
i. nidū humilitatis: quē etiā circa supbos
demonēs spm̄ nitentes diripere virilē de-
fendit. Item penitentes semper debēt re-
spicere ad meliorum exemplū: et in humili-
tate penitentie semp abscedere sua opera:
et exemplū istius doctrine apparet in stru-
thione. Nam struthio quando venit tem-
pus vt oua ponat ad plades oculos leuat:
non enī oua ponit nisi quando illa ascen-
dit constellario. Cū autē hanc stellaz oriri
viderit: arenā maris fodit: oua ibi ponit et
fabulo operit: et statim obliuiscitur vbi ea
posuit et nunqz ea vltēris querit: sed cale-
facta arena feruor solis oua precoquit et in
ipsis pullos pducit: qz cū fracta testa edu-
cti fuerint: tunc mater eos recolligit et tan-
qz filios recognoscit. Item struthio na-
turaliter odit equū ita vt equus eū sine ter-
rore videre nō possit: sed si equus ei occur-
rit tanqz contra hostē alas erigit: et alarū
strepitu fugere ipm̄ cogit. Sicut ergo oua
ponēs struthio aspiciat ad plades ascende-
tes: ita penitens operando aspiciere debet
ad maiores. i. magis proficientes: sꝫ illd
Apostoli. j. Cor. xij. Emulamī charitima-
ta meliora. Et cū viderit hoz exemplū mo-
re pliadū stellaz fulgētias: tunc debet i are-
na maris ponere oua sua. i. in pētētia gra-
ui et amara perficere opera: et debet illa sa-
bulo opire. i. in humilitate custodire et nō
vltēri⁹ illa videre. i. ad supbiendū vel ostē-
dendū aspiciere: et tūc calefacta arena. i. fer-
uescente penitētia feruor solis. i. amor dei
illā incendit et fetus inde multorum bono-
rum operū pducit: quos cū testa fracta. i.
carne mortua ante conspectū districti exa-
minis fuerint producti: tunc eorum mater
i. anima penitentis clarius recognoscit: et
tanqz suos fruct⁹ recolligit gloriosos: de-
bet tamen hic struthio. i. penitens equum.
i. peccatum quo anima portatur ad mortē
velut suū hostem pestiferum fugere: virtu-
tum alas contra ipsum erigere: atqz caruz
strepitu. i. conatu et actu ipsū in fugam
vertere: id est a se repellere. Item penitē-
tibus reuertentibus ad deum maxime de-
monēs tendūt laqueos tentationū: quod
patet per exemplum in turdis. Nam tur-
di sicut dicit Ambrosius in fine autumnū

Liber quartus

et hyemis consilio quasi exacta estate serere / ferunt. I. ad nos redeunt. quibus nos molimur / infidias et diuerso genere nunc infida sede de / clipere: nunc sic fallere: nunc laqueis eos ca / ptare cōcedimus. Similiter peccentibus ad / deum et ad iusticiam redeuntibus: demones velut / homines turdis diuersi generis molliunt / infidias: et nunc eos infida fede. I. tēratione / dignitatis et supbie decipere: nunc visco lu / xurie fallere: nunc laqueis auaricie eos cō / tendunt capere. ppter quod qui ad deum ac / cedit mouetur: Eccl. ij. Filii accedēt ad ser / uitate dei: ista in iusticia et timore et ppara / animā tuā ad tentationē. Multa enī ē vi / ta nostra super terrā. Habem⁹ enī tres ho / stes. s. carnem: impudū et demonem.

Capitulum: LXVI

De peregrinos et vi /

atores esse in suo itinere pia cha / ritate inuadentes milium ostendūt. Hā miliu⁹ / vt dicit Isid. cuculos in spatulis suscipit: / et ne deficiat ppter longa spacia itiner⁹ a par / tibus Hispanie secū ducit. Si ergo milium h / auitibus illis faciunt que secū eiusdē speciei / non sunt: quāto magis ergo debet hoc ho / mo facere homini: et christianus christiano / non solū eiusdem nature sed et fidei eiusdē / cōsortio. Ecce irracionales volucres tam ra / tionis quā virtutis iura nescientes: legem tñ / charitatē adimplēt. de qua Aplos ad Gal. / vj. Alter alteri⁹ onera portate: et sic adim / plebitis legē xpī. Nō igit cōiutorē tuum / etiā minorē vel debiliore cōtēnas aut vere / linguas: sed magis ei⁹ debilitati cōpatiēis / curā habeas: vt sis saltē similis illi samari / tano quē etiam euāgelica narratio cōmen / dat. qui inuentū in via vulneratū tumēro / suo imposuit: in stabulū duxit: vulnera cu / rare studuit: et tandē stabulario cū pecio cō / mēdauit. Ecce enī quā multa habes charita / tis obsequia: pietatis officia: et supne cō / passionis exēpla: vt tu quā sumilis facere sat / agas.

Ca. LXVII

Perfecti viri assi / milantur optimis piscibus. Nam / bini autem illi sunt optimi pisces quā mo / rant in aquis altis. Prop⁹ quōd de martiris / illi sunt laudabiliores quā nō alibi quā in altis / simo pelago cōuersant. Peres qui in aquis / discooptis vbi pstant libere venti melio /

res sunt alij qui cōtrario modo se habent / et meliores sunt illi qui sunt in aquis forti / sim e agitant. Quā in aquis nō motis. Ex qui / bus collige quod illi pisces sunt optimi quā mo / rant in aquis altis discooptis et fortissi / me motis. Similit̄ illi viri sunt perfecti et opti / mi qui sunt alti p cōtēplariōis sublimitatē: / Esa. liij. Ecce intelliget sermō me⁹: et exaltabitur / et eleuabit et sublimis erit valde. Peres / qui sunt discoopti per cōuersatiōis simpli / citatē: quia in hominibus fictis et cooper / tis per hypocrisim nō pstant venti spūs scilicet. / Sap. j. Spūs. s. discipline effugiunt fictū. / Peres qui sunt agitati p operatiōis mobilitatē / s. qui nō ocio vacāt: sed in bonis opib⁹ as / sidue laborant: Eccl. ix. Quod cumq; pōt / facere man⁹ tua instanter operare. Peres / perfecti et viri spūales similes sunt aui⁹ p / de: que sicut ps̄ dicit in. ij. libro de ani / malibus: sunt volatus altissimi et velocis / simi: et visus acutissimi et animositate pma / xime. sicut patet in aquila: falconer hūdi. / Similiter etiā viri perfecti sunt altissimi per / conuersationē: Aplos p philip. iij. Hā cō / uersatio in celis est. Peres velocissimi p di / lectionē: quod qui amat opat⁹ velociter: et pūer / citi⁹: vt dicit beatus Bernardus. Peres sunt acutissi / mi p cōtēplationem: Job. xij. Omne subli / me videt. Peres sunt animosissimi p spūs vi / gorē. Hā iustus quasi leo confidens absq; / terrore erit: vt dicit ps̄ d. xlvij. Item / perfectus hō assimilaf ardea. Ps̄ d. lxxvj. / volatū. Hā ardea vocat⁹ quasi ardua p / altos volat⁹. Formidat enī imbrēs et volat / sup nubes: vt scz pcellas imbrū sētere nō / possit. Et aut volauerit significat tēpēsta / tē. et hanc auiē quidā tantulū vocat. Simi / liter perfecti viri timētes ne instigatē diabo / lo pcellis psecutionū inuoluant: instionē / suā supra oīa tēporalia collocat: et in sere / nitatē celestis patrie vbi facies dei cōspicit / tur mētes lenāt. De talib⁹ viris fuit hie / go. qui de seipso refert in dialo: quod talis / erat eius animus dū in monasterio fuerat / quod illi labētia cūcta suberat: et rebus omni / bus que voluēt eminebat: et nūquā nisi ce / lestia cogitare cōsueuerat: Aplos 2 col. liij. / Que sursum sunt sapite: nō que sup terram. / Secūdo ppter nūdū: quia licet auis ar / dea in aquis cibū querat: tamē in siluis et / altis arboribus nidū locat. Quia perfectus / quisq; licet fm corpus pascat⁹ rebus labet⁹

De naranti
Erfenera
Dono ope i habet
...
Dingued
...
Dingued
...
Dingued
...

bus et trāstioijs. tñ spem suā ponit in su-
is et spiritualibus. vnde ps̄. dicebat:
xxij. Mibi āt ad herere deo bonū ē: pōere
in deo spem meā. Tertio ppter celū. Haz
ardea. p pullis celat: et ne ab alijs auibus
de nido rapiantur defēdēdo laborat. Sic
viri pfecti pro subditis laborāt ne a prauis
peruertantur: et de nido fidei catholice seu
rectitudine iusticie subtrahant: Job. x.
Bonus pastor animam suā dat p ouibus
suis. Quilibet etiā vir pfectus toto posse
pugnare debet ne cōceptus vel affectus vir-
tutū quos habet ī nido anime a demōe vñ
ab alio rapiāt: Eccl. iij. Pro iusticia ago-
nicare pro anima tua etc. Quarto prop̄
colorem: quia quedam ardee habent colo-
rem album: quedam cinericum. In quoz
primis mundicia: in secundis vero penitē-
tia designatur. Nam spirituales viri et in-
tus in mente mundicia: et extra in carne pe-
nitentia decorantur. Sic Job qui de puri-
tate iam dixerat: Donec deficiāz: non rece-
dam ab inocētia mea: Job. xxvij. vltro de
penitentia addidit: Ergo penitentiaz in fa-
villa et cinere: Job. xlij. Ca. LXVIII

Perfuerantia ī
bono ope ē habēda: et multiplici-
tas siue varietas opis ē plerūq;
vitāda: et hoc exēplo apis. Quia scz apes
vt Aristoteles dicit in libro de animalib:
quando extra erit siue volat ad diuersos
flores non intendit: nec vnū florem dimit-
tit et ad aliū vadit donec in illo flore iuenit
quod querit. Et sic etiā simili modo in va-
rijs actibus homo se occupare nō debet:
iuxta illd Eccl. xj. Fili ne in mult' sint act'
tui. Nam animus quidam hominis: vt di-
cit Gregorius dum confusa mente diuidit
ad multa et varia: fit minor ad singula. Et
ergo in illo opere videlicet bono: quod in-
cepit tandem homo debet persistere. Quid
illud inuenit proficuum et salubre. Sene-
ca. Sati dicitis stomachi est multa degu-
stare: et sic est fastidientis animi multa ope-
ra inchoare: Ap̄s ad Philip. j. Qui ce-
pit in vobis opus bonum: ipse perficiet. Et
Matth. x. Qui persecuerauerit vsq; in fi-
nem hic saluus erit. Ca. LXIX

Pinguedo ani-
me interior per ipsā penurie aspe-

ritatem augetur: et per abundantie vberta-
tem minuitur. cuius rei quidem exempluz
in mergulo monstratur: qui in hyeme quā-
do est tempus penuriosum et asperū pluri-
mum impingatur: quod accidit propter
motus paucitatem: sed in estate quando ē
tempus fructuum vbertate refertur: carni-
bus et pinguedine spoliatur: quod accidit
propter volatus frequentiam. Mens enī
deo dedita dum ex exterioribus rebus per
paupertatem erimitur: ab internis sollici-
tudinibus quietatur moribus: quātoq; ma-
gis sibi quietus intēdit: tanto diuina gra-
tia vberius pinguescit. Luj. No volubilis
mens rebus exterioribus affluit: hāc ipsa
cura rerū et interna sepe sollicitudine et ex-
trinseca occupatiōe cōuoluit: atq; ira pau-
latim fit q; ex ipsa in quietudine mentis di-
minuta deuotionis pinguedine anima mar-
cescit. vnde Sen. xlij. Post annos fertilita-
tis secuti sunt immediate anni sterilitatis:
quia nimirum post abundantiam corporis
sequitur attenuatio mētis: Job. xvij. At-
tenuetur fame robur eius: et inedia inua-
dat costas illius. Capitulum: LXX

Redicatorēs
quales esse debeant in vitā
doctrina et prudentia: ostēdi-
tur in auibus peder: quibus
vt Aristoteles dicit natura rostruz curuū
et acutū dedit vt predam fortius retinerēt:
et carnes facilius lacerarent. Tales etiam
sunt pauce carnis et pennositate: vt sint vo-
latus velocioris. Laudā habēt subtilē et
longam et tenuem: qua se in volādos regit:
sicut gubernaculum regit nauem. Predi-
catorēs itaq; tunc habent rostrū: id est os
curuum quādo ad seipos reflectūt quod
alijs dicunt: scilicet vt ipsi impleant opere
quod alijs suadent sermōe. Nam id quod
curuatur versus seipsum reducit. et hoc
necessarium est ad predā quam ceperunt:
id est ad gratiam vel mercedem quam pre-
dicando acquisierunt non perdendam s;
conseruandam. Item debent habere ro-
strum: id est os acutum: id est penetratiuū
et incisiuū ad percipiendum corda carnali-
um: et ad lacerandum siue amputandum
vitia eorum: Esa. xlij. Posuit os meum
dominus vt gladium acutū: in vmbra ma-
nus sue pterit me etc. Item debent esse

Liber quartus

pauce carnis. i. parsi de carne curare. et mēte pēnōsitat. i. in pēnis virtutū abūndare.

Ite debet eē velocis volat. i. obedientie p̄mpte. Vel ille veloci? volat q̄ seruētus amat. **I**te debet h̄re caudā. i. discretiōis prudētia q̄ caude assimilaf. qz prudētia ex itū rei. p̄p̄ie q̄ caude assimilaf. vñ Boeti? Rex erit? prudētia metif. Hac at̄ cauda tota vita gubernaf. et regif. s̄ dz s̄ cauda: id est homis prudētia esse lōga: q̄ ad p̄teritorū memoriā: subtilis quo ad p̄sentiiū intelligentiā: sed nō nisi tenuis esse p̄t q̄ ad futurorū p̄videntiā: qz cogitatioes mortalitū timide et incerte p̄vidētie n̄re: dicit Sap. 17. **I**te nota q̄ p̄dicator q̄ est mundus in ope et portat xpm̄ in corde timet etiā a demone. Itā gallus p̄ciosū lapidē quēdā nomine allecatoriū in vētriculo secū portat: p̄pter quē cū leo formidat: et marie si pēnis albis ipse sit vt dicit Plin?. Gallus ergo q̄ lapidē portat in vētre est p̄dicator secū q̄ xpm̄ portat in corde: q̄ si in pēnis fuerit albus. i. in opib? mūdus. etiā leo timet ipsū i. malign? spūs. de quo dicit. j. Petri. v. Aduersari? vester diabol? tanq̄ leo rugiens circūit. **I**te p̄dicatores debet esse similes aquatic? aubus q̄ habēt rostra lata vt gramiā et radices apti? carpāt. Quasi ei latitudo rostri est dilatatio verbi. Ad hoc enī p̄dicatores auditorib? vba declarādo et inculcādo dilatāt vt vitioꝝ gramiā et radices peccatoꝝ de cordib? eoz euellāt. **I**tem habēt colla lōga vt de p̄fūdo aque victū facili? trahāt: ex lōgo q̄ppe colle lōgitu dinē trāsiēs aliquantulū immoratur. vnde quasi vocis sonus ex collo lōgo egreditur cum predicantis verbū cū solerti meditatione profertur. vnde Ps̄. dicit. xxxvj. Ds̄ iusti meditabitur sapientiam: et lingua eius loquetur iudiciū. **I**tem ipsam longitu dinē autē colli de aque profunditate victus facilliter trahitur: qz p̄ cogitationē morosam quasi de p̄fūdo aque i. intimo sensu scripture illa qua mēs fidelium pascitur doctrina predicantis educitur. **I**tem predicator debet esse similis pisci stauro. de quo dicit Ambro. q̄ solus inter pisces ruminat. Quod proprie conuenit p̄dicatori. i. sacre scripture verba p̄ meditationem continuam rumiāre. vñ Ps̄. j. In lege eius meditabitur die ac nocte.

Capitulum: LXXI

Redantes alios efficiuntur ipsi frequēter p̄da alioꝝ. vñ sūt similes piscib?. Itā sicut Ambro. dicit quidā pisces se mutuo deuorāt: et sit sepe esca minor maioris. Rufus dū ille maior deuorat alium: ipse postea ab alio deuorat. vñ Aristo. in libro. vj. de animalibus dicit: qz carabo vincit pisces magnos et comedit. Sed pulipes vincit carabonē et ipsum comedit. vnde Esa. xxvij. **Q**ui p̄daretis nonne et ipse p̄daberis?

Capitulum: LXXII

Relatus debet de subditis velut de spūalib? filiis diligētissimā habere ac gerere curā. et h̄ exemplo videlicet ceti sine balene piscis q̄ sez suos catulos mira cura p̄hibetur fouere. Itā miro amore eos diligit et in pelago secum longo tpe circūducit: et si eos ab arenarū cumulis impediti cōtingerit: aque multitudinem in ore colligit et sup eos effundit: et sic eos a periculo liberans ad pelagus reducit cōtra omnia pericula se protegit: et semper eos inter se et mare in loco tutiori ponit: et quando tempestas inualecit: filios adhuc tenellos in ventrem sumit: quos serinitate facta sine aliqua lesione emittit: sicut dicit Iozach. Similiter etiam debet p̄latus subditos velut filios magno amore diligere: et eos per huius vite pelagus procellosū sollicita dilectiōe deducere. eos si arenarū cumulis. i. diuitiarū vel rerū temporalium curis videat impediri: oris sui aqua. i. exhortationis vel correctionis doctrina studiosius adiuuare. debet etiam pro eoz salute se periculi quibus qz exponere: quia bonus pastor ponit animā suā p̄ ouib? suis. **D**ebet etiā eos de dubijs in tutiori pte p̄tere et locare. et si exurgat persecutionis tempestas illos quos magis tenellos. i. magis debiles viderit. debet in ventrē. i. mētis affectū vel intime sollicitudinē curaz colligere et tenere: eos suis monitis et auxilijs roborando et securando quousqz trāq̄llitas redeat. Sic etiam Paul? faciebat q̄ dicebat ad Gal. iij. Filii mei quos itez parturio donec formet xps̄ in vob. et ad Philip. j. Eo q̄ habeam vos in corde meo et in vinculis. **R**e.

Zenarantio
LXXII
Reimptio
Vbi loquitur
tes? bales ad cogna
re? res? apparet in fili
re? loca alios. **R**es? fal
amola. **G**radus? qz lig
maiores p̄teret et p̄te cas
similis est dō p̄p̄uolens et
ita q̄ se excellit mēte. **S**era il
Altoꝝ re ne p̄ior? fontem
mens fuerit. **S**ed mēte? qz
mēti cū sit auis parua parviti
eoz. **I**ta? signat laboratū? bu
p̄oz? numero? fuit? **P**se. **E**xx
aliam in ma gnis nos in m. j.
p̄p̄uolens q̄ p̄m̄iar laboratū?
veritatis. **H**ā? sicut dicit **P**etri
de alib? gallus? et multū? **E**ri
vnt. **A**ntū? cui? **I**ll? gallus? m
mū? p̄p̄uolens? q̄? **M**inos? lab
re? p̄p̄uolens? **E**o? **M**agna? libro
mū? cū? dicitur? qz? **S**i? vites
antū? **A**ntū? **P**ro? **S**ollicitū? **I**n?
dō? nō? **S**upp̄erit? **E**o? **P**ro? **E**i
dō? multū? **S**im? actus? **T**u? **R**e.

Rosper
vntū? **B**oim? **S**pati
rū? **C**audam? **A**ntū? **S**i
dō? **A**ntū? **O**mnib? **P**lurimif?
dō? **R**odille? **A**d? **V**elū? **D**ū? **I**spu
mō? **N**ec? **N**ec? **M**orof? **S**er
mū? **P**idēre? **E**o? **L**ocū? **V**bi? **B**abū
rū? **V**bi? **V**bi? **S**idō? **Q**uā
mō? **P**enis? **E**o? **P**enis? **A**bū
dō? **P**ip̄er? **E**o? **V**alido? **A**d? **E**re
tū? **I**n? **M**ā? **D**obillū? **A**d? **C**ō
mū? **I**n? **S**ep̄tē? **V**l? **M**orū? **O**z
sū? **L**o? **P**er? **C**arnalitū? **E**st? **E**t? **I**p
sū? **F**uror? **E**o? **D**elictū? **P**ro? **M**o
vntū? **V**l? **I**ndictū? **V**ñ? **L**u
vntū? **Q**ui? **H**abēt? **C**ō? **S**ol
mū? **A**c? **L**ig? **A**g? **N**e? **D**ic? **A**
lū? **O**z? **M**ā? **I**n? **C**it? **R**esp̄
p̄m̄? **V**l? **S**em? **C**at? **E**re? **N**e?
vñ? **V**l? **S**ol? **E**o? **I**n? **C**it? **R**e? **C**al
sū? **V**l? **S**ol? **E**o? **I**n? **C**it? **R**e? **C**al

Capitulum: LXX
Ridem
vntū? **V**l? **S**ol? **E**o? **I**n? **C**it? **R**e? **C**al

De natatilibus et volatilibus

Capitulum: LXXIII

Presumptuosi et superbi sp. altiora sequuntur: prudenter huiles ad cogrua sibi tendunt. **L**uc. **¶** re: **¶** apter apparere in falcoib⁹ et muscardis siue alienis. **M**ax falco est auis multu animosa. Inuadit enim ipsa aues longe se maiores: pectore ⁊ pede eas pcutiēs: cui similis est hō psumtuosus ⁊ audax qui ad ea q̄ se excedit intēdit extra illud: **Ecc̄i.** **ij.** Altiora te ne q̄stieris: ⁊ fortiora te ne seruatus fueris. Sed muscard⁹ quē aliq̄ dicit̄ alicuū cū sit auis parua paruūlas capit a ues: ⁊ ideo signat sobrietatē humiliū. **D**e quozū numero fuit **Ps. cxx.** **¶** **H**ec am bulant in magnis neq⁹ in mi. sup. me. **I**te psumtuosū q̄ nimiaz laboriosa assumūt cito deficiūt. **R**ā sicut dicit **Aristo.** in libro. **vj.** de aialib⁹ galline q̄ multū ouāt cito mori unt. **Q**uid enī sūt galline multū ouantes nisi psumtuosū q̄ dā nimios labores assumētes ⁊ plima opa ⁊ magna ichoantes? **H**i nō mirū cito deficiūt: q̄ ⁊ si vires eis ad icho andū assint: ad psequendū tū seu ad pficiē dū nō suppetūt: ⁊ id est **Ec̄i.** **xj.** **¶** **F**ili ne in multis sint actus tui. **Ca.** **LXXIII**

Prosperitates diuitū hōmīnū ⁊ pccōzū assimilantur cuidam aui q̄ bubo dicitur. **B**ubo ei auis est onusta plumis: s; pigritia de ceta ⁊ debilis ad volādū: i sepulchris mortuoz die ac nocte morat⁹: ⁊ fertur futurum malū p̄cedere ⁊ loci vbi habitat solitudinē nūciare. **v**t dicit **Psido.** **Q**uasi ergo bubo onustus pennis est pccōzū abūdāis diuitiū: ⁊ h⁹ q̄ piger ē valde ad exercitiū bonozū opē rū: ⁊ etiā debilis ad cōtēplatiōis volatū: manēsq̄ in sepulchris mortuoz. i. fetore opē rū seu pccōzū carnaliū est ei ipsa sua x̄p̄eritas future defolatiōis p̄notificum ⁊ eterne dānatiōis iudiciū. **v**n **Luc. vj.** **¶** **E**te vobis diuitib⁹ qui habitis cōsolatiōnē v̄ram in v̄mūdo. ac si apertus dicat: **I**psa v̄ra cōsolatio quā nūc in p̄senti recipitis: v̄e vobis su puenturū significat eterne dānatiōis. **B**oc ti⁹: forū ē q̄ dāda future calamitatē iudiciū.

Capitulum: LXXV

Rudent homo ipse diuidit. q̄ p̄tē dēti mētis p̄tē

platiōis ⁊ orōnis: ⁊ p̄tē necessitatib⁹ corp⁹ p actiōis lobozē distribuit ⁊ cōcedit. **E**st enī vulturi silis. de quo dicit **Aristo.** venat a meridie vsq̄ ad noctē: ⁊ ab ortu solis vsq̄ ad meridie in silētiō reqs̄cūt. **v**t ei⁹ **exēplō** videlicet hō instruct⁹: partī vacet dēti oratiōnū: ⁊ partī intēdat venatū. i. **p**curatio ni necessarioz. **v**n **Haymo** ⁊ **Paulo** aplo refert q̄ **v**t tradūt sc̄i doctozes a mane vsq̄ ad horā q̄ntā labori manuū iūstibat **v**t inde victū acq̄reret: ⁊ inde vsq̄ ad vespas itēdebat publice disputatiōi. **Ca.** **LXXVI**

Dignandū ē cōtra diabolu: sicut pisces ⁊ crocodilū. **R**ā cū crocodil⁹ puḡt ⁊ cētū. fugiūt pisces ad caudā ceti. ⁊ ipse puḡt. **p** se ⁊ p̄ eis. ⁊ vidēs crocodil⁹ q̄ vicere h⁹ possit: fetidissimū fumū emittit in aquam. **S**z cōtra cet⁹ odorifero fumo de ore emissō fetidū illū belue odorē repellit. **S**i ḡ alliq̄s cocrodil⁹. i. diabolus p̄cutiōib⁹ impugnat: ad caudā ceti. i. ad vltimū vire x̄p̄i. i. ad exēplū crudel⁹ ⁊ passiois x̄p̄i fugiat: q̄z si passio x̄p̄i ad memoriā reuocet: nihil est ad eo durū qd nō equo aio tolerēf. **I**pe enī ⁊ diabolū. p̄ nob puguit ⁊ vicit. **s**i hōo fetozū carniz ⁊ de carnalib⁹ illecebrū iestet: odoze ozis. i. virtute deuote orōnis repellat. **E**t notādū q̄ dā dicit idē cetū ⁊ halenā: sed **Psido.** dist̄guit in ea p̄ h⁹ q̄ balena ē piscis mire magnitudis q̄ aqua emittit in alitū: qd nō facit cetus. **Ca.** **LXXVII**

Religionē intra re volētes vel statū mutare q̄retes: illā religionē vel statū maḡ eligere debēt: q̄ maḡ cōpetit eoz dispositiōni ⁊ p̄ditiōni: videlicet exēplō autū q̄ h⁹ v̄rias cōplexiōes sibi varia habitacūa q̄rūt. **v**n q̄ maḡ sunt frigide ⁊ hūide paludes ⁊ flumia inhabitat: p̄pter cibozū assignatiōnē ⁊ pullificatiōnē: **v**t sūt merguli anctes ⁊ cygni p̄ q̄s intelligūt boies q̄ corpe vl̄ spū i firmiores sūt q̄ ē assumē stat⁹ hūiliores: si ue p̄pter nutrimentū si sūt corpe debiles **v**f ifirmi. **v**el p̄pter nidū. i. habitatiōis locū. **Q**uia interdū etiā periculōsis est q̄busdā spūalit̄ in aliq̄b⁹ locis māere: siue q̄ ad pullificatiōnē. i. ad regulariū opū laborē. **A**olatilia hō q̄ calidioris sūt nature mōtūosa loca ⁊ rupiū cōcaua inhabitat: p̄ q̄ signifi

... dantes ali...
... LXII
... LXIII
... LXIV
... LXV
... LXVI
... LXVII
... LXVIII
... LXIX
... LXX
... LXXI
... LXXII
... LXXIII
... LXXIV
... LXXV
... LXXVI
... LXXVII
... LXXVIII
... LXXIX
... LXXX
... LXXXI
... LXXXII
... LXXXIII
... LXXXIV
... LXXXV
... LXXXVI
... LXXXVII
... LXXXVIII
... LXXXIX
... LXXXX
... LXXXXI
... LXXXXII
... LXXXXIII
... LXXXXIV
... LXXXXV
... LXXXXVI
... LXXXXVII
... LXXXXVIII
... LXXXXIX
... LXXXXX

Liber quartus

can't illi q̄ sūt fortiores corp'e: r spū feruētiores: q̄ securi⁹ assumere etiā p̄nt stat' aliores r difficiliiores. **¶** Itē religiosi in cōgregatiōe viuētes debēt esse similes gruib' vel anserib' p̄cipue siluēstrib'. Nec enī simul vadūt: simul comedūt: spēz suā diligūt: regē sibi cōstitūt. He etiā grues vl anseres siluestres ordinate volāt: r si aliqñ inter se pugnat: mox recōciliare simul volāt r a societate pristina nō declināt. He etiā futurā tēpestatē cognoscūt: qz imminente tēpestate clamāt: vigiliās ordināt: r in vigilādo vocēs earū alternāt: vt dicūt Basil' r Ambrosius. Aristoteles tamē in sēdo libro de aialibus adit: qz illa q̄ vigilat lapillū i pede tener: vt sic si forsitan dormiret casu lapilli se excitaret. vīc etiā idē Aristot. qz rē earū sp̄ se depōit p̄mo: r sp̄ p̄mo de terra se erigit: r circūspicit si quē venientē viderit clamare incipit r eas ad custodiā munit: In eo ergo qz simul vadūt r comedūt doctur religiosi r in cōgregatiōe viuētes cōmunitatē diligere r singularitatē fugere siue in cibo siue etiā in alijs. Debēt enī religiosi viuere sine p̄ijs: s; omnia cōmunia erūt sic Ap̄tōs oīa legunt cōia fuisse. Sed in eo qz spēm suā diligunt docent religiosi suā cōgregatiōē r religioē p̄cipue diligere. In eo autē qz regē sibi cōstitūt docent sub obediētia viuere. In eo xō qz ordiate volāt: docent modeste r ordinate recedere. Et in b' qz cito recōciliant r itez p̄socian't: docēt iras seu litēs si aliquādo accidāt citius terminare: r p̄ remissione vl obliuionē iniuriarū pacē r charitatē p̄stinā reformare celerit'. Et in eo qz qz tēpestates sentiūt: docent futura pericla vl rētatīōes sollicitē p̄cauere r eis in grū rīb' ad deū clamare. Et in eo etiam qz vigilant: r vigilando vocēs earū alternant: docentur qz debent se vigilāter custodire: r p̄ murā cōseruatione successe laborare. Dicitur' at q̄ p̄ omnibus dz sollicit' esse: dz lapillū. i. humile p̄pi erēplū: q̄ sūt lapis angularis. semp i pede. i. in affectu mētis vl aspectu habere. Chriſtus enī dixit: Ego sū pastor bonus r bonus pastor pōit aīam suā p̄ ouib' suis rē. vñ sono istius lapilli. i. cōsideratiōe vel imitatiōe ist' erēpli fugat oīs somn' r negligētia p̄larī. **¶** Itē ip̄e etiā p̄lar' dz quā' s; sit maior ceteris omib' rōne dignitat': ep̄mo deponere. i. p̄m' eē oī in opib' bu

mililitatis. **¶** Itē de terra se erigere. i. p̄ stru dū sancte orōnis r cōtēplatiōis. vel p̄mus esse in cōtēptu terrene cupiditatis: p̄cipue autē qñ in pascenis sūt subditi. i. in cōsolatio ne corporis dz circūspēctiōē mētis p̄lar' circa coz custodiā erigere r habere: r si ali quid aduersū vel obnoxiū eis accideret sen serit monēdo r corripēdo clamare.

Capitulum: LXXVIII

Renouatur ani

Roma spūalē sic aqla. vñs p̄d' s. cij. Renouatur sic aqla iuuent' tua. Dicit enī Aug' qz aquila in senecture patit caliginē in oculis: r granedīnē in alis: p̄pter qd fontē aque querit sup quē volāt: do quātū potest ascēdit: r sic ex labore calore aeris stomachus caleſcit forti': r ita poris aptis r pennis later' subito in fontē se cadere p̄mittit: vbi mutatis plumis r caligine purgata in oculis quasi renouata vires resumit. Et sic dz sup p̄d' s. cij. Cum senuerit icuruatur ei' rostrū: ita vt vix possit sumere cibū. Petr' igit' igit' sup quā rostrū p̄cutit r allidit: r sic on' rostri dponit. cibū capit r rescriptis virib' lueneſcit. Sic anima p̄ peccatū vetusta cecata r aggrauata si aliquādo erugat ab actioib' terrenis r alti' in seipam eleuet cōsiderando statū sue mētis: suā p̄pendēs miserā accendit in ea fortior calor cōpūctiōis: r tūc si se p̄jiciat in fontē lachrymarū renouabitur r purgab' vetustas p̄tōz. r si rostrū. i. os cordis grauat' r ita ad terrena incuruat sic vt spūalē escā sumere nō possit p̄cutiat illud ad petr' p̄m: cōsiderādo exemplū q̄ oīa cōtenere docuit: r tūc rostri curuando frāget. i. affect' terrē' corriget et diriget ad deū. **¶** Itē renouat' a vitijs animā: sic accipit i plumis: Job. xxxij. Quāqz p̄ sapiam tuā plumescit accipit? Tria enim sunt q̄ faciūt ad e' renouationē. s. ventus r cibus. Habet enī accipif. pp̄iū qz qñ senescit r grauari se sentit: alas suas p̄tra radios solis ep̄adit: flātē. s. austro vt sicut pente aura r calore refoluēte aperiānt p̄ri: quib' aptis se excutit: r sic veteres penne eriliunt r noue recrescunt: r sic ex nouitate pennarum suarū optior sit ad mortē. Sic domesticū accipitri qui vt reuēnetur in mutatio cōseruatur: cib' de carne venosa aliquantum datur vt facit' am

Genatū

Et si hoc p̄pter qz huiusmodi...
...et in...
...et in...

Sancti et

Et in...
...et in...

mutet: et sic patet qd fiat austru: calor celi
 solaris radij et vis veneni faciunt ad reno
 uatione ipsius. Per flatu ipsius austru in
 tellige inspiratione gratie. per calozē x̄o ac
 cipe feruorē penitētiē: sed p carnē veneno
 sam p̄cussione alicui aduersitatis vel isir
 mitatis corporalis que frequēter p̄cōzēm
 impellūt vt renouetur p penitētiā. Dicit et
 Beda qd accipiter a fumo miro modo ledi
 tur. vñ eoz mutatoria a locis fumiferis pe
 nitus remouent. Quasi aut quidā nociuū
 fumi sunt rētiatōes peccādi: q̄ fumi marie
 surgunt vbi sūt occasiōes et etiā oportuni
 tates p̄c̄ti. Et iō sūt penitētes a talib⁹ qua
 si accipitres a locis fumiferis penitē
 gandi. **S**ecūda nota qd dicta accipitris nō ni
 mis lata debet esse sed mediocris: qz ex ni
 mila pinguescit et pinguis factus vocatus
 non redit: si x̄o nimis est tenuis deficit vt
 volare nō possit. Sic debet eē discretā die
 ta penitētis: vt nec ex nimicitate ei⁹ impin
 guat⁹ corpus anime nō obediatur: fm illud
 Deut. xxxij. Incrassat⁹ est dilect⁹ et repulci
 trauit. nec etiā ex abstinentia nimia debili
 tetur corpus ita vt inutile fiat: Ap̄lus ad
 Ro. xij. Obsecro vt exhibeatis corpora ve
 stra: deo hostiā viuētē: sc̄tam: deo placētē:
 viuētē dicit non occisam. **Ca. LXXIX**

Sancti et perfe
 cti viri assimilant colūbis: fm
 illud Esa. lx. Qui sunt isti q̄ vt
 hubes volāt: et quasi colūbe ad fenestras
 suas. Nā colūba quidē est paciē nūcia. vñ
 in signū paciē et recōciliatōis ramū oliuē
 ad arcā detulit. Sic etiā sancti viri pacem
 p̄dicando annūciant: Esa. liij. De pulchri
 sup montē pedes euāgelicātis pacem rē.
 Annūciāt etiā p̄dicatores sancti pacē pec
 catoris. i. cōscientie penitētib⁹. pacē tēpo
 ris diligentib⁹: et pacem eternitatis p̄sistē
 tib⁹. i. p̄seuerantib⁹. **S**ecundo columba
 est simplicitatis forma. Caret enīz felle
 malicie. Sic etiam sancti viri sunt simpli
 ces: id est sine plica malicie siue duplicita
 tis: fm illud Mat̄th. x. Eskote prudentes
 sicut serpētes: et simplices sicut columbe.
Tertio natura est munda: non enim im
 munda comedit: sed munda grana eligit.
 Sic sancti viri sudent in omnibus cē mū
 di: fm illud Tob. iij. Mundā seruauit ani
 mam meam. vñ de mundicia grana: id est

opera vl exempla sumunt: immunda vero
 fugiunt: fm illud. ij. Coz. vj. Immundum
 ne tetigeritis. Quarto est prole secunda.
 Nam columbe in regione calida omni tē
 pore pullificāt semel i mēse. vñ de Aristo.
 dicit in sexto de animalib⁹ qd decē vicibus
 ouant in anno cōmuniter: et quandoqz vñ
 decim vel duodecim. Et ideo sunt valde fe
 cunde. Sic sancti viri i secūdi esse studēt:
 siue in pullificatione spiritualiū filioz q̄s
 deo generant ex semine euangelice doctri
 ne: fm illud. j. Coz. iij. In christo enim te
 su per euangeliū ego vos genui: vel saltez
 secūdi sunt fecunditate bonorum operū.
 Sumus enī domini nostrirom operū quē
 admodū et natorū: sicut dicit Iob̄s i Echi
 ei. Quinto columba est pietatis emula.
 Nam circa pullos suos magnum pietatis
 et sollicitudinis ostendit affectum: alienos
 insuper pullos nutrit. columbas autē ali
 as errantes associat et recolligit. Que om
 nia ex pietatis affectu faciunt sancti viri.
 Ipsi enim de suis subditis vel domesticis
 sollicitam curā gerūt: et insuper etiam ad
 extraneos beneficia charitatis extendunt:
 errantes etiam quousqz vel vagos recollig
 unt et dirigūt: fm illud Esa. lviij. Lenos
 vagosqz induc in domum tuam rē. **S**e
 xto columba est societatis amica. Sūt enī
 columbe suam speciem amantes et societa
 tem hominum diligentes: quia sancti viri
 sibi similes diligunt et rationabiliter et or
 dinate viuētium societatem querunt.
Septimo colūba est obliuiosa. vñ de sub
 latis pullis damni immemor in eodem lo
 co nidificat vt dicit Hiero. Sicut sc̄ti viri
 sūt iniuriarū imemores: neqz ppter dam
 na illata a nido charitatis recedūt: s̄z fru
 ctū opis ipis nocētib⁹ velut p̄mā sp̄dūt.
Itē sc̄ti et p̄fecti viri sūt hero dia. i. falco
 ni simillimi. p̄mo qz falco q̄daz autē ē pau
 ce carnositatis. nā sc̄i viri paucā eurā ha
 bent de carne sua: qz nō ei⁹ desideria ip̄lēt
 s̄z poti⁹ eā torquēt. vñ Apo. ij. Coz. x. In
 carne ambulantes: nō fm carnem milita
 mus. **S**ecundo quia falco siue herodī ē
 magne auimositatis. Sūt enī sc̄i viri ani
 mosi. i. magnanimi et securi: fm illud Iero
 uer. xxvij. Insuper q̄si leo sp̄ides absqz terro
 re erit. **T**ertio qz est mltre pennositas: qz
 sc̄i hnt penas mltiaz virtutū. **E**ccl. plij. Ho
 mines diuites in virtute. **Q**uarto qz est

[Marginal notes in a smaller script, partially obscured and difficult to read.]

Liber quartus

magne agilitatis et is alte volat in aere. nā sic dicit Grego. modicu bz de eo qd grauat: et multu de eo qd sursum leuat. Sic scilicet virti modicu habet de grauedie. i. de amore cu piditat' et voluptat' et multu de leuitate. i. de amore charitatis. et is in altu volant sicut ue cōreplatiōe siue puerfariōe: Esa. liij. Ecce intelliget sermo me: exaltabit et eleuabitur etc. Quinto viri scilicet et perfecti assimilat' tur falcon: qz ē magne generositatis. nā si pmo vl' secūdo p'dā nō arripit q'si vindictā de se expetit: et de facili tūc p' uerecūdia ad manū nō redit: s; p' aera vagus icedit. Hā demitū et q'si de generem se extimat: q'si de aue quā ipetit nō triūphat vt dicit Grego. Ille igitur pmo vl' secūdo p'dā non arripit: q' vel bñ inchoādo vl' bñ p'squēdo ad fines boni opis nō ptingit: et talis nimirū a xpo degeneret se ostendit. q' ait: Hō q' iccepit s; q' p'seuerauerit vsqz in finē hic salu' erit. Talis q'dē cū uerecūdia pēitētie dz ad xpm redire et man' ei' auxilium hūilīe pcurare. Sexto qz ē magne pietatis. s. nō solū erga pullos suos s; etiā erga alienos. Hā eodē sedulitatis officio q' filios pascit: pullū ab aquila derelictū nutrit et cū suis recipit vt q'damplicū. Similit' etiā scilicet viri nō solū de suis curā gerūt domesticū: s; etiā de extraneis et de miserabilib' pupillis maxime ab alijs derelictis: Jaco. ij. Religio mūda et imaculata ap'd deū et patrē s; est: uisitare pupillos. vñ Job. xxxij. Si comedi buccellā meā sol' et nō cōcedi pupill' ex ea. Septimo scilicet viri et perfecti assimilant' falcon' ratione puritat': qz est magne puritatis siue mūdicie in cibo capiēdo. Hā cadauera fugit: et in ueremētia famis putridas carnes nō tā gīt: s; patiēter expectat quoscūqz preday sibi cōgruā inuēit vt dicit Grego. In quo redarguunt nō tm̄ illi q' nociua sibi ciba / ria comedūt vt gula satisfaciāt: s; etiā oēs illi q' fetidīs cadaueribus. i. fetidīs carnis operib' delectant. Item scilicet viri et in h' mūdo quēdā odorē sentiūt eoz q' sūt in celo. vnde assimilantur vulturibus. Hā in uulturne vt Plinius dicit maxime uiget olfactus. vnde exstans ultra mare sentit odores carniū ex alia pte et ecouerso. Scilicet autē q' sunt in celo iā hui' mūdi mare trāscerūt. Nos autē in uita ista mortali adhuc citra mare sum'. Ea tñ nihilomin' q' sunt ultra. i. q' sunt in alia uita. si boni et mūdi sum' cō

replādo et amādo delectabilī odoramūs. Similit' vultures q' ultra mare sūt. i. sancti q' in celo cōsistūt: nra orationum odores cū quadā auiditate percipiūt. vñ phiale ple / ne odoramētōz dicit' orationes sanctorū: Apocal. v.

Ca. LXXX

Apientiam ce

Sapientia nō pot' percipi nisi mūd' a se / dib' culpe: qd p'tz p' exēplū sapi / bus. Apes nō potāt nisi aquā clarā: nec potāt nisi prius feces eijciant vt dicit Aug. Aquā igit' clarā potāt q' cūqz sup' ne sap / entie adceptione inuigilant. de ipsa enī di / cit' Eccl. xv. Aqua sapie salutaris potabit' illū. et rursus Sap. vi. Clara ē q' nūqz mar / cescit sapia. sed tñ null' hāc aquā clarā ce / lest' sapie bibit: nisi pri' a se metipso p'tōz feces eiecerit: sic scriptū est Sap. ij. In ma / linolā aiām nō intrabit sapia: nec habit / bit in corpore subdito p'tis. Ca. LXXXI

Spiritus sanctus

In colūbe specie apparuit in xpi / baptismo: q' licet vere aial fuerit vt dicit Aug'. ex suis tñ p'prietatib' signi / ficabat spūales effect' q's ipse spūctū facit in bapticiōe. Hā pmo colūba vt dicit / Glofa sup' Cāt. ij. gemitū p' cātu bz: qz vi / dellect spūctū p'tā gemere facit: Esa. l / ix. Quasi colūbe meditātes gemet'. Ro. viij. Ipse spūs postulat p' nobis gemitib' / ienarrabilib' .i. nos postulātes facit gemē / tes. Item colūba felle caret: qz. s. spūctū / ire amaritudinē aufert: et benignitat' dul / cedine replet. Sap. xij. Q' bon' et suauis / ē dñe spūs tu' in nobis. Et in eodē vocat' / spūctū suauis et benign' et hūan': quia / suauis in sermōe: benignos in corde: hū / nos in p'seruatione. Item colūba i petre / raminib' manet: qz. s. spūctū facit nos i / xpi vulnerib' et ei' passiōib' frequēter mē / te stare. vñ Cāt. ij. dicit spūctū: Colum / ba mea in foraminib' petre. Glofa. i. in xpi / vulnerib'. Item columba i rta fluētā re / sidet: quia scz spiritus sanctus fideles suos / insistere facit circa scripturarum fluenta: / Hebr. ij. Spiritus dñi ferebat' super aquas: / scilicet scripturarum. Item columba vni / bram accipitris timet et abscondendo latet: / quia scilicet spiritus sanctus facit sanctos

Denatari

...transmittit et pondera et
...abominaciones dominantes et
...dicitur cō accipitris vultus est i
...voluta. Unde dicitur et i
...mā. in dōtē latibūt: et q
...p'prietate quādo facilia vnt
...Capit. LXXX

Virtuales

...sunt p'prietates qu
...soli mari uiscerāli
...cōuocates. Hic ho q
...p'prietatē in aqz uolubus pulces
...vultures aqz excedūt et
...vult' delectant' et compungunt
...recurrunt. Hāde tales in a
...tūc in mari sunt cōmāntu
...māre cōterunt expectant
...liquo delectant' Sed quidā
...p'prietatē in aqz uolubus
...vna amanātinē non ferunt
...fellam quāntos solū mōti
...er' q's omnes boni et spūctū
...aquis p'prietatē vult' et vñ
...māre in mari cōuocant. Exere
...stūm vnt accūm in qua mo
...quiter turbant' sicut dicit d
...Scollicia es et turbans ergo
...solūmne tamē boni sunt
...p'prietatē marini. boni et cōmā
...mōtes acūm. Quidē ho
...vnt volūte mōmōe loq'ri. et
...vnt Magdalēna: que sedens si
...vnt audib' arborum illius: et
...vnt optamā partē elegit
...Suzanna q' pulces q' mōmā
...vnt nō sunt foderit vult' et
...vnt. Illi autē moant' in
...vnt i cōtemplānt' xpi opera
...vnt et ut spūctū dicit' Epile.
...vnt in aqz uolubus et cur
...vnt plant' bona celestia et
...vnt long' man' cōt'cedo
...vnt et p' in nobis rapti
...vnt in hac vita sumus. s
...vnt a foderis mūdi
...vnt fūctōe exmōta: qui fū
...vnt. Talis igit' cōtemplā
...vnt vult' delectat' et ce vñ
...vnt lido melioris. Sed al

diabolica tentamenta ppendere et p fugā
 mīdi et absconsonem humilitatis euade/
 re. Quasi enī accipitris vmbra est ipa ten/
 tario diabolica. Ande ductus est iesus in
 desertum. i. in deserti lantbulū: vt quasi ibi
 absconditus mundo facilius vinceret ten/
 tamenta. **Capitulum: LXXXII**

Spirituales viri

īfēs sunt piscibus quoz aliq̄ in
 solo mari viuētēs: alij in stagnis
 et fluuijs cōmorātes. Alij x̄o q̄nq̄ in ma/
 ri: q̄nq̄ in aq̄s dulcibus. pisces autē a ma/
 ri ad dulciores aq̄s egrediētēs: in eaz dul/
 cedine delectant̄ et impingunt̄. et simili/
 ter econtrario. Ande tales in aq̄ nunc dul/
 ci nūc in mari sunt cōmorātes: quia duz
 vnum contrarium expeririunt magis in re/
 liquo delectant̄. Sed quidam sunt fluuijs
 les pisces sic allecti dulcibus aquis vt ma/
 ris amaritudines non ferentes: mox aquā
 saltam gustantes subito moriunt̄. Simili/
 ter q̄nq̄ omnes boni et spirituales viri in
 aquis penitentie viuere debent: quidā ta/
 men in mari cōmorant̄. i. exercitio et in qui/
 tudine vite actiue in qua moze maris fre/
 quēter turbant̄: sicut dixit dñs Marthe:
 Sollicitus es et turbatus erga plurima. Hi
 bilominus tamen boni sunt et laudabiles
 pisces marini. i. boni et cōmendabiles ho/
 mines actiui. Quidaz x̄o alij sunt q̄ semp
 esse volūt in aqua dulci. i. a contemplatiue
 vite dulcedine minime separari. et de talibus
 erat Magdalena: que sedens secus pedes
 dñi audiebat verbum illius: et ideo dñs di/
 xit eam optimam partem elegisse. Dicit enī
 Auicenna: q̄ pisces q̄ morant̄ in locis pe/
 trosis et in aquis dulcibus currentibus in
 q̄bus nō sunt sordēs: dulciores et meliores
 sunt alijs. Illi autē morant̄ in locis petro/
 sis q̄ cōtemplant̄ x̄pi opera et verba: quia
 petra erat x̄pi: vt dicit Apls. i. Corinth. x.
 Sz illi in aq̄s dulcibus et currentibus qui
 cōtemplant̄ bona celestia et diuina: que lz
 in se semp manent: dulcedo tamen ptem/
 plationis eoz in nobis raptim trāsīt et cur/
 rit dum in hac vita sumus. Illi x̄o manēt
 in locis a sordibus mundis qui ptemplan/
 tur sanctorū exempla: qui fuerūt pleni mū/
 dicia. Tales igit̄ cōtemplatiui viri plus
 habent de dulcedine et de vite puritate q̄
 pmi: et ideo meliores. Sed alij sunt q̄ vtro/
 7

biq̄ successiue morant̄: q̄nq̄ in mari: q̄nq̄
 in aq̄ dulci: q̄nq̄ sunt in exercitio actiōis:
 q̄nq̄ in dulcedine ptemplatiōis. Et isti sunt
 pisces q̄ magis impingunt̄. i. in vite mer/
 to magis dilatant̄: qz non solū sibi p̄sunt
 p ptemplationes: sed etiam multis alijs p
 multiplicem actionem. Ande Apls. i. Co/
 rinth. x. Nō q̄rens qd̄ mibi vitile est sed qd̄
 multis p̄sit. Sunt tamen q̄dam sancti ita
 ptemplationis delitijs totaliter dediti: vt
 si q̄s eos poneret i exercitio actiōis in spū
 vel corpe perirent. An tales dñs eligit sē
 dicit Greg. vt seruiant ei in vita solitaria.

Capitulum: LXXXIII

Abditi quali

ter se habeant ad platū suum
 ostendit exemplo apum. Max
 apes sibi reges creant: ipse sibi populos or/
 dinant: et lz sunt sub rege: sunt tamen libe/
 re et quē regem faciūt naturali affectu dist/
 gunt et summa p̄fectione defendūt: et pro/
 co mozi pulchrū esse credūt: et ipi regi tan/
 tam reuerentiam exhibent vt nullatenus
 exire de domibus audeant: nec p̄dire ad
 pastus nisi rex fuerit egressus et volatus si
 bi vendicauerit p̄ncipatū. Eligūt sibi illū
 in regem quem magnitudine corporis vi/
 dent magis insignem: et qd̄ in rege p̄cipue
 est mansuetudine clariozem. Ande nullū
 aculeum habet: vel si habet nō vtit̄ ad vin/
 dictam. Miranda est eaz circa regem obe/
 dientia. Nam cū p̄cedit totū p̄globat̄ ex/
 amen et regem circūdat vt tūc videri non
 valeat. Singule tunc obsequio regis se of/
 ferūt et ei p̄fime esse p̄tendūt: et solum s̄/
 leuant humeris et aliquādo totum portāt:
 vbi cūq̄ x̄o rex sederit ibi totus exercitus
 castra figit: rege viso totus animas exerci/
 tus: ipso quoq̄ amisso examen distabit: qz
 sine rege esse non possunt. Cum ergo pars
 apū in labore est: rex solus a labore immu/
 nis est et intus solus sedet: circa quē semp
 assunt q̄dam apes fortem aculū habētes
 tanq̄ lictores regem custodiētes: et offen/
 dentes puniūt et raro rex foras exit. Ande
 si q̄s tūc temporis alam regi p̄scinderet ex/
 erctus non exiret. Quando autē rex mo/
 rit̄ circa ipm p̄globant̄ et moze funeranti/
 um tristitia torpent et plebs tota meret: nō
 comedūt: non p̄cedūt: tristi murmure om/
 nes genūt: nō luctus minuit̄: imo fame se

Potentiam
 ...
Potentiam
 ...
Potentiam
 ...

Liber quartus

morā pmittit nisi corpus regē de medio sē
trahat. Ex his igitur vobis colligitur quod rector
et platus est virtuosus et mansuetus eligendus
et a populo siue subditis non coactis sed libere. scilicet
voluntarie obedientibus affectuose diligendus
summe defendendus: cum reuerentia ex
pectandus: et ei obtemperandum ab omnibus et
sponte seruendum in laboribus adiundus: in
defectibus suis supportandus: cōiter imi
tandus: pro oculis habendus: a seruilibus la
boribus eximendus: caute et honorifice cu
stodiendus: circa extrinseca raro occupan
dus: in morte autem cum tristitia debita reue
renter sepulture tradendus: et hec omnia
in vno includens: *Idem dicitur. i. Idem. ij. Regē honorificate. Ca. LXXXIII*

Superbi assimi
lant locustis. Nam locuste in sali
endo se erigunt: sed in erigendo
mori cadunt: a vento australi generantur et cō
ducuntur: sed in aquilonari moriuntur. Item mu
tuo se comedunt nec maioris minoribus par
cunt: in estate quod appareret: et in hyeme latet.
Sic superbi saliendo temporaliter se erigunt me
taliter: ut eo ipso se probiores reputant quo
se honorari amplius vident: sed se erigentes
cadunt: quod eo ipso quod grandis apud se sunt
apud deum nihil sunt. Sequitur etiam ple
rumque post elatum ascensum superbie inopina
te casus ruine. A ventre australi qui calidus
est oriuntur: quod ex calore temporalis prosperi
tatis superbi efficiuntur: sed ipsi in aquilonari
frigore moriuntur: quod ex aduersitatis rigore
demonstrant: inuicem etiam superbi sese confu
munt: et potentiores debilibus non par
cunt: in estate. In in prosperitate appareret mi
rifici: sed in hyeme id est aduersitate latet
despecti. *Capitulum LXXXV*

Tentationis la
queos cum homo aduerit debet
sagaciter fugere et ab eorum occa
sionibus se velociter elongare. Cuius ex
plum appareret in pisce mugile: qui quidem
est piscis mirabiliter agilis: hic dum insi
dias piscatorum sentit: statim retrocedit et ita
transiit ut volasse astantibus videat. Il
le igitur piscis insidias sentit qui insurgen
tes tentationes propeudit: et tunc quasi retro
cedit cum ab occasionibus tentationum se se
trahit: et tunc velocissime transiit quem in ipso

tentationis principio mori animam ab eadem
auerit. Unde Iudas dicit: Cum te trillat
cogitatio: cum tibi aliquid suggerit illicitum: si
ibi teneas animam: calca serpentis caput: cal
ca prave cogitationis vitium. *Ca. LXXXVI*

Tyranni assimila
tur aqlis. Nam aquila quod in ca
lore et sicitate excedit est nimis
iracunda. Ira enim fortis non est nisi in corp
bus multum siccis: ut dicitur Aristotele. Est etiam
et aquila auibis innocētibus inimica et infe
sta quas vugue rapit et rostro percussit et occi
dit. Item aquila societate non habet sed fugit
ut Aristotele dicit. i. l. de animalibus. Est etiam
crudelis filijs dum eos abijcit: dum rostro per
cutit et a nido exire compellit. Haec etiam
tūt tyranni primo: quod cōiter sunt iracundi et
furiosi. Unde de quodam tali dicitur. ij. Macha
beorum. iij. Animam crudelis tyranni et ferē
belue irā gerens etc. Item quod malis homi
nibus fauet et bonis et innocētibus sunt in
festi et inimici: et ideo persequuntur illos vel eo
rum bona diripiendo: vel in persona leden
do: et interdum vitam perducendo: sic fecit Achab:
Haboth israelite: cuius personam occidit
et vineam possedit. iij. Regum. xij. Item non
diligunt tyranni neque volunt in domino vel
honore vel diuitijs socios vel pares habe
re. Unde etiam student omnes deopargare ne pos
sint in eos insurgere vel eis participari. In
terdum etiam tyranni tate crudelitatis existunt
ut etiam suis non parcant. Nam etiam proprios filios
os quos a se abijciunt: quos non eos percussit:
quos non solus de domo sed etiam de patria
eosdem exulare compellunt: imo quod est execra
bilis quos eos occidit: sicut legitur de ho
rode qui filios primo expulit: postea occidit:
propter quod Romanorum imperator de illo dixit
se ferre quod maluisset esse Herodis porcus qui
filius: quod Herodes cum esset prolixus in le
ge iudeorum porcis parebat: sed filios occi
debat. Item tyranni quidam filios sunt
miluis. Est enim miluus avis rapax audax
in minimis: sed timida in magnis. Nam
siluestres aues inuadere non audent: sed pul
los domesticos paruos rapere non timet.
Similiter quidam tyranni licet ex auaritia
sint rapaces: et contra debiles et impo
tentes sint audaces: contra tamen poten
tiores vel coequales et eos qui sibi resistunt
pusillanimes et pauidi sunt: imo superant in

Denarij
...
Abulatio
...
Libro di
...
Emle qu
...

terdum etiā p̄ minores. Itā miluus a niso impetit et ppter suā pusillanimitatē a minore supat. Caplin: LXXXVII

Tribulationuz

et tentationum impetus melius p̄seruat iustos q̄ solationum applausus. Cuius exemplū apparet in piscibus q̄ meliores sunt et p̄seruant magis in pelago aq̄lonari et orientali q̄ in australi: qz ex illoz v̄toz impeturoso flatu aque amplius cōmonent et melius depurant: p̄ q̄d pisces q̄ in eis morant magis a sup̄fluis mundant. Per ventū igit̄ aquilonis qui asper est: asperitatem intellige aduersant et tribulant: s; p̄ orientalem q̄ calidus est in sua origie: seruoze accipe irruentis tentationis. Ex quoꝝ impetu anima velut aq̄ ad bonum sollicitat seu impellit: et a malo purgat si fortiter resistat: et sic piscis homo iustus p̄ficit et saluatur: Job. x. Aspiratio tua custodiuit sp̄m meum. S; p̄ australem ventū qui mitior est et suauior: intellige suauitatem temporalium solationum ex quibus pisces. i. homines in aq̄ penitentie vel utilicie vinētes frequenter p̄ negligētā resoluiuntur. Et ideo min⁹ p̄seruatur et magis de terioratur. Caplin: LXXXVIII

Verbo dei ani

ma nutritur: fm̄ illud Deut. i. Itō in solo pane et. Cui⁹ rō ē: qz ex eisde nutrīmur ex q̄bus sumus sicut p̄bs dicit: Itā pullus q̄ nascit ex ouo nutritur ex ouo. Dicit ei Aristot. in. vij. de aialib⁹: q̄ pullus nascit ex albumine ouit et nutritur ex vitello. Cū ergo ex v̄bo dei sumus in fide sp̄ualiter geniti: fm̄ illud Jacobi. i. Solūtariē genuit nos v̄bo veritat⁹: ideo ex v̄bo veritat⁹ etiam nutritur. Unde Grego. dicit: q̄ cibus mentis ē sermo dei. Caplin: LXXXIX

Tetule quedam

mulieres inueniunt cornicibus affes. Itā cornices sic dicit Plido. sunt aues anhoie garrule impie et bis vbi hitāt norie in senectute lz eis albescāt plumine: tū in carne q̄to pl⁹ viuūt tāto magis efficiunt nigre. Itē dicit cornices suo garritu seu volatu mutatiōis tp̄is esse p̄sage siue nūcte. Itē vt dicit Zimb. Cornices

sunt ciconiaz ductrices et socię: qz cū ciconie trāsuolāt mare: comicef ipas p̄cedēdo deducūt et s̄ infestas aues p̄ eis bella cōmittūt. Itē igit̄ oīa cōperūt q̄busdā malignis et vetul mulierib⁹: q̄ si ānos⁹ viuūt alfidue garrūt: ip̄ter crudeles puell̄ cristūt: etiā hāc vbi hitāt ledūt: qz pueros fascino do ificiūt: sic dicit Blo. sup̄ illd apl̄ ad Gal. iij. D̄ isenfatī gala. q̄s vos fasci. Itē q̄to pl⁹ p̄ etat⁹ p̄uetū canicie albescūt tāto pl⁹ p̄ pcti caliginē inter⁹ nigrescūt. Itē sunt p̄curatrices demonū q̄ iterdū ciconias. i. mulieres etiā hōestas ad adulteria et iboneſta opa callide seducendo associāt et deducūt. Itē q̄s sunt q̄ se striges mēdacif cēdicūt et tanq̄ p̄phetib⁹ diaboli futura diuinare p̄sumūt. Caplin: XC

Tadualis conti

uentia q̄lit sit suāda turtures ostēdūt. Itā turtur ē auis castissima eo q̄ dū parē suū pdit alteri⁹ vltari⁹ copulā nō requirit: s; solitaria sp̄ icedit et mēoz pdite soletat⁹ sp̄ gemit: solitudinē diligit et hominū p̄fortia valde fugit: ad horoz et agros descendit vbi cibū q̄rat: s; cibo obtēto itez solita loca plāgētib⁹ apta requirit. In his q̄ mouē vidue vt maneāt vidue vt sint solitaria. Itē p̄fortia noxia et vana spectacula fugē et sūpt̄ necessitatib⁹ vici⁹ se ad orōnis et cōpūctiōis loca colligē. Itē turtur i hyeme plumas pdit: et tūc i p̄cauitatib⁹ arborū se abscondit: s; tpe v̄rl̄ plumis resūpt̄. S̄ loc⁹ vbi latnerat erit: et loca p̄grua ad pulificādū q̄rit: sic Arist. dicit. In q̄ figurat qz vidue tpe hyemis. i. tētatiōis v̄l adūstrat⁹ vel deposit⁹ plumis ornāmētōz debēt iace re i p̄cauitatib⁹ arborū. i. hūilit̄ māere i domib⁹ earū. v̄l pdit⁹ plumis delitiarū seu diuitiarū debēt morari p̄ meditationē animi in p̄cauitatib⁹ arborū. i. in creplis hūilitat⁹ et paupertat⁹. Itē tpe v̄rl̄. i. p̄spitat⁹ q̄ hāt plumas diuitiarū debēt exire ad pulificandū et fructificandū opa vite actiue. i. elemosynas vel alia bona opa: sic fecit sancta helysaber filia reg⁹ vngarie post mortem viri sui dans se elemosynis et seruitijs pauperū. Itē turtur sup̄ rē fetidā nō descendit neq̄ sup̄ cadauer: q̄s fit q̄s mulier vidua in t̄p̄i tentationū nō sentit et carnalis operis turpitudinem non cōmittit. Itē turtur pro se et pullis suis pauca

...morantibus ad cadu...
...de...
...LXXXVII
...LXXXVIII
...LXXXIX

tpa discernunt: ⁊ put tpi⁹ ⁊ grūit negotia
dispēant. Sūt etiā loca mutāda vl q̄reda
pudētī put videt ⁊ grūere tpi. Soler etiā
hō prudēs futuri eē p̄nūci⁹ ex eo q̄ rex eri
tus pudētia merit: put Boe. diā. **T**er
tio docet fuare iusticiā p̄cipue punitiā si
ne iudicatiā q̄ dū sanguinē malefactoris
effundit: alioz oculos apit ⁊ ad cautelā in
struit. **Añ** diē Aug⁹. q̄ sanguis dextre ale
birūditis q̄ erit colūbe medet ocul infir
mis. **Hā** ala dextra birūditis ē iusta snā
p̄ncipis ex q̄ dū sāguis viu⁹ effundit alioz
oculi ad sibi cautendū illuminant. **Hā** ocu
los q̄s culpa claudat pena apit: vt diē Bre
go. ⁊ nō solū pena p̄pria: s̄ etiā aliena illu
minat frēq̄nter ⁊ inuat. **Q**uarto q̄s do
cet birūdo h̄re fortitudinē: q̄ d̄ esse q̄ddā
gen⁹ birūditū q̄s oēs aues timēt: ita vt aq̄
la cā fugiat tā q̄ hostē: nec illa visa audet
sup p̄dā irruere: eo q̄ motus ei⁹ forte ē ve
nenosus: vt diē Plin⁹. Tales birūditēs
sācti sūt q̄z fortitudinē ⁊ virtutē timēt aues
oēs. i. vniūsi demōet: ⁊ aq̄la q̄ ē rex autū. i.
ip̄e sarbā q̄ ē rex sup oēs filios supbie. **Hā**
molus tal birūdis. i. oēs sc̄ti hoīs patiēt
⁊ humil: q̄si venenosus ē eis. s. demonib⁹ ⁊
valde formidab il. Virtutis q̄z plenitudo
⁊ abūdātia nō agguat aiāz s̄z pot⁹ alleu
at: ⁊ ad ascēdēdū in celū habilitat. **Añ** est
q̄ aues q̄to pl⁹ abūdāt p̄nis: tāto facili⁹
sursuz leuant ⁊ veloci⁹ vadūt: sic p̄z in aui
bus p̄de q̄ sunt volat⁹ altissimi. **A**er em̄ in
clusus isra p̄nāz ⁊ caritatē auem leuiat ⁊
vt sursuz ferat habilitat. Sic etiā p̄nis x̄
tutū sc̄ti leuiant ⁊ ad p̄tēlādā vl appetē
da celestia s̄blimit eleuant. **Añ** ip̄s. liiij.
has p̄nās ⁊ volatum desiderās dicebat:
Quis dabit mihi p̄nās sic colūbe: ⁊ vola
bo ⁊ redēsā: **E**cōtra āt ex virtutū carentia
aiā quis relinquit vt auis sine p̄nis. **Añ**
diē Aug⁹. s̄ deo a q̄ sūt virtutes: **L**ū tui ple
nus nō sūz oneri mihi sūz. **C**a. XCIII

Vita spūalis ho
minū p̄ficiat ⁊ p̄ficiat sic vita vola
tiliū. **D**ic em̄ ip̄s in. vj. de aiā
lib⁹: q̄ post decē dies generationis cōplect
pullus s̄m oēs p̄tes suas: ⁊ tunc h̄z caput
maius toto corpore: h̄z caput inclinātū su
per cruce dextez: ⁊ alas exp̄pās supra ca
put: post b̄rumpit testa diē decimoctaua
vel vigesima ⁊ creūt pulli iam viuificati et

aliq̄n gemelli: s̄z inter gemellos vn⁹ est ma
ior alter minor. **P**rima ergo pulli comple
tio fit in decē dieb⁹: q̄z p̄ma hoīs formatio
in vita spūali fit p̄ obseruantā decem p̄ce
ptoz. **Añ** dixit dñs Matth. xij. Si vis ad
vitā ingredi serua mādara. ⁊ tūc caput cor
pus excedit: q̄z tūc ratio corpi dñat. s. vt sit
homo nō aīalis: s̄z magis spūalis. inclinā
etiā caput. i. mens nō solū p̄ obedientiam
s̄z etiā p̄ humilitatē nō fictā s̄z verā. ⁊ hec
inclinatio ē sup cruce dextz. **E**st em̄ q̄ neq̄
ter se humiliat: vt dicit Eccl. xij. ⁊ iste in
sinistrā p̄tē se inclinā. ale etiā intellect⁹. s.
⁊ affect⁹ p̄ fidē ⁊ dilectionē supra caput. i.
supra natural rōnis cōmp̄hensionē exten
dit: vt incipiat iā hō terrest⁹ mēte ad ce
lestia erigi. **S**z ad sc̄dam pulli completio
nē addunt octo vel decē dies. s. vt sit diez
xx. vel. xvij. **Q**uia si q̄s vult vere p̄fectus
esse: oportet vt ad obseruatiā veter⁹ leg⁹. i.
decē p̄ceptoz addat obseruatiā noue le
gis. i. p̄silioz xp̄i: sicut ē illud Matth. xij.
Si vis p̄fectus esse vade ⁊ vēde oīa q̄ ha
bes ⁊ da paupibus. ⁊ alia ⁊ p̄similia que
p̄tinent in enā glij: p̄fectioni em̄ noue le
gis. i. euā glij competit octonarius nume
rus. p̄pter octauā diē resurrectionis xp̄i. i.
dominicā quā celebramus sicut iudei cele
brant diē septimū. **E**l p̄pter diē octauam
resurrectionis nostrē quā expectamus in q̄
rupta testa ouī. s. finita hac vita mortali tū
q̄ pulli nouiter viuificati exibim⁹ gemel
li. i. in aiā ⁊ corpore glorificati. erit tū gemel
lus vnus maior: q̄ maior erit glia ante q̄z
corpis. **I**te p̄fectioni euā glij cōpetit ad
ditio numeri denarij: q̄z p̄ter obseruatiā
decalogi necessaria sunt sacra noue leg⁹ cū
fide trinitatis. vel septem dona spūs sancti
cū tribus virtutibus theological. septē em̄ ⁊
tria denariū numer⁹ p̄stituit: post q̄z rupta
est testa timoris vel amoris vite corrupti
tibil⁹ creūt gemelli. i. tā carne q̄ spū in vi
ta spūali p̄fecti: s̄z in regimine vite ⁊ dulce
dine celestis p̄curationis spūs carnē an
tecedat. **P**lus em̄ cupit spūs q̄z possit fer
re corpus: vel q̄z plus p̄cipit spūs de dulce
dine q̄z corpus sustineat de labore. **I**ter
vita moralis similis est vite naturali vo
latilium. **Q**uedam em̄ aues sunt que pa
seunt carnibus sicut accipitres ⁊ aues p̄
de. ⁊ his assimilant homines q̄ carnaliter
viuūt: p̄pter q̄d dicit Ap̄lus ad Ro. viij.

Liber quartus

Debitorum sum? nō carni vt fm carnē vna mus. Quēdā xō pascūt herb: vt anseres et filia. et talib' istes sunt penitētes q̄ de no no incipiūt q̄ adhuc mollitōa rēgrūt: solī dū videlz cibū capere nō valētēs: Ecce h. p̄ritū. Reqdētēt in herb' viretibus. Quēdā aut pascunt q̄nis et feminib': vt colūbe et hmoi quib' assimilant pfecti et spūales vtr: pfectoz em solid' est cib' sic dicit Ap̄ls. Nam contemplatiui pascunt feminib' diuinoz verboz. Semen em x̄bū dei est: vt dicit Luce. viij. Sz actini pascunt semib' bonoz opey p̄cipue elemosynaz: Gal. vj. Qui seminauerit rē. Pascunt etiā semib' lachrymaz p cōpunctionē. Ps̄. cxxv. Eūtes ibant et flebant mittentes semina sua. que. s. semina pascūt et reficiūt animas: fm illud Ps̄. lxxix. Cibauit nos pane lachrymaz.

Capitulum XCV

Ustia diuersa in deis in lege moysi sub figuris diuersoz volatiliū phibita fuerūt: Leuit. xi. Fuit em eis phibitus esus aq̄le: in q̄ ex eo q̄ alte volat phibit et figurat supbia. Et gryphis in quo q̄ eq̄s et hoib' infestus et crudelitas potentū phibet. Et hallet l quo q̄ pascit auib': signant illi q̄ sunt paupib' molesti. Et milui in quo q̄ marie infidijs vti: signatur fraudulētī. Et vulturis in q̄ q̄ seq̄tur exercitū sperās comedere de cadaueribus mortuoz: signant illi q̄ mortē et occisiones affectat hominū vt lucent. Et phibita sunt aialia coruini generis in q̄bus signant aliq̄ q̄ exptes bone affectōis non redēt: qz coruus emissus ab arca nunq̄ redijt. Et struthio q̄ cū sit auis et volare nō possit: sz semp circa terrā morat deo signat militātes et se negocijs secularibus implicātes. Et nycticozax q̄ in nocte ē acuti visus: in die aut nō videt: et ideo signat eos q̄ in tpalibus sunt astuti et in spūalibus sunt inertes. Et larus q̄ natar in aq̄ et volat in aere: et ideo signat eos q̄ circūcisionē et baptismum venerant. vel signat eos q̄ p cōtemplationē volare volunt et tū viuūt in aquis voluptatū. Et accipiter qui deseruit hoibus ad p̄dam: et ideo signat eos qui ministrāt potentibus ad p̄dandū paupes. Et bubo q̄ in nocte q̄rit pastū de die latet: et ideo signat luxuriosos qui occultari q̄rūt in noctis opibus q̄ agūt. Et mergul' cui natura ē s̄b vndis diuti morari: et ideo signat gulosos qui in aq̄ delitiaz se mergūt. Et ibis q̄ ē auis africa hās lōgū rostrū et pascit ex serpētibus: et forte idē ē q̄ ciconia: et signat inuidos q̄ de mal' alioz q̄si de serpētibus reficiuntur. Et phibit' est cygn' q̄ est coloris cādidū: et lōgo collo q̄ ex pfunditate terre vlt aq̄ cibū trahit: et pōt signare hoies q̄ p ex terrore iusticie cādorē lucra terrena q̄rūt. Et onocrotal' qui ē in pte oriēt' lōgo rostro: q̄ in faucib' hz q̄sdā folliculos: in q̄b' pmo cibū reponit et post horā in vētre mitrit: et signat auaros imoderata sollicitudine vite necessaria gregatē. Et pophyr' q̄ pter naturā aliaz autū hz vni pedes latū ad natādū et aliū fissū ad ābulādū: qz in aq̄ natar vt anates: et in fra ābulat vt p̄dices solo mosfo bibit: oēm cibū aq̄ tinēt: et signat eos q̄ nihil ad arbitriū alte r' facere volūt: sz solū qd fuerit tinctū aq̄ p̄cie volūtāt. Et phibit' fuit esus herodionis q̄ vulgarit' falco dicit: et signat illos q̄ pedes veloces sunt ad sanguinē efundēdū. Et phibuit etiā lex caradō q̄ est auis garrula signās loq̄es. Et phibita ē ypupa q̄ nūdicat in stercoib' et fetēti pascit fimo: et gemitū in cātu simulat: signās tristitiā seculi q̄ hoib' imūdis mortē opat. Et vesptilio qui circa terrā volat: signās illos qui seculari scia p̄diti sola terrena sapiūt. Et qui vitū aliq̄ indēbite fugit aliq̄ in aliud cadit. Hā p̄dir nifum timēs et cū fugere volēs dū cū in aere esse sentit et terra nō surgit: sz sepe dū circa terrā q̄si secura fugit in rete vel laqueū se imittit: sic q̄nq̄ aliq̄s nifuz supbie vel tyrānidis fugere volēs dū se ad terram nimis humiliādo vel indiscrete mitescēdo dimittit: aut in pusillanimitat' laqueū incidit: vel nimie remissionis retibus se inuoluit.

Et vitia tria magis generalia repñtant in ypupa. s. auaricia: luxuria: et superbia. Hā ypupa hūana comedit stercoza: auis est oino imūda: sz cristis capite extēsis galeata. Hūana q̄ppe comedit stercoza qui in hiar ad tpalia lucra: de q̄b' Ap̄ls ait phibit. iij. Oia detrimentuz feci et arbitro: vt stercoza vt x̄pm lucrificā. Imūdus autē est qui luxuriose vite pollutionibus subiacet: de q̄ Ap̄ls ait Eph. v. Ois fornicator

Benatarum
XCVI

Olupate

Capitulum XC

Esura afflu

Capitulum XC

Abusus p

ant imūsdus rē. Sz tūc crīstā gerit in capi-
re cū supbia dominaſt in mente: contra il-
lud Tobie. liij. Superbiā in tuo ſenſu nū-
ſt rē. **Capſm:** XCVI

Uoluptates et
ſupſuitates exēplo aqle abij-
cere docemur. **Itā** aquila ad
pl² tria ona facit: ſz tertiu. pij-
cit: eo q² incubādo multū granaf. in tū ei
tunc debilitatur: vt qſ venerari nō poſſit.
Tria igiſ ona aqle tres ſunt appetit² aſe.
Aliqd em̄ aliqſ appetit aīa qd² ptinet ad
īpius ſalutē: r̄ iſtud eſt p̄mū ouū. **Aliquid**
em̄ appetit qd² ptinet ad corpis neceſſita-
tem: r̄ hoc eſt ſecūdu. **Aliquid** xō qd² pti-
net ad vite voluptatē: r̄ iſtud eſt tertiu qd²
ſz tāq² ſup ſuū r̄ noſtū abijciēduz ē. **Ita**
uat em̄ mentē frequē ſup ſuitas voluptra-
tis: r̄ eā intm̄ debilitat vt īpūalia venari
nō poſſit. vñ dñs diſcipulos monuit dicēs
Lu. xij. **Attēdite** ne grauent corda vſa in
crapula rē. **Capſm:** XCVII

Uſura aſſimila-
tur plume ſue pēnis aqle q² ſiē
Plini² dicit hnt quādā x̄tutez
corroſiua. **Itā** poſita cū aliay auū plumis
eas corrodit. **Sic** vſurariū lucrū cū bono
luero admixtūz ad nihil ipm̄ dēducit. **Itā**
diuitie vſurarie etiaz cū alijs mixte cōiter
paz durāt. **Habet** em̄ vſura x̄tutē corroſi-
ua: q² ei² qui mutuū accipit facultatē cito
p̄ſumit. **Eſt** em̄ vſurariū mutuū apud debi-
torē ſiſtudo illoz vermū: de quib² dicebat
Job. xxx. **Qui** me comedūt nō dormiūt: r̄
a multitudie eoꝝ cōſumit veſtimētū meū:
q² ex multiplicatione vſure quōq² etiam ve-
ſtimentū in pignus datū cōſumit r̄ trāſit
ad creditorē. **Capſm:** XCVIII

Chriſtus preſi-
guratus fuit in paſſerib² q² offe-
rebant in purificatione leproſi
in lege moſi: **Leuit.** xliij. **Leproſi** em̄ pu-
rificari dicebant qñ conſortio hominū iu-
dicio ſacerdot² reſtituebant r̄ cultui diui-
no reddebant. **Contingebat** tñ quōq² vt di-
uino miraculo p̄ ritū leg² carnal² lepra nū-
dareſ: quōq² etiā ſacerdos in iudicio deci-
piebat. **Itā** p̄mo iudicabat mūdus: r̄ po-
ſtea reſtituebat tāq² mūdus p̄ſortio hoim̄

r̄ cultui diuino. ſ. poſt ſeptē dies. **In** p̄ma at
purificatiōe offerebat. p̄ ſe leproſus mūda-
tus duos paſſeres viuos r̄ lignū cedrinū
r̄ x̄miculū r̄ iſopū h̄ moyt filo cocineo li-
garent paſſeres r̄ iſop² ſil cū ligno cedri-
no: ita q² lignū cedrinū eſſet qñ manubiū
aſpōz: iſop² xō r̄ paſſeres crāt id qd² de
aſpōzio tingebat in ſanguie alter² paſſer²
imolari in aq̄s viuus. **Hec** at q̄ttuoz offere-
bant h̄ q̄ttuoz defece² lepre. **Itā** h̄ putredi-
nē offerebat cedr² qñ eſt ipuribil²: h̄ fetozē
iſop² qñ ē herba odorifera: h̄ iſenſibilitatē
paſſeres viuū: h̄ turpitudinē coloris x̄mi-
cul² qñ h̄z viuū colorē. **Paſſer** viu² auolare
xō dimittebat in agrū: q² leproſus reſtitu-
ebat p̄ſtine libertati. **In** octaua xō die ad-
mittebat ad cultū diuinū r̄ reſtituebatur
p̄ſortio hominū: p̄mo tñ raſis pil² tot² cor-
poris r̄ veſtimēt² loz: eo q² lepra pillos cor-
poris r̄ veſtimēta īgnat r̄ fetida reddit: r̄
poſtmodū ſacrificiū offerebatur. p̄ delicto
ei². de ſanguie at ſacrificij vngebatur extre-
mū auricule ei² qñ erat mūdā² r̄ poſtea pol-
lices man² dextre r̄ pedes: q² iſt² p̄tib² p̄
mū lepra dinofcit r̄ ſentit. **Adhibebat** at
huic ritui tres liq̄res. ſ. ſāguis h̄ ſanguis
corruptionē: oleū ad deſignandū ſanatio-
nē morbi r̄ aq̄ vina ad emūdādū ſpūriti-
am. **Per** duos h̄ paſſeres ſignificabat ſi-
guralit diuinitat r̄ hūanitas xp̄i q̄z vn². ſ.
hūanitas imolat in vaſe fictili ſup aq̄s vi-
uētes: q². ſ. p̄ paſſionē xp̄i aq̄ baptiſmatis
p̄ſecrāt. **Al² aut.** ſ. ipaſſibil² diuinitas viu²
remāebat: q² diuitas mori nō pōt. **Itā** r̄ a-
uolabat: q² paſſiōi aſtrigi neq̄t: h̄ at paſſer
viu² ſil cū ligno cedrino r̄ cocco x̄miculo
et iſopo. ſ. fide ſpe r̄ charitate mittitur in
aquā ad aſp̄gēdū: q² iſ fide dei r̄ hois bap-
tiſamur. **Lauat** at hō p̄ aquā baptiſmatis
vel laeb: ymaz veſtimēta ſua. ſ. opa et oēs
pilos. ſ. cogitatiōes radet: rigiſ etiā extre-
mū auricle dextre ei² qñ mūdā² r̄ ſāguie et
oleo vt ei² audit² muniat h̄ corrupētia x̄-
ba. pollices at man² dextre r̄ pedū tingūt
vt ſit ei² actio atq̄ affectio ſctā. **Itēz** xp̄s
aſſimilauit ſe gallie: **Matth.** xxiij. **Quori-**
ens inq̄t volui gregare filioz tuoz quēad-
modū gallia gregat pullos ſub alas rē.
Gallina em̄ vt dicit ibi **Hoſa** eſt circa pul-
los ſuos ſuoſ piſſima. **Itā** ſub aliis cōgregat
eoſ: h̄ miluū deſenſat: p̄ labore r̄ amore fi-
lioꝝ gregat: plus de pullis q̄z de ſe curat.

Liber quartus

eos magl' q̄ se pascit ⁊ satiat: inuēta esca
eos vocat: p̄ illoꝝ defēsiōe hoiez ipugnat:
p̄ ipōꝝ q̄si amore rancit ⁊ vocē mutat: plu
mas deponit ⁊ tota hispida fit: ⁊ demissis
alīs iēdit. Hec āt oīa x̄po ꝓgrua sūt. Hā
t̄pe ad pullos suos. i. fideles magnū affe
ctū pietat' gerit: eos s̄b alīs p̄ceptōis sue
in vna fide ⁊ ecclia ꝓgregauit. S̄ miluū. i.
mūdū seuitēz eos defēnsauit: p̄ labore ⁊
amore n̄fo ī cruce toꝝ lā guid' appuit p̄ d̄
nob' q̄ de se curauit: nō t̄m p̄aē materiali:
s̄z etiā sacrali ⁊ spūali sue doct̄rie nos pa
uit: iuēta esca nos vocat dicēs: Matth. xj.
Vēite ad me oēs q̄ la. ⁊ one. est: ⁊ ego refi
ciā vos. p̄ n̄ra defēsiōe diabolū expugna
uit in cruce amore lāguēs ⁊ voce deficiēs
raue' fact' fuit s̄z ill' d̄. lxxvij. Rauce fa
cte sūt fauces mee ⁊c. Ibi etiā plumas ⁊ ve
stīmēta deposuit ī cruce flagellar': toꝝ' his
pid' fact' fuit ⁊ diuinitat' sue potentā ab
scōdēs. alīs. l. virib' suis dimissis incescit.
Hec igit' oīa x̄ps p̄ n̄fo amore fecit. Qui
cū p̄re ⁊ sc̄to spū viuūt ⁊ regnat de' in secu
la seculoz. Amen.

Explicit liber quartus de simi
litudinibus rerum:

Incipit plogus libri quinti

Ecce de be

Hstias terre in fē spēs suas:
⁊ iumēta ⁊ oē reptile ter
re in genere suo: Hē. j.
Deus hoiez in rex p̄moz
dio in hac dignitate creauit vt aīalia terre
oīa ei subiecta forēt q̄d̄m sine trāsgressiōe
p̄cepti qd̄ illi dederat in innocētia p̄mane
ret. An̄ sc̄ptura sacra Hē. j. testat' tā q̄ tri
nū ⁊ vnū deū de hoie dixisse creādo: Faci
am' hoiez ad imaginē ⁊ similitudinē n̄raz: et
p̄sit piscib' mar' ⁊ volatilib' celi ⁊ vniuersis
aiantib' q̄ mouent' in fra. Et vt ipa q̄z aīa
lia homi obediēt ad nutū: moꝝ p̄mis crea
tis parētib' sup eadē aīalia terre d̄natū cō
cessit dicēns: Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ re
plete terrā ⁊ subijcite eā ⁊ d̄namini piscib'
mar' ⁊ volatilib' celi ⁊ vniuersis aiantib'
q̄ mouent' sup terrā. Et vt hō eozundē p̄ li
bito seruitio vti posset: de' an̄ aspectū ipi'
oīa ꝓgregauit vt ea nob' varijs lūf vni
uersitatib' p̄prietatē nature singula defig
naret: sic in iā p̄fato capto continet' Hē.

Deꝝ postmodū interueniēte pctō p̄dicto
rū p̄moz parētū ex diuini trāsgressiōe mā
dati q̄ p̄fatū d̄nū hoīm sup aīalia bau
ta fuerit diminutū vt sui vindex inobediē
tia hoīs iobediētie causa fieret etiā in iu
ment': nō t̄m miserāte auctore t̄m ex toto
sublatū: qz sic seueritate iusticie misericor
dia tempauit q̄ p̄dictoꝝ aīaliū terre q̄daz
p̄cursa sūt ad hoīs suppliciu: q̄dā hō reli
cta sūt ad hoīs obsequiū ⁊ nōnulla cessa
sūt ad hoīs ifirmat' remediū. Hinc ē q̄
in x̄bis p̄posit' moyses aīalia terre triplr
noīauit. Hā noīauit bestias reptilia ⁊ iu
mēta. Fecit in q̄t de' bestias terre lūf spēs
suas: ⁊ iumēta ⁊ oē reptile terre in genere
suo. Hā q̄ sunt ad suppliciu hoīs bestias
noīauit: qz bestia fin' iustis. dicit' q̄si vastia
a vastādo put' sunt leones ⁊ vrsi ⁊ aīalia
agrestia q̄ hoies q̄nqz imantur lacerāt et
deuastāt. vñ dicit' Eccl. xxxix. Quia bec ad
vindictā creata sūt bestiaz dētes ⁊ sc̄pū
⁊c. Que hō p̄stāt remedia reptilia nunci
pauit. Hā ex tyr' ⁊ serpētib' ⁊ alijs q̄ rep
tāt sup terrā q̄ venenosa existant: saluti
fera t̄m antidota p̄fici docent' a medicis q̄
venenis ⁊ morib' varijs salubrit' obdūnt.
Leteꝝ aīalia illa q̄ in obsequijs ⁊ vsib' va
rijs homi famulant': moyses in x̄bis p̄po
sit' iumēta noīauit. Que recte vt dicit' Ba
sili' iumēta dicta sunt q̄si hoīs iuuamēta:
put' eq̄ vel boues ⁊ alia consilia q̄ hoib' in
necessitatib' auxiliū p̄bēt. Hō t̄m aut' bec
iumēta hoib' p̄bēt corpalia iuuamēta: sed
in sup eis porrigūt spūalia documēta: p̄
qd̄ eoz doctrinā req̄rere iubent'. Job. xij.
Interroga inq̄t iumēta ⁊ docebit te. nō q̄
dē documēto x̄bi: s̄z poti' exēpl' eo videly
mō q̄ sapiēs in p̄uerbijs dicit' Vade ad for
micā o piger ⁊ cōsidera vias ei' ⁊ discē sapi
entiā ⁊c. P̄ouer. vij. P̄oꝝo qz scriptura
diuina nō t̄m de iument' h̄mōi: s̄z etiā de
aīalib' alijs vt bestijs ⁊ reptilib' ad info
rmationē nostrā exēpla introducit: sic Sa
lomon foritudo d̄nē iusti leoni assimilauit:
P̄ouer. xxvij. Iust' q̄i leo fidēs absc̄
terroze erit. Et d̄n's serpentis prudentiam
nos imitari mā d̄auit dicēs Matth. x. Esto
te prudentes sic serpētēs ⁊c. P̄opositū me
um est in v̄ quinto libro generaliter de aīa
lib' terre ⁊ bestijs ac reptilib' ⁊ iumentis
exēpla introducere p̄t̄rima: ⁊ ea l̄z breui
ter morib' adaptare: libroꝝ p̄cedentiū or

De animi
in materia ⁊ capite cōsum
p̄. De vna videri laudē ⁊
mores sup iumenta terre q̄
mōdū in terra seculoz. An
Explicat plogus.

Incipit liber quintus. Lxxv

Hstias terre in fē spēs suas:
⁊ iumēta ⁊ oē reptile ter
re in genere suo: Hē. j.
Deus hoiez in rex p̄moz
dio in hac dignitate creauit vt aīalia terre
oīa ei subiecta forēt q̄d̄m sine trāsgressiōe
p̄cepti qd̄ illi dederat in innocētia p̄mane
ret. An̄ sc̄ptura sacra Hē. j. testat' tā q̄ tri
nū ⁊ vnū deū de hoie dixisse creādo: Faci
am' hoiez ad imaginē ⁊ similitudinē n̄raz: et
p̄sit piscib' mar' ⁊ volatilib' celi ⁊ vniuersis
aiantib' q̄ mouent' in fra. Et vt ipa q̄z aīa
lia homi obediēt ad nutū: moꝝ p̄mis crea
tis parētib' sup eadē aīalia terre d̄natū cō
cessit dicēns: Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ re
plete terrā ⁊ subijcite eā ⁊ d̄namini piscib'
mar' ⁊ volatilib' celi ⁊ vniuersis aiantib'
q̄ mouent' sup terrā. Et vt hō eozundē p̄ li
bito seruitio vti posset: de' an̄ aspectū ipi'
oīa ꝓgregauit vt ea nob' varijs lūf vni
uersitatib' p̄prietatē nature singula defig
naret: sic in iā p̄fato capto continet' Hē.

De vna videri laudē ⁊
mores sup iumenta terre q̄
mōdū in terra seculoz. An
Explicat plogus.
Incipit liber quintus. Lxxv
Hstias terre in fē spēs suas:
⁊ iumēta ⁊ oē reptile ter
re in genere suo: Hē. j.
Deus hoiez in rex p̄moz
dio in hac dignitate creauit vt aīalia terre
oīa ei subiecta forēt q̄d̄m sine trāsgressiōe
p̄cepti qd̄ illi dederat in innocētia p̄mane
ret. An̄ sc̄ptura sacra Hē. j. testat' tā q̄ tri
nū ⁊ vnū deū de hoie dixisse creādo: Faci
am' hoiez ad imaginē ⁊ similitudinē n̄raz: et
p̄sit piscib' mar' ⁊ volatilib' celi ⁊ vniuersis
aiantib' q̄ mouent' in fra. Et vt ipa q̄z aīa
lia homi obediēt ad nutū: moꝝ p̄mis crea
tis parētib' sup eadē aīalia terre d̄natū cō
cessit dicēns: Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ re
plete terrā ⁊ subijcite eā ⁊ d̄namini piscib'
mar' ⁊ volatilib' celi ⁊ vniuersis aiantib'
q̄ mouent' sup terrā. Et vt hō eozundē p̄ li
bito seruitio vti posset: de' an̄ aspectū ipi'
oīa ꝓgregauit vt ea nob' varijs lūf vni
uersitatib' p̄prietatē nature singula defig
naret: sic in iā p̄fato capto continet' Hē.